

การปฏิบัติการข่าวสาร และแพร่กระจายของข่าวสารในลักษณะของข่าวลือ

การทำสงครามทางด้านจิตวิทยาและการปฏิบัติการข่าวสารในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ และส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวบ้านทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิมอย่างต่อเนื่อง หลายต่อหลายครั้งจะเห็นว่าการปฏิบัติการข่าวสารสามารถเข้ามามีอิทธิพล ในการสร้างความหวาดกลัวและตื่นตระหนกให้แก่ผู้คนในสังคมแม้ว่า ข่าวสารจะเกิดขึ้นง่าย ๆ และบ่อย ๆ โดยไม่สามารถทราบที่มาหรือต้นตอของข่าวลือได้อย่างชัดเจนก็ตาม แต่ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นคือ ทุกครั้งเมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่แน่นอน ความสับสน อึมครึมและไม่มีคำชี้แจงที่เชื่อถือได้ การปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือจะถูกใช้เป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพในการทำลายล้างฝ่ายตรงข้าม หรือเพื่อลดความน่าเชื่อถือของหน่วยงานราชการในพื้นที่ได้ดีที่สุด และหากพื้นที่ใดมีความขัดแย้งสูงโดยมีเรื่องศาสนา ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ มีเหตุการณ์ร้ายแรงทำให้ผู้คนในชุมชนอยู่ในสภาวะอึดอัด คลุมเครือ ไม่ชัดเจน ไม่มีข่าวสารเข้าไปสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้คน ข่าวสารในรูปแบบของข่าวลือที่แพร่เข้ามาจะถูกส่งและแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง เนื่องจากผู้รับข้อมูลกำลังตกอยู่ในภายใต้อิทธิพลของอารมณ์ที่กำลังขาดแคลนข้อมูลในการตัดสินใจ

ผลลัพธ์ของการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือ ไม่เพียงส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของมวลชนผู้รับข้อมูลให้รู้สึกเดือดแค้น หรือทุกข์ร้อนหลังจากข่าวสารดังกล่าวเผยแพร่ออกไปถ่ายเดียว ในสถานการณ์เดียวกันผู้ตกเป็นเหยื่อข่าวสารในลักษณะของข่าวลือได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำลายล้างฝ่ายตรงข้าม โดยที่ผู้ที่ตกอยู่ภายใต้ความกดดันนั้นอาจไม่รู้ตัวเลยก็ได้ ดังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่บ้านบือนังกือเปาะ หมู่ 5 ตำบลตันหยงมัส อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาสจากการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะข่าวลือเรื่อง"ออแกมีเยาะ"หรือ"โจรนินจา"ออกอาละวาดจนเป็นเหตุให้มีการรุมประชาทัณฑ์ ส.ต.อ.โสภณ ชลชาติ และส.ต.ท.สมคิด เจริญนทนต์ ตำรวจตชด.พลร่มค่ายนเรศวร เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2546 และเหตุการณ์สังหาร เรือโทวินัย นาคะบุตรและจำเริญกำจร ทองเอียดสอนาวิกโยธินสังกัดค่ายจุฬาภรณ์ 5 ที่บ้านตันหยงลิมอ หมู่ 7 ตำบลตันหยงลิมอ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2548

#### 4.1 การปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือแพร่กระจายโดยกระบวนการทางสังคม

ข้อมูลและข่าวสารต่างๆในรูปแบบข่าวลือที่เกิดขึ้นในทุกแวดวงของสังคม กล่าวได้ว่า เป็นช่องทางหนึ่งของการสื่อสารในสถานการณ์ที่น่าเคลือบแคลงระแวงสงสัย แล้วนำมาสร้างเป็นเรื่องที่ตีความให้มีความหมายไปต่างๆนาๆ ซึ่งอาจจะจริงหรือไม่จริงก็ได้ โดยช่องทางการเผยแพร่ข่าวสารในลักษณะข่าวลือจะเป็นการพูดคุยกันในลักษณะปากต่อปากจากที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่งอย่างรวดเร็ว ไม่มีการสืบเสาะหาข้อเท็จจริงหรือข้อมูลว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด และข่าวลือซึ่งเกิดจากการปฏิบัติการข่าวสารสามารถเดินทางจากพื้นที่หนึ่งไปอีกพื้นที่หนึ่งได้อย่างรวดเร็ว

บุญญฤทธิ์ วิสมล (2548:8) กล่าวในเรื่องการปฏิบัติการจิตวิทยาสันับสนุนการปฏิบัติการพิเศษ ในรูปแบบการสนับสนุนการบ่อนทำลายว่าสามารถกระทำได้หลายลักษณะ เช่น การรณรงค์ทางปฏิบัติการจิตวิทยาเพื่อสร้างความไม่พอใจให้เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ได้รับการกดขี่จากฝ่ายรัฐบาล (ฝ่ายข้าศึก) โดยใช้เทคนิคการแพร่ข่าว การปล่อยข่าวลือต่างๆการแจกใบปลิว เอกสารบิดเบือน การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อยุยงให้เกิดการเคลื่อนไหว การชุมนุมประท้วง เป็นต้น

พ.อ.วิลเลียม เอ็ม ดาลี (2006 :74-75) กล่าวว่า วิธีปฏิบัติการข่าวสารจะใช้ในพื้นที่ที่เกิดปัญหาความขัดแย้งรุนแรง หรือในช่วงภาวะสงคราม เป็นกระบวนการในการส่งผ่านข้อมูล สิ่งบอกเหตุที่กำหนดไปยังกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่ออารมณ์แรงจูงใจ กระบวนการคิดตามเหตุผล อันจะทำให้กลุ่มเป้าหมายเหล่านั้นมีพฤติกรรมที่จะกระทำ หรือละเว้นการกระทำ โดยมีสองปัจจัยสำคัญคือ การเคลื่อนไหวทางการเมืองในพื้นที่และการปฏิบัติการข่าวสาร ซึ่งนโยบายของรัฐคือตัวชี้วัด โดยเงื่อนไขของการเกิดความรุนแรงจะมีนโยบายเป็นตัวควบคุม

Vansina (อ้างถึงใน Shibutanji 1966: 57) ระบุว่าจากการศึกษาเกี่ยวกับข่าวลือมีความสำคัญไม่เฉพาะในตัวของมันเอง แต่ยังสามารถแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ข่าวลือมักจะมีคามผิดพลาดเมื่อมีการถ่ายทอดต่อกันไปหลายทอด และสิ่งนี้เองมักคิดกันว่าเป็นลักษณะสำคัญของข่าวลือ หรือจะหมายความว่าข่าวลือคือ เรื่องราวที่ผ่านจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง โดยมีข้อสมมติฐานว่าผู้พูดคนแรกในขบวนการเป็นผู้รู้เห็นด้วยตัวเอง ข่าวของเขาจึงมีความถูกต้อง และเมื่อมีการส่งข้อมูลต่างๆออกไป ก็เริ่มมีความบิดเบือน เนื้อหาเริ่มเบี่ยงเบน บางคนอาจหลงลืมประเด็น และบางคนอาจเพิ่มเติมความเห็นของตนเองลงไป

การปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือ ไม่สามารถระบุได้ในรูปของกลุ่มคำพูดใดที่แน่นอน สิ่งที่ถูกระบุว่าเป็นข่าวลือนั้นโดยปกติเป็นการสรุปความหมายกว้างๆข่าวสารบางชิ้นอาจ

ถือได้ว่าเป็นการยืนยัน หรืออาจเป็นส่วนหนึ่งของคำถาม โดยเป็นการบอกกล่าวตรงๆ หรือบอกเป็นนัยๆ แต่บางสิ่งถูกละไว้ ไม่จำเป็นต้องพูดทั้งหมด การแปรเปลี่ยนเนื้อหาของข่าวสาร ปกติเราเรียกว่า "การบิดเบือน"

ทั้งนี้การเกิดขึ้นของการปฏิบัติการข่าวสารในเรื่องข่าวลือและเหตุการณ์รุนแรงของกรณีทั้งสองมีดังต่อไปนี้

#### 4.1.1 กรณีศึกษาที่ 1 การปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือเรื่อง "โจรнинจา" ที่บ้านบือนังกือเปาะ

ช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2546 ได้เกิดข่าวลือเรื่องโจรнинจาหรือชาวไทยมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เรียกกันว่า "ออแกมีเยาะ" หรือ "มนุษย์น้ำมัน" ("อแก" ในภาษามลายูแปลว่า "คน" ส่วนคำว่า "มีเยาะ" แปลว่า "น้ำมัน") ออกอาละวาดลักทรัพย์ตามบ้านชาวบ้าน จุดคร่าผู้หญิงไปข่มขืนและแอบลักเด็กเล็กออกไปจากหมู่บ้าน ข่าวลือดังกล่าวได้แพร่กระจายอย่างรวดเร็วดุจไฟลามทุ่งตั้งแต่จังหวัดยะลา ปัตตานีและนราธิวาส และได้ระบาคหนักขึ้นช่วงเดือนเมษายน 2546 ในเขตพื้นที่ อ.ระแงะ จ.นราธิวาส โดยชาวบ้านเล่าต่อกันมาว่า เคยมีผู้พบเห็นโจรнинจาแต่งกายในชุดสีดำ ทาหน้าตาสีดำ ทาตัวด้วยน้ำมันสิ้นๆ จับไม่ติด มีความสามารถกระโดดจากต้นยางต้นหนึ่งไปยังอีกต้นหนึ่ง และหายตัวได้อย่างรวดเร็ว ข่าวลือนี้ไม่เคยปรากฏติดต่อ ไม่มีที่มาที่ไป ขณะที่ชาวบ้านก็ยังไม่มีความชัดเจนว่า ตัวตนของโจรнинจาแท้จริงเป็นอย่างไร ในช่วงเวลาเดียวกันการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือเรื่องโจรнинจาก็ได้ถูกส่งผ่านออกไปเรื่อยๆ จากปากหนึ่งสู่อีกปากหนึ่งทำให้ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนแทบทุกพื้นที่ ความโกรธแค้น ความเครียดและความหวาดกลัวโจรнинจา เสมือนหนึ่งการถูกกระทำปฏิบัติการสงครามจิตวิทยาจากกลุ่มคนไม่ทราบฝ่ายได้ส่งกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านแทบทุกตำบล หลายๆ หมู่บ้านต้องมีการจัดเวรยามและชุดรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน เพื่อคอยเฝ้าระวังโจรнинจาอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะเขตพื้นที่หมู่บ้านบาโงอาแซ บ้านปุราไซด์ บ้านทำนบ บ้านแกแม ในเขตตำบลเฉลิมและตำบลตันหยงมัส

ผลกระทบจากปฏิบัติการด้านจิตวิทยาในพื้นที่ดังกล่าวได้ก่อตัวเป็นความโกรธแค้นและความหวาดระแวงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงหัวค่ำของคืนวันที่ 25 เมษายน 2546 เมื่อชาวบ้านพบชายแปลกหน้าสองคนขับมอเตอร์ไซด์มาจอดที่หน้าร้านน้ำชา ทั้งสองสวมเสื้อยืดสีกางเกงขาสั้นลักษณะเหมือนชุดกีฬา คนหนึ่งเข้ามาสั่งกาแฟแต่ไม่ดื่มส่วนอีกคนหนึ่งนั่งโทรศัพท์อยู่บนรถมอเตอร์ไซด์ สักพักชายคนที่สั่งกาแฟได้วิ่งพรวดพราดออกจากร้านน้ำชาพร้อมทั้งรีบขับ

มอเตอร์ไซค์ออกไปอย่างเร่งรีบ ทำให้ชาวบ้านเกิดเกิดความสงสัยในพฤติกรรมของคนทั้งสองจึงได้แจ้งต่อกันว่า มีโจรนิรจาเข้ามาในพื้นที่ ต่อมาชาวบ้านในหมู่บ้านทำนบและบ้านบือนังก็เฝ้าปะ ได้พบผู้ชายทั้งสองในลักษณะเดียวกันขับรถวนเวียนอยู่ในหมู่บ้านจึงช่วยกันล้อมจับ เพราะเข้าใจผิดว่าเป็นโจรนิรจา ทำให้ชายสองคนต้องทิ้งรถจักรยานยนต์และวิ่งหนีเข้าไปในป่ายาง ชาวบ้านจึงได้พากันแจ้งผู้ใหญ่บ้านและเจ้าหน้าที่ตำรวจมาตรวจสอบเหตุการณ์ และช่วงเช้าวันที่ 26 เมษายน มีชาวบ้านไปพบเห็นชายทั้งสองในสวนยางจึงแจ้งให้ นายอิสมาแอ ตอร์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 บ้านบือนังก็เฝ้าปะไปนำตัวออกมา จากการสอบถามเบื้องต้นทราบว่าทั้งสองคือ ส.ต.อ.โสภณ ชลขาลีและส.ต.ท.สมคิด เจริญชุนทด ตำรวจตชด.พลร่มค่ายนเรศวร ซึ่งเพิ่งย้ายมาอยู่ที่ฐานปฏิบัติการบ้านร่อน ได้เพียงไม่นานนัก ได้ขับรถมอเตอร์ไซค์ออกไปเตะฟุตบอลกับเพื่อนตำรวจที่หมู่บ้านมะรีอโบออก ตอนขากลับเนื่องจากไม่คุ้นเคยกับเส้นทางจึงหลงทางกลับฐานตชด.ไม่ถูก ขณะนั้นเป็นเวลาที่ชาวบ้านกำลังออกตามล่าโจรนิรจา และเป็นจังหวะเดียวกับตชด.สองนายผ่านไปพอดี โดยไม่ทราบว่าตามหมู่บ้านต่างๆมีเวรยามคอยเฝ้าระวังโจรนิรจาอยู่แล้ว ชาวบ้านจึงเข้าใจว่าตชด.สองนายคือพวกเดียวกับ"อ.แกมเฝ้าปะ"หรือ"โจรนิรจา" ประกอบกับมีการปลุกเร้าด้วยข่าวลือว่าจับโจรนิรจาได้แล้วที่บ้านบือนังก็เฝ้าปะ ผู้คนจากทุกสารทิศที่ทราบข่าวสารดังกล่าวจึงพากันพากันเดินทางมาดูโจรนิรจาที่บ้านผู้ใหญ่บ้านบือนังก็เฝ้าปะ ในเวลาพริบตาเดียวจากกลุ่มคนเพียงไม่กี่คนได้กลายเป็นมือปืนที่มีอารมณ์รุนแรงมากกว่า 2,000 คน โดยมีคำพูดปลุกเร้าของกลุ่มฝ่ายตรงข้ามกระดู้นตลอดเวลาว่าบุคคลทั้งสองเป็นโจรนิรจา ในที่สุดจึงเกิดเหตุการณ์รุนแรงประท้วงตชด.ส.ต.อ.โสภณ ชลขาลีและส.ต.ท.สมคิด เจริญชุนทด จนเสียชีวิต

อิสมาแอ ตอร์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 บ้านบือนังก็เฝ้าปะในฐานะผู้นำชุมชนของหมู่บ้านบือนังก็เฝ้าปะ อธิบายเรื่องข่าวลือโจรนิรจาว่า ข่าวลือดังกล่าวเกิดขึ้นที่หมู่บ้านรอบนอกก่อน โดยเริ่มจากตำบลเฉลิม บ้านทำนบ บ้านบาโงอาแซ ฯลฯ ไม่มีใครเคยเห็นว่าโจรนิรจาหน้าตาเป็นอย่างไร ส่วนใหญ่เป็นคำร่ำลือที่บอกกันต่อๆมาว่าโจรนิรจาเคยจับเด็กในเขตอำเภอยิงอหายไปจากบ้าน ไม่มีใครทราบว่าจริงหรือไม่ และชาวบ้านที่บ้านบือนังก็เฝ้าปะไม่มีใครเชื่อว่าโจรนิรจามีจริง จนกระทั่งกลุ่มวัยรุ่นตามหมู่บ้านต่างๆได้มีการตั้งเวรยามขึ้นเพื่อออกตามล่าโจรนิรจาตอนกลางคืน

"มีคำบอกเล่าต่อกันมาว่า มีโจรนิรจามักจะออกอาละวาดลักทรัพย์ ช่วงที่ชาวบ้านออกไปกรีดยาง แล้วก็ไปลักเด็กในเขตพื้นที่อ.ระแงะและอ.ยี่งอ ที่หมู่บ้านรอบนอกตั้งแต่บ้านบาโงอาแซ บ้านทำนบ บ้านปุราไซค์ บ้านกอนแยะในเขต ต.เฉลิม ชาวบ้านจะคอยผลัดเวรยามและมีกลุ่มวัยรุ่นคอยตามจับโจรนิรจา

ทุกคืน บางคนก็บอกว่า เคยจับโจรนินจาได้ มันจะท้าวสี่ดำแล้วตัวลื่นๆ เหมือนกับทาน้ำมันทำให้จับไม่ติด จุดเริ่มต้นของข่าวลือเรื่องอวกามีเยาะเกิดขึ้น ครั้งแรกที่ เขต อ.บาเจาะ จ.นราธิวาส แล้วค่อยๆแพร่มาที่ จ.ปัตตานี ยะลา ก่อนที่จะวกกลับมาที่ จ.นราธิวาส แล้วจบลงที่ อ.เจาะไอร้อง อ.สุคีริน และอ.ระแงะ ชาวบ้านเล่ากันว่า ข่าวลือเรื่องคนน้ำมันจะเกิดขึ้นในเดือนรอมฎอน บางคนก็บอกว่าเคยเห็นตัว เห็นแวบๆคนที่เห็นส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง พอถามว่าใครเคยเห็นโจรนินจา คนโน้นก็บอกคนนี้เห็น พอไปถามจริงๆก็บอกว่า "ไม่เห็นแต่ได้ยิน เขาลือต่อกันมาแล้วก็นำมาเล่าอีกทอดหนึ่ง" อิสมาแอ ตอร์รี่ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 บ้านบือนังกือเปาะ" กล่าว(สัมภาษณ์ 5 สิงหาคม 2549)

โจรนินจาแม้เป็นเพียงการบอกเล่าต่อกันมา แต่การมีเหตุการณ์ฝังใจในอดีตซึ่งเกิดขึ้นต่างพื้นที่ที่ ต.ดุซงญอ อ.จะนะ จ.นราธิวาส เรื่องมนุษย์น้ำมันหรือโจรนินจาผ่านการบันทึกของ Nik Anuar Nik Mahmud (อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2545:86)ว่า วันที่ 20 เมษายน พ.ศ.2491 ฝ่ายตำรวจยิงปืนไปยังชาวบ้านที่กำลังมีงานบุญกันอยู่ เจ้าหน้าที่กลัวชาวบ้านจะโต้ตอบจึงถอยกำลังกลับไปยังต้นยางมัส แต่ในการรายงานไปยังหน่วยเหนือ ฝ่ายตำรวจรายงานไปว่าได้มีกองโจรชาวมลายูจำนวน 1,000 คนกำลังเตรียมการเพื่อก่อการกบฏ ในวันที่ 25 เมษายน พ.ศ.2491 รัฐบาลส่งเครื่องบินรบมาร่อนเหนือฟ้าหมู่บ้านดุซงญอ เรือรบกลางทะเลบางนรา ก็ถูกส่งให้เทียบท่าเรือเพื่อเตรียมส่งทหารมาสมทบกับกำลังตำรวจ วันที่ 28 เมษายน เกิดการต่อสู้ครั้งร้ายแรงระหว่างชาวมลายูจำนวน 1,000 คนกับกองกำลังตำรวจที่หมู่บ้านดุซงญอ การต่อสู้เริ่มจากฝ่ายตำรวจพยายามบุกเข้าโจมตีชาวมลายูที่ถูกทางการเชื่อว่า กำลังเตรียมการต่อต้านรัฐบาล การต่อสู้ครั้งนั้นดำเนินไป 36 ชั่วโมง ชาวบ้านก็ยอมแพ้ ผลการต่อสู้ทำให้ชาวมลายูทั้งที่เป็นเด็ก สตรี ผู้ชรา และทารกเสียชีวิตเกือบ 400 คน ส่วนตำรวจสยามเสียชีวิตประมาณ 30 คน และการต่อสู้ครั้งนั้น เป็นการลุกขึ้นสู้ (kebangkitan) ที่ไม่ได้เตรียมการไว้ล่วงหน้า แต่เกิดขึ้นกระทันหัน หลังเหตุการณ์ครั้งนั้น ผู้นำชาวบ้านต่างหนีไปอยู่ที่อื่นกันจนสิ้น เพราะกลัว ส่วนใหญ่หนีไปอยู่มาเลเซีย โดยเดินทางผ่านป่าเขาข้ามพรมแดนไปยังรัฐเคดาห์และกัลันตัน หลังจากนั้นประมาณหนึ่งเดือน กำนันมุฮัมหมัดแห่งต้นยางมัสและมุสตอฟาซึ่งเป็นหัวหน้าชาวมลายูก็ถูกจับในข้อหาเป็นแกนนำของเหตุการณ์นี้ ทั้งสองถูกประหารชีวิตโดยไม่ผ่านกระบวนการศาลยุติธรรมใดๆ

มีคำบอกเล่าจากชาวบ้านในพื้นที่ว่า การต่อสู้ครั้งนั้นมีคนล้มตายจำนวนมาก ชาวบ้านส่วนหนึ่งจึงพากันไปอาบน้ำมันมนต์ของโต๊ะครูเปรัก ซึ่งเป็นผู้นำการต่อสู้ครั้งนั้น และเชื่อ

ว่า น้ำมันต้นมนต์จะทำให้ผิวหนังทนทานต่ออาวุธของศัตรู โดยผู้ที่ผ่านการอาบน้ำมันมนต์จะเรียกกันว่า ออแกมเียะ หรือมนุษย์น้ำมัน ทั้งนี้เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเพียงคำบอกเล่าต่อกันมา และไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับการออกอาละวาดของโจรнинที่เป็นจุดจบของตชต. ยกเว้นกรณีทหารพรานแอบขึ้นบ้านชาวบ้านที่ ต.กาลิซา อ.จะนะ และถูกยิงเสียชีวิต ตามด้วยเหตุการณ์อุสตาซคนหนึ่ง ถูกอุ้มหายไปจากบ้านโต๊ะเปาะมะ หมู่ 10 ต.ตันหยงมัส อ.จะนะ จ.นราธิวาส ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่รัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ประกาศทำสงครามกับยาเสพติดเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2546 และเป็นช่วงเวลาก่อนที่จะเกิดข่าวลือโจรнинจาแพร่ระบาดในพื้นที่ต่างๆ โดยเหตุการณ์ครั้งนั้นไม่เคยมีคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากเจ้าหน้าที่รัฐในเรื่องดังกล่าวเลย

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การรับรู้ของประชาชนในพื้นที่ต่อข่าวสารในลักษณะข่าวลือที่เกิดขึ้น ไม่แตกต่างกันมากนัก และการไม่มีคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลว่า โจรнинจามีตัวตนจริงหรือไม่ จึงยิ่งตอกย้ำการมีอยู่ของกลุ่มโจรнинจามากขึ้น อย่างไรก็ตาม จากการเข้าไปเก็บข้อมูลที่บ้านบือนังกือเปาะ หมู่ 5 พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังมีความรู้สึกหวาดกลัวกับเหตุร้ายที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่บางส่วนยังคงฝังใจกับฝันร้ายที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน จึงไม่มีใครกล้าให้ข้อมูลมากนักเช่นเดียวกับหมู่บ้านทำนบและบาโงอาแซซึ่งเป็นพื้นที่การแพร่ระบาดของข่าวสารเรื่องโจรнинจา ดังนั้นที่ ต.บาโงสะโตซึ่งอยู่ห่างจาก ต.ตันหยงมัสประมาณ 15 กิโลเมตร และมีชาวบ้าน 3-4 รายที่ถูกดำเนินคดีในข้อหารุมประชาทัณฑ์ตำรวจตระเวนชายแดนสองนายเมื่อปี 2546 จึงเป็นเป้าหมายหนึ่ง จากการสอบถามอดีตผู้นำชุมชนหมู่ 7 ต.บาโงสะโต ซึ่งให้ความช่วยเหลือชาวบ้านกลุ่มดังกล่าว ได้ให้ข้อมูลบางส่วนที่ขาดหายไปจากบ้านบือนังกือเปาะอย่างน่าสนใจดังนี้

“ข่าวลือเรื่องโจรнинจาที่เกิดขึ้นในพื้นที่บ้านบาโงสะโต ในส่วนของชาวบ้านไม่มีใครทราบว่ามันใจว่ามีจริงหรือไม่ แต่พบเรื่องผิดปกติที่เกิดขึ้นในพื้นที่ คือ ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2546 มีหลายเหตุการณ์เกิดขึ้นพร้อมๆกัน คือ มีทหารพรานแอบขึ้นบ้านของชาวบ้านยามวิกาลแล้วถูกยิงเสียชีวิตในเครื่องบินที่ ต.กาลิซา ชาวบ้านก็เข้าใจว่าทหารเป็นโจรнинจา เขาก็ยัง ส่วนผู้บังคับบัญชาเขาบอกว่า ทหารพรานนายนั้นชอบกับลูกสาวชาวบ้านก็เลยขึ้นไปหา ซึ่งในความเป็นจริงคงไม่ใช่ เพราะถ้ารู้จักกันเขาจะยิงทำไม มันก็ยังมีคำถามว่าทำไมต้องไปตอนกลางคืนด้วย ตั้งแต่นั้นมาชาวบ้านก็กลัวและฝังใจว่า คนที่บุกเข้ามาขโมยของลักทรัพย์ชาวบ้าน เป็นพวกหน่วยรบพิเศษ หรือโจรнинจา ชาวบ้านเขามีทุนเดิมสะสมอยู่แล้ว เช่น มีการปล่อยข่าวว่า โจรнинจาคือ เจ้าหน้าที่ แล้วเขาไม่เคยเห็นว่าใครเป็นคนทำ เป็นเจ้าหน้าที่หรือโจร พอมีข่าวที่บ้านกาลิซาว่า ทหาร

พรานปืนขึ้นบ้านชาวบ้านตอนกลางคืน แล้วถูกชาวบ้านยิงตาย ทุนเดิมของเขา คิดว่า เป็นเจ้าหน้าที่ พอมักการบอกกันปากต่อปากว่าโจรнинจา คือ เจ้าหน้าที่รัฐ เขาก็พร้อมจะเชือดทันที"อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ต.บาโงสะโต กล่าว (สัมภาษณ์ 19 สิงหาคม 2549)

จะเห็นได้ว่า การที่ชาวบ้านเชื่อถือข่าวสารในลักษณะของข่าวลือดังกล่าวอย่างปราศจากเงื่อนไข และการตั้งคำถามในบ้านบือนังก็เเปาะจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ในเหตุการณ์โดยตรงและเขตพื้นที่ใกล้เคียง ประกอบกับมีทุนเดิมทางสังคมที่จะเชื่อข่าวสารที่เคยเกิดขึ้นเป็นข้อมูลสะสมในใจอยู่แล้วจึงทำให้เค้าร่างของข่าวสารในลักษณะของข่าวลือมีความเป็นจริงมากขึ้น เมื่อรวมกับต้นทุนในครั้งอดีตจากเรื่องเล่าที่แสดงให้เห็นคุณสมบัติพิเศษของมนุษย์น้ำมันว่า ตัวดำทาน้ำสีดำ ลื่น จับไม่ติด เพราะนำน้ำมันมาทาไว้ มีความสามารถพิเศษกระโดดจากต้นยางต้นหนึ่งอีกต้นหนึ่งได้ ขอบขึ้นไปขโมยทรัพย์สินของชาวบ้านยามค่ำคืน ดังนั้นการออกอาละวาดของคนกลุ่มนี้ จึงทำให้ชาวบ้านเกิดความสับสน แม้จะยังไม่มั่นใจว่าโจรнинจามีตัวตนจริงหรือไม่ กระทั่งมีความพยายามตอกย้ำข่าวสารในลักษณะของข่าวลือดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2546 ว่า มนุษย์น้ำมัน คือ เจ้าหน้าที่ชุดรบพิเศษที่ถูกส่งเข้ามาในพื้นที่ และเป็นพวกเดียวกับเจ้าหน้าที่รัฐ

- ∞ ∘ อย่างไรก็ตามจากการเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับชาวบ้านในหมู่บ้านแห่งนี้ช่วงระยะเวลาสั้นๆพบว่า สภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่ต้องตกอยู่ท่ามกลางวงล้อมของข่าวสารในลักษณะข่าวลือเรื่องโจรнинจามักเป็นกลุ่มคนที่ไม่ค่อยได้ออกไปติดต่อ พบปะกับสังคมภายนอกมากนักและยังคงใช้ชีวิตอยู่อย่างซึ่งเครียดและหวาดกลัว กระนั้นการรับข้อมูลข่าวสารเรื่องโจรнинจาก็ยังมีอยู่ในกลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งมีโอกาสออกไปสู่สังคมภายนอกด้วยเช่นกัน ดังนั้นข่าวสารในลักษณะของข่าวลือดังกล่าวจึงน่าสนใจไม่น้อยเพราะเกิดขึ้นกับคนทั้งสองกลุ่ม

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นคนในพื้นที่จากหมู่บ้านและเป็นผู้หญิงให้ข้อมูลว่า ข่าวลือเรื่องนี้แพร่ระบาดมาจาก ต.ปะแต อ.ยะหา จ.ยะลา แล้วก็มาที่จ.ปัตตานี และ จ.นราธิวาส โดยเริ่มต้นที่ ตำบลบ้านทอน บ้านร่อน และตำบลเฉลิม หมู่บ้านท่าบง บ้านบาโงอาแซ บ้านปุราไซด์ บ้านกอแนะ และหยุดลงที่บ้านบือนังก็เเปาะ ทั้งๆที่ก่อนหน้านี้หมู่บ้านของเธอไม่เคยมีข่าวลือลักษณะนี้เกิดขึ้นเลย

"ตอนนั้นเครียดมากไปเรียนหนังสือที่ราชภัฏนครศรีธรรมราชก็ไม่กล้ากลับบ้าน กลัว เวลากลับมาเยี่ยมบ้านต้องให้พ่อขับมอเตอร์ไซค์ออกมารับที่ตลาดต้นหยงมัส พอช่วงใกล้ค่ำ 6 โมงเย็นไปแล้ว ชาวบ้านจะไม่กล้าออกไปไหน

เพราะกลัวโจรนินจาจะมาขโมยข้าวของ ทำร้าย หรือจุดผู้หญิงเหมือนที่มีข่าวลือจากหมู่บ้านอื่นๆชาวบ้านทุกคนครบถ้วนเหมือนกันหมด พบกันก็จะคุยถึงแต่เรื่องโจรนินจา"ชาวบ้านบือนังกือเปาะซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายสัตวบาลปศุสัตว์ จ.นราธิวาส กล่าว (สัมภาษณ์ 6 สิงหาคม 2549)



รูปที่ 8 แผนที่แสดงจุดแพร่กระจายข่าวสารในลักษณะของข่าวลือกับจุดเกิดเหตุรวมประชากรที่ต.ต.ร.ว.จ. 2 นายที่บ้านบือนังกือเปาะ

ขณะที่ข่าวสารในลักษณะข่าวลือเรื่องโจรนินจาในมุมมองของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองสันต์ มะตาเฮ ในฐานะ"คนพื้นที่"ได้ให้ข้อมูลโจรนินจาในด้านหนึ่งที่น่าสนใจ โดยเฉพาะการนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เมื่อครั้งเกิดเหตุจลาจลที่หมู่บ้านดงขยอ ตำบลดงขยอ อ.จะแนะ เมื่อปี พ.ศ.2491 มาอธิบายว่า ผู้นำชาวบ้านที่ก่อกบฏที่ลุกขึ้นมาต่อต้านเจ้าหน้าที่รัฐคือ โต๊ะครูเปรัก ซึ่งเป็นคนจากรัฐเปรักประเทศมาเลเซียมีวิชาอาคมแก่กล้า เดินทางเข้ามาอยู่ที่หมู่บ้านดงขยอและได้ภรรยาเป็นคนตำบลดังกล่าว นำประชาชนจำนวนหนึ่งลุกขึ้นมาต่อต้านตำรวจด้วยการให้



ชาวบ้านอาบน้ำมนต์ที่ต้มเคี่ยวเดือดๆในกระทะเพื่อให้อยู่ยงคงกระพันอาวุธทุกชนิดไม่สามารถระคายผิวกาย

“ที่เรียกโจรนิจจากว่า ออแกมีเยาะ เพราะต้องการเปรียบเทียบให้เห็นว่า คนอาบน้ำมนต์จริงๆจุดหนึ่งมันจะถึงจุดที่ทำให้หายตัวได้ มันเหมือนกับการตามจับโจรนิจ ชาวบ้านตามมานานมาก แต่ไม่เคยจับได้เลย ที่เขาเชื่ออย่างนี้ เพราะคืนก่อนนั้นมีเหตุการณ์ชาวบ้านบ้านบาโงอาแซลล้อมจับโจรนิจที่เข้ามาในหมู่บ้าน แล้วหนีหายเข้าไปในสวนยาง เขาตามกันมาตั้งแต่ตีสี่ตีห้าแล้ว บางคนก็สงสัยว่าโจรนิจไม่ใช่คนธรรมดา แต่เป็นปฏิบัติการของชุดเฉพาะกิจที่เข้ามาฝึกอบรบอยู่ในพื้นที่” สันต์ มะตาเฮ อดีตปลัด อบต.มะรือโบตก กล่าว (สัมภาษณ์ 2 กรกฎาคม 2549)

จากข้อมูลดังกล่าวเห็นได้ว่า แม้แต่เจ้าหน้าที่รัฐซึ่งอยู่ใกล้ชิดข้อมูลที่สุดและมีศักยภาพในการตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อสารจากหน่วยงานในภาครัฐด้วยกันเองมากกว่าชาวบ้านในพื้นที่และหมู่บ้านใกล้เคียง ยังมีการ“รับสาร”เรื่องโจรนิจในลักษณะที่ไม่ได้แตกต่างจากชาวบ้านทั่วไปเลยทุกอย่างที่เขาควรจะทำหน้าที่ในการชี้แจงให้คนในท้องถิ่นมีความเข้าใจอย่างถูกต้อง

ขณะที่ตัวแทนฝ่ายรัฐและเป็นชาวไทยอิสลามในพื้นที่ ขวัญชาติ วงศ์ศุภรานนท์ นายอำเภอเทพา ในฐานะอดีตนายอำเภอระแงะที่ปฏิบัติหน้าที่ในช่วงเหตุการณ์โจรนิจปี พ.ศ. 2546 และเหตุสังหารทหารนาวิกโยธินสองนาย ปี พ.ศ. 2548 เชื่อว่า การเสียชีวิตของตชด.2 นายที่บ้านบือนังก็อเปาะเกิดจากกระบวนการสร้างข่าวลือว่า มีโจรนิจออกอาละวาดขโมยทรัพย์สินของชาวบ้านยามวิกาล ของกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด กลุ่มผลประโยชน์ในพื้นที่และกลุ่มกระบวนการต่างๆ โดยเฉพาะในครอบครัวที่มีลูกเข้าไปอยู่ในกลุ่มขบวนการ ซึ่งจริงๆแล้วปฏิบัติการดังกล่าวเคยเกิดมาแล้วตั้งแต่ปี 2536 ในเขตพื้นที่ อ.ศรีสาคร จ.นราธิวาส ดังข้อมูลที่เขาเล่า

“ครั้งนั้นยอมรับว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร และฝ่ายปกครองก็ไม่ได้เฉลียวใจว่าเกิดอะไรขึ้น จนกระทั่งมีรายงานเข้ามาว่า มีการนำวัยรุ่นไปฝึกทหารตอนกลางคืน เป็นการทดลองวางระบบเรียกเขาวชนมาฝึกเพื่อวางตัวเข้าสู่ขบวนการโดยกลุ่มผู้นำศาสนาที่เรียกว่าอุลามะห์ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้นำศาสนาที่เรียนจบมาจากต่างประเทศและมีแนวความคิดรุนแรง ส่วนใหญ่เป็นพวกโต๊ะครูและอุstadh ที่สอนในโรงเรียนสอนศาสนาเอกชนและโรงเรียนปอเนาะ” ขวัญชาติ วงศ์ศุภรานนท์ อดีตนายอำเภอระแงะ กล่าว (สัมภาษณ์ 17 สิงหาคม 2549)

ข้อสันนิษฐานของฝ่ายปกครองซึ่งระบุว่า "โจรนิินจา" น่าจะเป็นสงครามจิตวิทยา การปล่อยข่าวสารด้วยการสร้างข่าวลือ เพื่อสร้างความหวาดวิตกให้กับชาวบ้านเกิดจากฝีมือของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและกลุ่มผลประโยชน์ที่มีเรื่องการแบ่งแยกดินแดนเป็นเป้าหมาย แอบแฝงอยู่ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของ พ.ต.อ.พยอม ทิพย์มณี อดีตผู้บังคับบัญชาของตำรวจตระเวนชายแดนสองนายผู้ล่วงลับในประเด็นที่ว่า กลุ่มที่มีใจฝักใฝ่กับการต่อสู้ในอดีตใช้ยาเสพติดเป็นเครื่องมือดึงเยาวชนให้เข้าร่วมในขบวนการ

"พูดต่อกันไปเรื่อยๆจนเหมือนว่า โจรนิินจามีตัวตนจริง เจ้าหน้าที่ก็ไม่ทราบจะทำอย่างไร มันเป็นการสร้างข่าวของกลุ่มขบวนการที่ดึงเยาวชนเข้าไปเป็นแนวร่วมโดยมีเรื่องยาเสพติดเข้ามาเกี่ยวข้องมากกว่าเพราะในปี 2546 พื้นที่นี้มีปัญหายาเสพติดรุนแรงมาก และปีนั้นรัฐบาลก็มีนโยบายปราบปรามกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดอย่างรุนแรงด้วย "พ.ต.อ.พยอม ทิพย์มณี อดีตรองผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 4 ปี กล่าว (สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2549)

ข้อมูลของฝ่ายปกครองและตำรวจตระเวนชายแดนสรุปตรงกันว่าโจรนิินจาไม่มีจริงแต่เป็นการสร้างเรื่องจากกลุ่มผู้ไม่หวังดี ขณะที่มียางานเชิงลึกจากสถานีตำรวจภูธรอำเภอระแงะ ในฐานะผู้รับผิดชอบพื้นที่ระบุว่า ระยะเวลาเจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ทราบว่าการเคลื่อนไหวของกลุ่มแนวร่วมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จนกระทั่งเหตุการณ์ผ่านไปแล้วจึงตระหนักว่า กลุ่มแบ่งแยกดินแดนได้ใช้กลุ่มวัยรุ่นเป็นเครื่องมือในการต่อต้านการทำงานของรัฐบาลรูปแบบ และรูปแบบหนึ่งที่ถูกนำมาใช้คือปฏิบัติการทางด้านข่าวสาร ด้วยการปล่อยข่าวลือต่างๆ เพื่อให้ชาวบ้านเกิดการต่อต้านเจ้าหน้าที่รัฐ

ข้อสันนิษฐานนี้ได้รับการยืนยันจาก พ.ต.อ.นพดล เผือกโสมณ อดีตผกก.สภอ.ระแงะ จว.นราธิวาส ที่ย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผกก.ฝ1ศปก.ตร.สนง.ตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า จ.ยะลา ว่า (สัมภาษณ์ 9 สิงหาคม 2549) โจรนิินจาเป็นการสร้างเรื่องขึ้นมาเองของกลุ่มพวกไม่หวังดีจากชาวบ้านที่เป็นฝ่ายแนวร่วม เพราะช่วงที่รัฐบาลประกาศสงครามกับยาเสพติด ตำรวจและตชด.ออกตรวจและตั้งด่านสกัดบ่อย ทำให้กลุ่มวัยรุ่นเข้าไปส่งยาเสพติดไม่สะดวกตามหมู่บ้าน จึงมีการปล่อยข่าวลือว่าโจรนิินจาออกอาละวาด ยอมรับตรงๆว่า ตอนนั้นไม่มีใครสนใจเชื่อว่าเป็นข่าวลือ จนมีปัญหาจึงทราบ ส่วนชาวบ้านคนไหนที่บอกว่าเคยจับโจรนิินจาได้ แล้วไปแจ้งที่สภอ.ระแงะแล้วตำรวจไม่รับแจ้ง อยากทำให้ไปค้นสวนวนเก่าๆที่สถานีวันนี้เลยก็ได้ ไม่มีเลย ที่อื่นไม่ทราบ แต่ที่โรงพักนี้ไม่มี

ขณะที่ข้อมูลบางส่วนของจังหวัดจาก นิพนธ์ นราพิทักษ์กุล ปลัดจังหวัดนราธิวาส อีกด้านหนึ่งก็สอดคล้องกับชาวบ้านในพื้นที่ และมีประเด็นที่ควรพิจารณาคือ ช่วงเวลาดังกล่าวมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยเฉพาะ"ยาบ้า""กระท่อม"และ"กัญชา"ในกลุ่มเด็กวัยรุ่นอย่างหนัก ซึ่งเป็นช่วงเวลาใกล้เคียงกับมีการใช้ข่าวสารในลักษณะของข่าวลือเรื่องโจรนิินจาเป็นเกราะป้องกันการเข้าตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหาร

"กลุ่มขบวนการที่พยายามสร้างข่าวลือต้องการเผยแพร่ความเข้าใจผิดระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน แยกเขา แยกเรา โดยใช้ความแตกต่างทางศาสนาและชาติพันธุ์มาเป็นตัวแยก แสวงจุดร่วม สงวนจุดต่างด้วยวิธีการที่ไม่ธรรมดา โจรนิินจาไม่มี นิินจาเป็นเพียงตำนานการต่อสู้ของนักรบญี่ปุ่น การสร้างข่าวลือเรื่องโจรนิินจาเพียงเพื่อต้องการข่มขวัญประชาชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจผิด เป็นการกระทำของพวกเขาแนวร่วม เขาสร้างข่าวลือเพื่อใช้ชาวบ้านเป็นเกราะกำบังกันการเข้าตรวจค้นของเจ้าหน้าที่รัฐในเรื่องยาเสพติด ที่บ่อนิ่งก็โอเปาะชัดเจนมากกว่า กลุ่มแนวร่วมที่เกี่ยวข้องกับแก๊งค์ยาเสพติดในพื้นที่ใช้กลุ่มวัยรุ่นที่ติดยาเป็นตัวแสดงให้เห็นว่ามีโจรนิินจา" นิพนธ์ นราพิทักษ์กุล ปลัดจังหวัดนราธิวาส กล่าว (สัมภาษณ์ 7 สิงหาคม 2549)

จะเห็นได้ว่าการรับทราบข่าวสารในลักษณะข่าวลือเรื่องโจรนิินจาของชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ได้แตกต่างกันเลย ข่าวสารดังกล่าวได้ถูกตอกย้ำด้วยความเชื่อเดิมที่มีอยู่แล้วว่า"ออแกมีเยาะ"หรือ"โจรนิินจา"หรือ"มนุษย์น้ำมัน"มีตัวตนจริง อีกทั้งยังมีความสามารถเหาะเหินเดินอากาศได้ ประกอบกับในพื้นที่มีสถานการณ์ผิดปกติจากกรณีทหารพรานแอบขึ้นบ้านชาวบ้าน ต.กาลิซา อ.ระแงะ จ.นราธิวาส ในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2546 และถูกชาวบ้านยิงเสียชีวิตยังทำให้กระแสข่าวสารในรูปแบบของข่าวลือที่แพร่กระจายออกไปว่า เจ้าหน้าที่รัฐคือโจรนิินจามีความน่าเชื่อถือมากขึ้น แม้ครั้งนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะชี้แจงว่าเป็นความเข้าใจผิด ทหารพรานไม่ได้ขึ้นไปปลุกทรัพย์ แต่เป็นเพียงการแอบนัดแนะพบกับลูกสาวของชาวบ้านเท่านั้น ไม่ได้ทำให้ความหวาดระแวงที่ชาวบ้านมีต่อเจ้าหน้าที่รัฐลดลงเลย นอกจากนี้สภาพสังคมและการดำรงชีวิตของชาวบ้านตามหมู่บ้านต่างๆมักจะใช้ชีวิตอยู่กับบ้าน และสวนยางพาราโดยไม่ได้ออกไปรับทราบข้อมูลจากสังคมภายนอกมากนัก ขณะที่ช่องทางการเปิดรับข้อมูลข่าวสารมีเพียงแห่งเดียวจากเพื่อนบ้านและร้านน้ำชา ดังนั้นเมื่อข้อมูลข่าวสารใดๆผ่านเข้ามาจึงปราศจากการวิเคราะห์และกลั่นกรอง

จากการเข้าไปเก็บข้อมูลผู้วิจัยพบว่า หมู่บ้านบือนังถือเปาะในช่วงก่อนเกิดเหตุการณ์รัฐประหารที่ตำรวจตระเวนชายแดน ชาวบ้านทั่วไปไม่ทราบที่หมู่บ้านของตนมีการเคลื่อนไหวของกลุ่มแนวร่วม และยอมรับว่ามีเด็กวัยรุ่นทั้งในและนอกหมู่บ้านเสพกัญชา กระท่อม และยาบ้าบ้างซึ่งไม่มากนัก ส่วนงานที่เด็กวัยรุ่นถูกชักจูงให้เข้าไปอยู่ในกลุ่มขบวนการนั้น พอจะทราบแต่ไม่กล้าให้รายละเอียดและไม่กล้าพูดคุยก ยกเว้นผู้นำในชุมชนในหมู่บ้านและตำบลใกล้เคียงบางรายเท่านั้น

ส่วนความเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐต่อเรื่องดังกล่าว ทั้งทหาร ตำรวจและฝ่ายปกครองต่างมีบทสรุปตรงกันว่าข่าวลือเรื่องโจรนิจจาไม่ได้เป็นข่าวลือที่เกิดขึ้นอย่างลอยๆแต่เป็นข่าวสารที่มีการจัดสร้างขึ้นโดยกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดนที่ใช้กลุ่มแนวร่วมวัยรุ่นในและนอกหมู่บ้านซึ่งติดยาเสพติด เป็นตัวกระพือข่าวดังกล่าว ทั้งนี้ข่าวสารหรือข่าวลือที่ถูกปล่อยออกมานั้น ทฤษฎีสงครามและการปฏิบัติการข่าวสารของคลอทวิชอธิบายว่าเป็นการปฏิบัติการข่าวสาร และจากเอกสารคำชี้แจงเรื่องการปฏิบัติการข่าวสารของกองทัพบก โดยฝ่ายยุทธการ ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก (ฝยก.ศปก.ทบ) (2550:3) อธิบายว่า ข่าวสารเป็นองค์ประกอบหนึ่งของอำนาจกำลังรบ ณ จุดแตกหักหากเรา ณ ที่นี้ขอแปลความว่า ไม่ว่าจะเป็ฝ่ายรัฐหรือฝ่ายตรงข้ามรัฐสามารถดำรงไว้ซึ่งความเหนือกว่าของการปฏิบัติการข่าวสารก็จะสามารถส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการได้

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าช่วงแรกที่มีข่าวสารในลักษณะข่าวลือแพร่สะพัดออกไปเจ้าหน้าที่รัฐและหน่วยที่เกี่ยวข้องก็ตั้งรับเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ทันและไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์อันคลุมเครือนั้นได้อย่างทันท่วงทีทั้งๆที่มีหลายช่องทางที่ควรจะไปชี้แจงตั้งแต่ข่าวสารในลักษณะของข่าวลือเริ่มเกิดขึ้นแล้ว นอกจากนี้เหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นที่หมู่บ้านกาลิซาก็ไม่เคยมีคำชี้แจงอย่างเป็นทางการให้ชาวบ้านรับทราบข้อเท็จจริง ส่วนข้อมูลจากฝ่ายปกครองในพื้นที่ที่มีการรายงานว่า พบการเคลื่อนไหวของกลุ่มที่เรียกตนเองว่า "อุลามะห์" ทดลองเรียกกลุ่มวัยรุ่นให้เข้ารับการฝึกเพื่อเข้าร่วมกับกลุ่มขบวนการ แต่ก็ไม่ได้มีการแจ้งไปยังหน่วยอื่นๆ กล่าวคือแต่ละหน่วยงานในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็น สกอ.ระแงะ อำเภอรระแงะ ผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจตระเวนชายแดนที่ถูกส่งเข้าไปดูแลพื้นที่ ตรวจพบความผิดปกติที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะข่าวลือเรื่องโจรนิจจามาหลายเดือนแล้ว แต่ไม่มีการประสานข้อมูลหรือตรวจสอบข้อมูลระหว่างกันเพื่อตั้งรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในระยะยาวเลย โดยเฉพาะการชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจข้อเท็จจริงดังกล่าว



รูปที่ 9 เหตุการณ์ฝูงชนเดินทางมาชุมนุมที่บ้านปือนั่งกือเปาะ

4.1.2 กรณีศึกษาที่ 2 การปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือจับคนร้ายยิงชาวบ้าน-  
“ทหารบุก”ที่ตันหยงลิมอ

วันที่ 20 กันยายน 2548 เวลาประมาณ 19.30 น.ระหว่างที่ชาวบ้านกำลังนั่ง  
สนทนาและดื่มน้ำชาอยู่ที่ร้านน้ำชาของยายมะแะแย นิและ ซึ่งเป็นร้านน้ำชาที่ตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน  
ตันหยงลิมอ หมู่ 7 มีรถยนต์กระบะปิคอัพคันหนึ่งวิ่งผ่านเข้ามากลางหมู่บ้านถนนสายตันหยงมัส-  
ระแะระ บนท้ายรถยนต์ดังกล่าวมีกลุ่มชายฉกรรจ์ไม่ทราบจำนวนได้ใช้ปืนอาวุธสงครามกราดยิงเข้า  
มาในร้านน้ำชาเป็นเหตุให้ชาวบ้านชีวิตทันที 2 รายและอีก 4 รายได้รับบาดเจ็บสาหัส เวลาผ่านไปไม่  
นานนักกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารเดินทางเข้ามาตรวจสอบที่เกิดเหตุพร้อมกับเรือตรีวินัย นา  
คะบุตรและจำเอกกำธร ทองเอียด นาวิกโยธินสังกัดค่ายจุฬาภรณ์พัฒนา 5 ซึ่งรักษาการณ์ประจำ  
อยู่ที่โครงการพระราชดำริ โดยทั้งสองได้ขับรถยนต์นั่งส่วนบุคคลเข้าไปในหมู่บ้าน ช่วงเกิดเหตุ  
ซุลมุนระหว่างที่ทหาร ตำรวจกำลังเก็บปลอกกระสุนปืน ชาวบ้านได้ตีกลองส่งสัญญาณให้รู้ว่ามีคน  
ตายในหมู่บ้าน บังเอิญเจ้าหน้าที่ชุดดังกล่าวเข้าใจว่าเป็นการตีกลองเรียกให้มีการปิดล้อมจึงรีบขับ  
รถออกไปจากหมู่บ้านทันที ขณะที่รถยนต์ของนาวิกโยธินสตาร์ทไม่ติดเสียอยู่บริเวณใกล้ที่เกิดเหตุ  
ชาวบ้านจึงเข้าควบคุมตัวไว้ โดยในรถค้นพบปืนเอ็ม 16 จำนวนหนึ่งกระบอกและปืนสั้น 9 มม.อีก  
1 กระบอก ทำให้ชาวบ้านเข้าใจว่าเจ้าหน้าที่ทั้งสองอาจจะเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงนำ  
ตัวไปควบคุมไว้ที่ศาลาอเนกประสงค์กลางหมู่บ้านจนถึงเช้าวันที่ 21 กันยายน ได้มีข้าราชการในพื้นที่

เข้ามาเจรจาต่อรองเพื่อขอนำตัวนาวิกโยธินทั้งสองออกจากหมู่บ้าน ช่วงแรกการเจรจาดูเหมือนจะไปได้ดี ชาวบ้านส่วนหนึ่งมีท่าทางอ่อนลง และเชื่อว่าคนร้ายไม่ใช่ทหารที่ควบคุมตัวไว้ แต่ยังคงเชื่อว่าน่าจะเป็นพวกเดียวกับคนร้าย การเจรจายังไม่ได้ข้อยุติจนกระทั่งชาวบ้านขอต่อรองกับนายประชา เตรีตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ให้นำนักข่าวมาเลเซียเข้ามาทำข่าว แต่เนื่องจากนายประชา ต้องกลับไปเตรียมตัวรับเสด็จสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่เสด็จมาเปิดงานของดีเมืองนครราชสีมา จึงเปลี่ยนให้ พล.ต.พิเชษฐ วิสัยจร รองแม่ทัพภาคที่ 4 นายขวัญชาติ วงศ์ศุภรานนท์ นายอำเภอระแงะ นายนักมุตติน อูมา อดีตส.ส.พรรคไทยรักไทย และน.อ.ไตรขวัญ ไกรกฤษ ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจที่ 3 เข้ามาเจรจาต่อรอง โดยชาวบ้านอนุญาตให้ พล.ต.พิเชษฐ และนายนักมุตติน และนายขวัญชาติ เข้าไปในหมู่บ้านได้ ส่วนเจ้าหน้าที่ส่วนอื่นให้รออยู่ด้านนอก โดยมีมอบหรือฝูงชนส่วนใหญ่เป็นสตรีและเด็กคลุมหน้าด้วยผ้าฮิญาบประมาณ 1,000 คนปิดถนนทางเข้าออกหมู่บ้านเพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่นำรถเข้าไปในหมู่บ้านได้ พร้อมทั้งขังป้ายผ้าสองผืนเขียนตัวภาษาไทยและภาษามลายูที่เขียนโดยอักษรโรมันว่า "ผู้ก่อการร้ายที่แท้ ก็แกนี่เอง" และ "ทักษิณทำผิด ก่อการร้ายเกิดขึ้นมาก ตั้งแต่ใช้พรก."

การเจรจาต่อรองยังคงดำเนินต่อไปเรื่อยๆ และไม่เป็นผล แม้ว่าทางเจ้าหน้าที่จะยอมให้นำเฮลิคอปเตอร์เดินทางไปรับนักข่าวมาเลเซียแล้วก็ตาม และในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ได้มีการปล่อยข่าวสารในลักษณะของข่าวลือเป็นระยะๆ ว่า ทหารจะนำรถถังบุกเข้ามาเคลียร์พื้นที่ ทหารจะกราดยิงลงมาจากเฮลิคอปเตอร์ และทหารบุกเข้ามาทางสวนยางท้ายหมู่บ้าน จนทำให้ พล.ต.พิเชษฐ ต้องเข้าไปทำความเข้าใจกับชาวบ้านในจุดที่มีการปล่อยข่าวว่าทหารกำลังจะเข้ามา และเมื่อกลับมาจึงทราบว่าข่าวสารในลักษณะของข่าวลือดังกล่าวออกมาเป็นช่วงสั้นๆ นั้น เป็นเพียงแผนลวงเพื่อให้เจ้าหน้าที่ชุดเจรจาต่อรองและชาวบ้านเกิดความไขว่เขวและเป็นการเปิดช่องว่างให้คนกลุ่มหนึ่งเข้าไปทำร้ายนาวิกโยธินทั้งสองคนเสียชีวิตคาห้องที่ถูกคุมขังด้วยลักษณะที่โหดเหี้ยมและทารุณ

จากการเข้าไปศึกษาข้อมูลย้อนหลังพบว่าข่าวสารในลักษณะของข่าวลือเกิดขึ้นก่อนและหลังเหตุการณ์กราดยิงน้ำขามี 3 ช่วง คือ

1. ในช่วงหัวค่ำหลังจากมีการกราดยิงแล้ว มีการใช้โทรศัพท์และขัปรถจักรยานยนต์ไปแจ้งกันปากต่อปากว่า ชาวบ้านจับคนร้ายกราดยิงร้านน้ำชาซึ่งเป็นทหารได้แล้ว
2. ในช่วงใกล้เที่ยงก่อนที่จะมีการสังหารสองนาวิกโยธิน มีการปล่อยข่าวสารในรูปแบบข่าวลือว่า ทหารจะกราดยิงมือปืนที่มาร่วมชุมนุมบนเฮลิคอปเตอร์ลงมา ทหารนำรถถังเข้ามาปิดล้อมหมู่บ้านและทหารนำกำลังบุกเข้ามาที่สวนยางท้ายหมู่บ้าน

3.หลังจากเหตุการณ์จับตึกลงแล้วประมาณ 2 เดือนมีข่าวสารในลักษณะของข่าวลือห้ามชาวบ้านออกไปกรีดยาง และการทำโฆษณาชวนเชื่อด้วยการทิ้งใบปลิวข่มขู่ห้ามให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งการนำสิ่งของที่ใช้ในการระดมศพไปแขวนไปตามสวนยาง

แหล่งข่าวคนสำคัญในหมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในเหตุการณ์ตลอดเวลาที่เกิดปัญหาดังกล่าวถึงที่มาของการเกิดข่าวสารในลักษณะของข่าวลือในช่วงต่างๆว่า ปัญหาในหมู่บ้านไม่ใช่ข่าวลือ แต่เป็นเรื่องจริง เนื่องจากคืนที่มีการกราดยิงร้านน้ำชาหมู่บ้านอื่นๆก็ได้ยินเสียงปืนชัดเจน โดยเฉพาะทั้ง 8 หมู่ในเขตต.ต้นหยงลิมอ เพราะทุกครั้งที่มีการตีกลองหรือมีเสียงปืน ชาวบ้านทั้งตำบลจะได้ยินชัดเจน

“เขาอาจจะพูดกันปากต่อปากไปเรื่อยๆว่า ชาวบ้านจับตัวทหารที่กราดยิงชาวบ้านได้แล้ว หรือในช่วงที่สองที่มีข่าวลือเกิดขึ้นเวลาประมาณเที่ยงๆจนถึงบ่ายสองโมงกว่าๆซึ่งค่อนข้างจะสับสน เพราะว่ามี การปล่อยข่าวลือว่า ทหารบุกพอมีเสียงฮือก็ลูกไปดู ได้ยินชาวบ้านร้องบอกต่อกันว่า ทหารเอารถถังเข้ามาบุกสักพักก็บอกว่าทหารบุกเข้ามาที่สวนยางด้านหลังหมู่บ้าน ชาวบ้านพากันแตกตื่นแล้วก็วิ่งไปดู ส่วนข่าวลือช่วงที่สามเกิดขึ้นหลังจากเหตุการณ์ยุติแล้วประมาณหนึ่งเดือน ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ยังมีอาการหวาดผวากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แม้คนในหมู่บ้านไม่ได้ออกไปไหน แต่ได้มีข่าวลือมาจากหมู่บ้านอื่นว่า ห้ามชาวบ้านทำงานวันศุกร์ หากใครออกไปกรีดยาง จะถูกตัดหูทิ้ง หรือไม่เช่นนั้นก็จะให้กินน้ำยางแทนข้าว”แหล่งข่าวคนสำคัญกล่าว (สัมภาษณ์ 24 มิถุนายน 2549)

ช่วงเวลาความสับสนของข่าวสารในลักษณะของข่าวลือที่เกิดขึ้นในวันนั้น ไม่ได้สร้างความวิตกกังวลต่อชาวบ้านอย่างเดียว แต่ผลของข่าวสารที่มาพร้อมกับความไม่รู้ ความหวาดกลัว การถูกป้อนข้อมูลจากกลุ่มผู้ไม่หวังดีว่า เหตุร้ายที่เกิดขึ้นเป็นฝีมือของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะทหารทำให้ชาวบ้านมีอาการต่อต้านอำนาจรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐทุกฝ่ายที่เข้าไปในพื้นที่ ยิ่งกว่าเดิม โดยการเพิ่มความเกลียดชังถูกปลุกปั่นทั้งจากกลุ่มคนทั้งในและคนนอกหมู่บ้านซึ่งทยอยเดินทางเข้ามาตั้งแต่ช่วงกลางศึก จนถึงตอนสายของวันรุ่งขึ้น

รอปา มานี ครูโรงเรียนแสงธรรมวิทยา และเป็นชาวบ้านในหมู่บ้านต้นหยงลิมอกล่าว (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2549) ข่าวลือที่ส่งผลต่อความรู้สึกของชาวบ้านมากคือข่าวลือที่เกิดขึ้นในช่วงบ่ายซึ่งมีการปล่อยข่าวออกมาว่า ทหารนำรถถังเข้ามาบุกและทหารจะกราดยิงลงมาจากเฮลิคอปเตอร์ ทำให้ทุกคนตกใจก็พากันวิ่งลงไปรวมที่กลางถนนไปที่บริเวณสามแยก แต่ก็ไม่มี แล้วก็มีคนบอกว่าทหารกำลังจะเข้ามาทางสวนยางหลังหมู่บ้าน ก็ไม่มีอีก ข่าวลือมันเหมือนกับลม มันมักจะมาถึงเราโดยที่เราไม่ต้องเดินทางไปหา ทั้งๆที่เราอยู่ในที่แคบๆ ไม่พบปะใคร เย็นลงเข้าบ้าน

แล้วยิ่งหมู่บ้านไหนเคยเกิดเหตุร้ายแรงมาแล้ว ชาวสื่อก็จะใช้ได้ผลมากยิ่งขึ้น หากมีใครมาปล่อยข่าวว่าจะมีการยิงถล่มที่นั่นที่นี่ ชาวบ้านก็กลัวกันแล้ว เพราะมันมีเหตุฝังใจอยู่ เนื่องจากเหตุการณ์นี้เคยปรากฏให้ได้ยิน ได้เห็นมาแล้ว ดังนั้นมันมีโอกาสที่จะเป็นจริงได้

เช่นเดียวกับชาวบ้านคนอื่นๆ ในหมู่บ้านซึ่งเชื่อว่าข่าวลือที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านมาจากคนนอกพื้นที่นำเข้ามามากกว่า เช่นเดียวกับกับการระดมชาวบ้านหมู่บ้านอื่นเข้ามาช่วยที่บ้านต้นหยงลิมอ โดยไม่มีใครทราบวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนดังกล่าว โดยเฉพาะในวันเกิดเหตุมีคนจากหมู่บ้านอื่นและพื้นที่อื่นเช่น จากอำเภอเจาะไอร้องและอำเภอยิ่งอ เข้ามาจำนวนมาก เนื่องจากหมู่บ้านนี้อยู่ห่างจากเขตอำเภอเจาะไอร้องเพียง 15 กิโลเมตร โดยคนกลุ่มนี้บอกกับชาวบ้านว่าจะมาช่วยคนต้นหยงลิมอ และในวันดังกล่าวผู้ที่แจ้งข่าวว่า ทหารนำรถถังเข้ามาบุก และจะกราดยิงชาวบ้านลงมาจากเฮลิคอปเตอร์ไม่ใช่คนในหมู่บ้าน

“ยายเชื่อว่า ข่าวลือไม่ได้เกิดจากคนในพื้นที่ แต่เกิดจากคนอื่นนำเข้ามา บอกเล่าให้ชาวบ้านฟังมากกว่า หลังจากเหตุการณ์ผ่านไปได้เดือนหนึ่ง ก็มีใบปลิวห้ามไม่ให้ชาวบ้านทำงานวันศุกร์ หากใครฝ่าฝืนจะถูกตัดหู ชาวบ้านกลัวกันมากจากที่กลัวอยู่แล้วก็กลัวมากกว่าเดิม มีคำรำลือมาจากหมู่บ้านอื่นๆ แล้วก็บอกต่อกันมาเป็นทอดๆ เราไม่รู้ว่าจะเป็นจริงหรือเปล่า แต่ในหมู่บ้านไม่มีใครเสี่ยง ไม่มีใครกล้าเข้าไปกรีดยาง ยังไม่มีใครพบเหตุการณ์ไม่ดี มีแต่คำขู่และข่าวลือ ยายไม่รู้ว่าหากเราฝ่าฝืนไม่ทำตามแล้วจะเป็นยังไง ได้แต่บอกให้ลูกๆระวังตัว และตัวยายเองก็ไม่ได้ออกไปกรีดยางในวันศุกร์อีกเลย” ยายมะแย นิและ กล่าว (สัมภาษณ์ 6 มิถุนายน 2549)

โดยทั่วไปแล้วผู้นำศาสนาถือได้ว่าเป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพศรัทธานับถือและไว้วางใจมากที่สุด คำพูดของผู้นำศาสนา ไม่ว่าจะเป็นโต๊ะอิหม่าม โต๊ะคอเตป หรือโต๊ะบิลัน จะได้รับความเชื่อถือ หมู่บ้านต้นหยงลิมอก็เช่นเดียวกัน แม้ว่า นายยะเกิบ นิกาจิ โต๊ะอิหม่ามจะไม่สามารถปฏิบัติภารกิจได้ เนื่องจากก่อนหน้านั้นได้ป่วยเป็นอัมพฤกษ์และปัจจุบันยังไม่หาย ดังนั้น นายมะมาอิง คอซาเซ โต๊ะคอเตป จึงต้องทำหน้าที่ในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจกับชาวบ้านโดยตรง แต่ความเป็นจริงคือ ผู้นำศาสนากลับไม่กล้าที่จะตัดสินใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นใดๆทั้งสิ้น เขายอมรับว่ามีการปล่อยข่าวลือขึ้นในหมู่บ้านจริง โดยเฉพาะการสร้างข่าวเป็นระยะๆว่า ทหารจะบุกเข้ามา และด้วยความรู้สึกหวาดกลัวจึงทำให้ไม่กล้าถามผู้ที่เล่าให้ฟังว่าใครเป็นผู้บอกว่าทหารจะบุกเข้าปราบชาวบ้าน

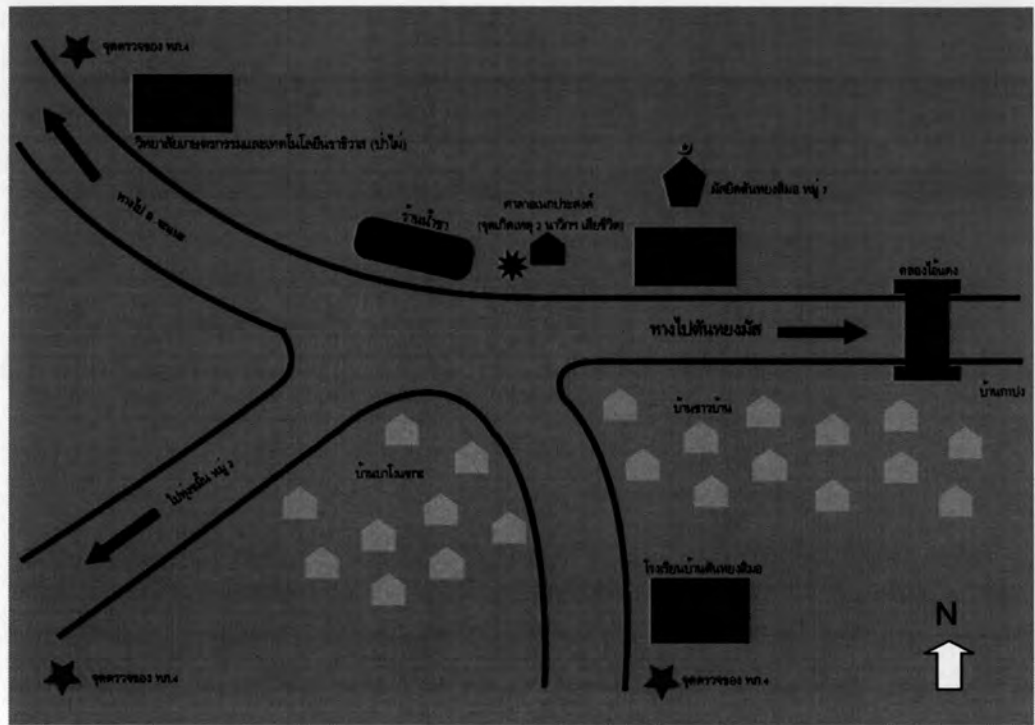
ท่ามกลางความสับสนและวิตกกังวลต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านส่วนหนึ่งไม่กล้าออกมาประชุมชุมนุม ในขณะที่ฝั่งตัวแทนเจ้าหน้าที่รัฐทั้งทหารและฝ่าย



ปกครองที่ได้รับมอบหมายให้เข้าไปเจรจาต่อรองนำนายทหารสองนาวิกโยธินออกมา พล.ต. พิเชษฐ วิสัยจร รองแม่ทัพภาคที่ 4 ในฐานะผู้เข้าไปควบคุมสถานการณ์ในพื้นที่ได้ให้ข้อมูลอีกด้านหนึ่งที่น่าสนใจเช่นกัน โดยเฉพาะช่วงก่อนที่จะมีการสังหารสองนาวิกโยธินเพียง 2-3 ชั่วโมง พบว่ามีความผิดปกติเกิดขึ้นในหลายช่วงเวลาด้วยกัน โดยเริ่มตั้งแต่การมีคำร่ำลือจากกลุ่มคนนอกหมู่บ้านที่เข้าร่วมการชุมนุมว่า เห็นทหารนำกำลังและรถถังเข้ามาและกำลังจะเข้ามาบุกชิงตัวประกันออกไปอยู่บริเวณสวนยางท้ายหมู่บ้าน หรือการให้ข่าวสารว่า ทหารจะกราดยิงชาวบ้านลงมาจากเฮลิคอปเตอร์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม มีข้อน่าสังเกตว่า อดีตส.ส. ซึ่งเป็นตัวแทนของชาวบ้านในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่ในการช่วยเจรจาสร้างความเข้าใจให้ระหว่างชาวบ้านและเจ้าหน้าที่รัฐ กลับไม่ได้เข้าไปช่วยเหลือคลายให้สถานการณ์ดีขึ้นเลย ทั้งๆที่สามารถสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับชาวบ้านได้ง่ายกว่า โดยเฉพาะการชี้แจงข้อมูลข่าวสารในลักษณะของข่าวลือดังกล่าวไม่เป็นความจริง

“ช่วงนั้นผมรู้สึกแปลกๆเหมือนกันว่า การลุกฮือของชาวบ้าน โดยมีการปล่อยข่าวลือทหารนำรถถังเข้ามา มันอาจมีแกนนำที่เป็นหัวใจในหมู่บ้านต้องการล่อให้ชาวบ้านที่นั่งเฝ้าอยู่รอบๆ ศาลาอเนกประสงค์ออกจากจุดนั้นหรือไม่ ประเด็นที่สองคือ มีความพยายามปล่อยข่าวยั่วยุให้ทหารทำร้ายประชาชนหรือไม่ เนื่องจากในช่วงที่เกิดข่าวลือว่าทหารขับรถถังเข้าไปในหมู่บ้าน ชาวบ้านบางส่วนที่นั่งเฝ้าอยู่ได้ลุกขึ้นวิ่งไปตามถนนด้วย เมื่อกลับมาบอกเขาว่า ไม่มีรถถังเข้ามา เขาก็อยู่ในอาการสงบ แต่ยังคงเดินไปเดินมาอยู่ ตอนนั้นอดีตส.ส. ในพื้นที่ก็อยู่กับผมด้วย ผมเชื่อว่ามันมีการสร้างข่าวเพื่อให้ชาวบ้านมีความรู้สึกกลัวและสับสน เพราะไม่รู้ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น ” พล.ต.พิเชษฐ วิสัยจร รองแม่ทัพภาคที่ 4 กล่าว (สัมภาษณ์ 6 กรกฎาคม 2549)



- ★ จุดตรวจของกองทัพอากาศ 4
- ☀ จุดกลุ่มรวมทำร้าย
- 🏠 บ้านชาวบ้าน
- 🏫 โรงเรียน
- 🕌 มัสยิด
- ☰ ร้านน้ำชา

รูปที่ 10 แผนที่แสดงจุดเกิดเหตุกราดยิงร้านน้ำชาและจับนาวิกโยธินเป็นตัวประกัน

การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติที่เกี่ยวข้องทั้งจากอำเภอ จังหวัดและเจ้าหน้าที่ฝ่ายวางแผนที่รอคำสั่งให้นำกำลังเข้าไปสพบทในพื้นที่ระบุตรงกันว่า มีความพยายามจากคนกลุ่มหนึ่งที่ต้องการช่วยผู้ให้ทหารการใช้กำลังสลายการชุมนุมของฝูงชน และมีข้อสรุปว่าแล้วก็ไม่ว่าจะมีการเจรจาต่อรองหรือไม่ สุดท้ายทหารนาวิกโยธินทั้งสองนายจะต้องเสียชีวิตอย่างแน่นอน

น.อ.ไตรขวัญ ไกรฤกษ์ ผู้บังคับกรมทหารราบที่ 3 กองพลนาวิกโยธิน ในฐานะผู้บังคับบัญชาของทหารนาวิกโยธินทั้งสองนาย กล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นว่า (สัมภาษณ์ 27 สิงหาคม 2549) การเจรจาล้มเหลว ชาวบ้านไม่ยอมแล้วเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขตลอด เขาต้องการให้เราใช้กำลัง ซึ่งถ้าใช้กำลัง ใช้อาวุธเคลือบสีประชาชนที่อยู่ตรงนั้นเป็น 1,000 คน มันไม่คุ้ม แล้วเขาก็ใช้วิธี

ปฏิบัติการจิตวิทยาด้วยการสร้างข่าวลือตลอดว่า เจ้าหน้าที่จะใช้กำลัง หรือกราดยิงลงมาจาก เครื่องบินบ้าง เข้าใจว่าตอนกลางคืนอาจมีการปล่อยข่าวลือว่า เจ้าหน้าที่เป็นคนกราดยิงร้านน้ำชา

เหตุผลที่คนกลุ่มดังกล่าวต้องการให้เจ้าหน้าที่รัฐโดยเฉพาะทหารใช้ความรุนแรง กับฝูงชนที่เข้าร่วมชุมนุมนั้น ได้รับการอธิบายเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองระดับสูงของพื้นที่ จาก นิพนธ์ นราพิทักษ์กุล ปลัดจังหวัดนครราชสีมา และขวัญชาติ วงศ์สุวรรณนท์ อดีตนายอำเภอระแงะว่า คือ "กลุ่มแนวร่วม" หรือกลุ่มของฝ่ายตรงข้ามที่ให้การสนับสนุนการทำงานของกลุ่มขบวนการในพื้นที่ ซึ่งแนวร่วมดังกล่าวอาจเป็นกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มกู้ชาติรัฐปัตตานี หรือกลุ่มบีอาร์เอ็นโคออดิเนตในพื้นที่ โดยมีกองกำลัง RKK และชาวบ้านทั้งในและนอกพื้นที่ให้การสนับสนุน

ขวัญชาติ วงศ์สุวรรณนท์ อดีตนายอำเภอระแงะ ซึ่งปัจจุบันย้ายไปเป็น นายอำเภอเทพา จ.สงขลา อธิบายว่ากระบวนการปล่อยข่าวลือของกลุ่มแนวร่วมว่าเพื่อต้องการ สร้างความสับสนให้ชาวบ้านเข้าใจผิดว่าเจ้าหน้าที่รัฐเกี่ยวข้องในเหตุการณ์ดังกล่าวหลายครั้งด้วยกัน แต่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เนื่องจากได้รับอนุญาตให้เข้าไปใน หมู่บ้านเพียง 3-4 คน ขณะที่กลุ่มแนวร่วมคลุกคลีกับชาวบ้านตลอดเวลา

"มีความพยายามสร้างข่าวลือเพื่อทำให้ชาวบ้านเกิดความสับสนให้มากที่สุด ปล่อยข่าวลือว่าทหารจะบุกเข้าไปในสวนยาง ตรงนี้เป็นการหลอกล่อให้ชาวบ้านวิ่งออกมาดู เพื่อเปิดช่องว่างให้แนวร่วมสั่งการให้ฆ่านาวิกโยธินทั้งสอง นาย หมู่บ้านนั้นมีคนของเราเพียง 2-3 คน นอกนั้นเป็นคนของฝ่ายตรงข้ามหมด พื้นที่มันแดงเกือบ 100% เขาควบคุมได้ก็สร้างข่าวลือตลอดเพื่อเปิดช่องให้คนของมันเข้าไปทำรายนาวิกโยธินสองนาย "ขวัญชาติ วงศ์สุวรรณนท์ อดีต นายอำเภอระแงะ กล่าว (สัมภาษณ์ 17 สิงหาคม 2549)

ข้อมูลในส่วน of เจ้าหน้าที่รัฐทั้งฝ่ายปกครองและทหารสรุปได้ว่า การปฏิบัติการ ข่าวสารด้วยการปล่อยข่าวลือในช่วงเวลาต่าง ๆ นั้น ฝ่ายตรงข้าม โดยเฉพาะกลุ่มที่ถูกเรียกว่า "แนวร่วม" นั้นมีเป้าหมายชัดเจน คือ พยายามยั่วยุให้เจ้าหน้าที่รัฐแก้ไขปัญหาด้วยการใช้ความรุนแรงตอบโต้ ในการเข้าชิงตัวประกันเพื่อสร้างความสับสนหวาดกลัว วิตกกังวลให้กับชาวบ้านที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง แม้ว่าเบื้องต้นเจ้าหน้าที่รัฐจะได้ข้อยุติแล้วว่าจะใช้แนวทางสันติวิธีและยึดหยุ่นในการเจรจาต่อรอง แต่ทางกลุ่มแนวร่วมเองก็ได้กำหนดจุดจบของสองนาวิกโยธินไว้แล้วหลายรูปแบบ ทั้งการปล่อยข่าวลือว่า ทหารบุก ทหารจะกราดยิงมาจากเฮลิคอปเตอร์ รวมทั้งการไม่จัดตั้งตัวแทนขึ้นมาทำหน้าที่เจรจาต่อรอง โดยอ้างว่าทุกคนคือตัวแทนของชาวบ้าน จึงทำให้แนวทางการแก้ปัญหาแบบสันติ ต้องจบลงด้วยการเสียชีวิตของทหารนาวิกโยธินสองนาย อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่ามีความเป็นไปได้สูงที่ชาวบ้านในพื้นที่ส่วนหนึ่งอาจไม่ทราบถึงแผนการ

ดังกล่าว ดังนั้นหากมีการใช้กำลังล้อมปราบหรือมีเหตุรุนแรงเกิดขึ้นก็จะทำให้ชาวบ้านมีความรู้สึกเกลียดชังและสร้างความแตกแยกระหว่างรัฐและประชาชนเพิ่มขึ้น

#### 4.2 กระบวนการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือ

ในสภาวะที่เชื้ออำนาจให้ข่าวสารในลักษณะของข่าวลือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวได้ว่า นอกจากความรู้สึกเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน พูดภาษาเดียวกันแล้ว การโฆษณาชวนเชื่อและการปฏิบัติการจิตวิทยาให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้สึกเอนเอียง และความสมเหตุสมผลของเนื้อหาของวัตถุประสงค์ที่ถูกบรรจุลงในข่าวสารให้แพร่กระจายออกไป เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการถ่ายทอดอารมณ์จากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง จากสถานที่หนึ่งไปอีกสถานที่หนึ่ง เพื่อสร้างบรรยากาศที่น่าตื่นเต้น เร้าใจ ทั้งที่ข่าวสารจากคำร่ำลือเป็นเพียงคำบอกเล่าที่ไม่มีต้นตอ ไม่ปรากฏตัวผู้ให้ข่าวสาร ซึ่งผลการศึกษาของ Shibutani พบว่า (1966:164) ปกติแล้ว ข่าวลือจะก่อตัวขึ้นมาอย่างช้าๆ ตามด้วยการออกความคิดเห็น ซึ่งเนื้อหา มักสอดคล้องกับการคาดคิดของคนเราทั่วไป และมีความเป็นไปได้มากที่คนเราจะหาทางตีความหมายเรื่องราวที่คลุมเครืออยู่ โดยการคาดเดาว่าน่าจะเป็นไปในทำนองนั้น หรือพยายามหาเรื่องใกล้เคียงมาสนับสนุน ส่วนจะได้รับการยอมรับมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับความสมเหตุสมผลอีกด้วย และข่าวลือเป็นทางออกวิธีหนึ่งในการแสดงความรู้สึก มีข่าวลือหลายเรื่องที่เราไม่ทราบถึงแหล่งที่มา ไม่มีใครยื่นมือรับผิดชอบในสิ่งที่เขาพูด แต่จะบอกเพียงว่านี่เป็นสิ่งที่เขาได้ยินได้ฟังมาเท่านั้น

ในส่วนของผู้วิจัยพบว่าผลของข่าวสารในลักษณะข่าวลือนอกจากจะทำให้เกิดความโกรธแค้น กลัว ตระหนกวิตกกังวลแล้ว ยังตามมาด้วยการปล่อยข่าวหรือพูดเน้นให้เห็นถึงเจตนาร้ายของอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น การสร้างภาพลักษณ์ความโหดร้ายของโจรฉ้อโกงขึ้นมาเพื่อให้ชาวบ้านหวาดกลัวหรือการพูดเน้นว่าทหารจะใช้กำลังปราบชาวบ้าน ทหารจะใช้อาวุธปืนกระดิงชาวต้นหยงลิ้มออกจากเฮลิคอปเตอร์ลงมา หรือทำให้ชาวบ้านเชื่อว่านาวิกโยธินมีความเกี่ยวข้องกับคนร้ายที่กระดิงร้านน้ำชาเป็นต้น ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เกิดเรื่องราวใหญ่โตและยุยงให้มีการใช้อารมณ์และพฤติกรรมรุนแรงในการตอบโต้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าตรงตามหลักแนวคิดของการปฏิบัติการข่าวสารที่ พ.อ.วิลเลียม เอ็ม คาร์ลี (2006 :74) ระบุไว้คือในสมัยสงครามการปฏิบัติการข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนที่มีอำนาจหรือแรงจูงใจในการโน้มน้าวให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยจะใช้ปฏิบัติการทางด้านจิตวิทยาเป็นองค์ประกอบสำคัญ การปฏิบัติการทางทหารโดยวิธีปฏิบัติการข่าวสารจะใช้ในพื้นที่ที่เกิดปัญหาความขัดแย้งรุนแรง หรือในช่วงภาวะสงคราม เป็น

กระบวนการในการส่งผ่านข้อมูล สิ่งบอกเหตุที่กำหนดไปยังกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่ออารมณ์แรงจูงใจ กระบวนการคิดตามเหตุผล อันจะทำให้กลุ่มเป้าหมายเหล่านั้นมีพฤติกรรมที่จะกระทำ หรือละเว้นการกระทำ

หรือหมายความว่า การปฏิบัติการข่าวสาร ทั้งในรูปแบบของข่าวลือ การโฆษณาชวนเชื่อ การสร้างความประหลาดประหลึงประหลาดลักษณะสงครามจิตวิทยาเรื่อยๆ เพื่อให้ฝ่ายตรงข้าม ในที่นี้หมายถึงทำให้เจ้าหน้าที่รัฐทำงานยากขึ้น โดยใช้ชาวบ้านเป็นเกราะกำบัง อำพราง ควบคุมกับการส่งผ่านข่าวสารในลักษณะของข่าวลือลงไปในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งรุนแรงอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อกลุ่มเป้าหมายผู้รับข่าวสารในลักษณะของข่าวลือมีความเชื่อถือ ขาดสติได้ตรงข่าวสารที่ได้รับมาก็จะมีผลต่อการตกใจ เพราะเมื่อกลุ่มเป้าหมายมีการแพร่ระบาดของอารมณ์เกิดขึ้นแล้วก็มักจะขาดสติในการคิดไตร่ตรองหาเหตุผล และจะเห็นได้ว่าการปล่อยข่าวสารไม่ได้มีเฉพาะรูปแบบลักษณะบอกเล่ากันปากต่อปาก หรือจากคำร่ำลือในหมู่เพื่อนบ้าน ครอบครัวยุค กลุ่มเครือญาติ ตลาด ร้านค้าและร้านน้ำชาเท่านั้น แต่ยังมีการใช้เครื่องหมาย สัญลักษณ์ และใบปลิวไปถึงไว้ตามสถานที่ต่างๆด้วย

#### 4.2.1 ร้านน้ำชา-ตลาด หมู่บ้านรอบนอกแหล่งปล่อยข่าวสารในลักษณะของข่าวลือเรื่องโจรนิจบ้านบือนังถือเปาะ

แม้บ้านบือนังถือเปาะจะไม่ใช่อุบัติการณ์ของการเผยแพร่ข่าวสารในลักษณะข่าวลือเรื่อง"โจรนิจ"แต่ที่นี้กลับเป็นจุดที่ข่าวสารดังกล่าว สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดพื้นที่หนึ่งในขณะนั้น เนื่องด้วยลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้านที่โอบล้อมด้วยหมู่บ้านรอบนอกที่มีการปล่อยข่าวสารการออกอาละวาดของพวกมนุษย์น้ำมันที่ร้านน้ำชาเป็นหลัก ก่อนที่จะแพร่กระจายสู่เพื่อนบ้านและหมู่บ้านต่างๆจนประสบผลสำเร็จมาแล้ว โดยมีจุดเริ่มต้นจากหมู่บ้านหนึ่งไปยังอีกหมู่บ้านหนึ่ง หรือในสถานที่ชุมชนที่มีคนอยู่หนาแน่น เช่น ตามตลาดนัด ซึ่งกรณีข่าวสารเรื่องโจรนิจจะมีความชัดเจนมาก เพราะนอกจากการใช้การร่ำลือแบบปากต่อปากแล้ว ยังมีการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์กระจายเสียง เช่น โทรโข่งประกาศให้ประชาชนที่มาจับจ่ายซื้อของที่ตลาดนัดทราบว่า จับโจรนิจได้แล้ว หากใครต้องการเห็นว่าโจรนิจหน้าตาเป็นอย่างไร ให้ตามไปดูที่บ้านผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 บ้านบือนังถือเปาะ โดยที่กลุ่มชาวบ้านซึ่งเป็นทั้งพ่อค้าแม่ค้าและลูกค้าต่างไม่ได้เฉลียวใจเลยว่า พวกเขาได้ตกเป็นเครื่องมือในการแพร่กระจายของข่าวสารดังกล่าวอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพราะการสื่อสารของคนคนหนึ่งเมื่อเดินทางกลับบ้านระหว่างอาจจะสวนทางกับเพื่อนบ้าน แวะบ้านญาติเพื่อบอกข่าวลือนี้ และเมื่อกลับบ้าน

ก็เล่าข่าวดังกล่าวให้กับครอบครัว ญาติพี่น้องรับทราบ ดังนั้นการรวมตัวของกลุ่มคนหลังจากรับรู้ ข้อมูลเรื่องโจรนิจาคในช่วงเวลาสั้นๆเป็นจำนวนมากจึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจแต่อย่างใด เนื่องจาก พฤติกรรมของมนุษย์มีสัญชาตญาณความอยากรู้อยากเห็นอยู่แล้วและหากไม่มีคำชี้แจงใดๆจาก เจ้าหน้าที่รัฐ ความอึดครึ้ม ความสับสน ก็มีผลสำคัญที่ทำให้ความรู้สึกคล้อยตามเกิดขึ้นได้ง่าย ตามหมู่บ้านหรือตามร้านน้ำชา ไม่ได้มีเพียงข่าวสารโจรนิจาคอย่างเดียวยังมีข่าวสารในรูปแบบ ของข่าวลืออื่นๆเข้ามามากมาย ทั้งในรูปแบบคำพูดปากต่อปาก การโฆษณาชวนเชื่อ การใช้ ไปปลิวข่มขู่จากกลุ่มแนวร่วม และการปล่อยข่าวสารในลักษณะของข่าวลือว่า เจ้าหน้าที่รัฐยิง ชาวบ้าน ทหารฆ่าประชาชน ซึ่งมักจะได้ยินบ่อยครั้ง โดยเฉพาะพื้นที่ที่ชาวบ้านมีทัศนคติไม่ดีต่อ เจ้าหน้าที่รัฐอยู่แล้ว การทำงานของข่าวสารในรูปแบบของข่าวลือจะประสบความสำเร็จมากขึ้น

*"ผมทราบภายหลังว่าที่ตลาดนัดต้นหยงมัส พวกพ่อค้าแม่ค้าที่มาขาย ของในวันนั้นต่างช่วยกันประกาศผ่านเสียงตามสายโดยการใช้โทรโข่งว่า มีการ จับโจรนิจาคได้แล้ว พวกนี้เป็นกลุ่มที่ช่วยกระพือข่าวลือโดยที่เขาไม่รู้ตัวว่า ประกาศไปแล้วจะมีผลอะไรตามมา"อิสมาแอ ตอร์ ผู้ใหญ่บ้านบือนังกือเปาะ กล่าว (สัมภาษณ์ 5 สิงหาคม 2549)*

เช่นเดียวกับมุฮัมหมัด รอยานิงอารี อูสตาทฺโรงเรียนรอมมานียะฮฺ กล่าว (สัมภาษณ์ 6 สิงหาคม 2549) ข่าวลือมาหลายรูปแบบ เข้ามาเรื่อยๆทั้งจากการพูดคุย และจากไปปลิว ห้ามคน มุสลิมค้าขายที่ตลาดต้นหยงมัสทุกวันศุกร์ ในตลาดก็มีข่าวลือเหมือนกัน เคยมีชาวบ้านออกไป สนวนยางที่บ้านโต๊ะเปาะชะมะ หมู่ 10 ต.ต้นหยงมัส แล้วเจอข่าวสาร 1 ลิตร ไซ 1 ฟอง เงิน 20 บาท แขนงไว้ที่ต้นยาง เขารีบกลับบ้านเลย คือ ของทั้งสามอย่างเป็นสิ่งของที่ต้องใช้ในการละหมาดศพ คนตาย แล้วยังมีจดหมายเขียนทิ้งไว้อีกว่า ถ้าใครออกไปกรีดยางหรือใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่รัฐจะถูก ตัดใบหูทิ้ง ในเขต อ.รีโอเลาะ ก็มีข่าวลือแบบนี้

การใช้ไปปลิวประกาศห้ามใกล้ชิดเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเป็นการโฆษณาชวนเชื่อหรือ การใช้สิ่งของแทนสัญลักษณ์ความตายข่มขู่ชาวบ้าน แสดงให้เห็นลักษณะทางกายภาพเพื่อให้ เป้าหมายคิดและตกลงใจตามที่ต้องการ คำว่าเป้าหมายในที่นี้หมายถึงทำให้กลุ่มชาวบ้านเกิด ความหวาดกลัวหรือเจ้าหน้าที่รัฐเกิดภาวะสับสน หวาดระแวงซึ่งกันและกัน ส่วนการประกาศตัด ข้อมือผู้ที่สวมใส่สายรัดข้อมือสีเหลือง และการตั้งค่าหัวผู้สวมใส่เสื้อสีเหลืองตามหมู่บ้านจัดอยู่ใน ลักษณะข่าวลือ จากการศึกษาพบว่า เหตุการณ์ลักษณะนี้มักเกิดขึ้นในพื้นที่ซึ่งมีการกระจายตัว ของกลุ่มที่ถูกเจ้าหน้าที่รัฐและชาวบ้านเรียกว่า "แนวร่วม" มีการเคลื่อนไหวอยู่

นิบะซึนะห์ นิกูโน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐและเป็นชาวบ้านในพื้นที่กล่าวถึงแหล่งที่มาของข่าวลือว่า (สัมภาษณ์ 6 สิงหาคม 2549) ตอนเช้าเวลาออกไปกรีดยางกับแม่ เวลาเจอกับเพื่อนบ้านก็จะคุยกัน บางทีก็ถามว่าเขารู้มาจากไหน เขาก็บอกว่า ฟังมาจากร้านน้ำชาอีกที่หนึ่ง ชาวบ้านจะถามว่ารู้หรือเปล่า เมื่อคืนใจโรนินจาเข้าไปหมู่บ้านนั้น หมู่บ้านนี้ บางทีพอเรารู้ข่าวมาก็จะไปถามคนอื่นต่อๆกันไป ตรงนี้อาจกลายเป็นข่าวลือได้ ส่วนเรื่องการทิ้งใบปลิวเพื่อข่มขู่และห้ามใกล้ชิดเจ้าหน้าที่รัฐนั้น มีบ้าง เช่นมีการนำใบปลิวข่มขู่ไปวางทิ้งตามมัสยิด ซ้ำทาง ในสวนยาง ร้านน้ำชา ซึ่งทำให้รู้สึกหวาดผวามากถ้าเดินทางไปไหนตามลำพัง และต้องใช้ชีวิตอย่างระมัดระวัง เพราะตัวเธอเองก็เป็นชาวบ้านที่ทำงานอยู่กับหน่วยงานของรัฐ ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้สูงที่จะตกเป็นเป้าหมายของฝ่ายที่ไม่ชอบรัฐ

### แผนที่แสดงจุดเกิดเหตุรุนแรงใน อ.ระแงะ และ อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส



รูปที่ 11 แผนที่แสดงจุดเกิดเหตุรุนแรงใน อ.ระแงะและ อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส

อย่างไรก็ตาม จากการเข้าไปเก็บข้อมูลในพื้นที่และพูดคุยกับชาวบ้านทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ พบว่า เส้นทางของการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือเรื่องใจโรนินจาจะมีการก่อตัวขึ้นอย่างช้าๆก่อนที่จะเข้ามาในหมู่บ้านบือรังทือ และมักจะเกิดขึ้นที่หมู่บ้านรอบนอกและจังหวัดใกล้เคียงเป็นเวลานานประมาณ 2-3 เดือนแล้วจึงแพร่กระจายเข้ามา ชาวบ้านจะรับฟัง

มาจากคำบอกเล่าของเพื่อนบ้าน ญาติ ในตลาด ร้านน้ำชาและร้านขายของชำ ซึ่งลักษณะการพูดคุยจะอยู่ในรูปของการสอบถาม ว่า “ได้ยินข่าวนี้บ้างหรือเปล่า เขาถือกันว่า...เขาว่ากันว่า”



รูปที่ 12 ร้านน้ำชา บ้านตันหยงลิมอ



รูปที่ 13 ตลาดนัดใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.2.2 ร้านน้ำชา-หมู่บ้านใกล้เคียงแหล่งปล่อยข่าวสารในลักษณะของข่าวลือ ทหารกราดยิงร้านน้ำชาและข่าวห้ามกรีดยางที่หมู่บ้านตันหยงลิมอ

จากการเข้าไปเก็บข้อมูลที่หมู่บ้านตันหยงลิมอ ตำบลตันหยงลิมอ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส หลังจากเหตุการณ์ผ่านไปแล้ว 10 เดือนโดยผู้วิจัยใช้วิธีการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการและการสัมภาษณ์เชิงลึกชาวบ้านให้ข้อมูลตรงกันว่า ในหมู่บ้านแห่งนี้ไม่เคยมีข่าวสารใน



ลักษณะของข่าวลือใดๆเกิดขึ้นมาก่อน และส่วนมากเวลาพบกันที่ร้านน้ำชาจะคุยกันถึงการทำความ  
หากินในแต่ละวันมากกว่า เช่น ราคาขาย ในขณะที่นั้นเป็นต้น แตกต่างจากวันที่เกิดเหตุร้ายขึ้นใน  
หมู่บ้านเพราะตลอดทั้งวันมีแต่ข่าวสารในลักษณะข่าวลือแพร่สะพัดอยู่ทั่วไป เริ่มตั้งแต่การปล่อย  
ข่าวลือแบบปากต่อปากว่า กองกำลังลี้ลับบนท้ายรถปิคอัพที่กราดยิงเข้ามาในร้านน้ำชา คือ  
ทหาร และทหารมีการเตรียมการจะใช้กำลังล้อมปราบชาวบ้านทหารจะกราดยิงลงมาจาก  
เฮลิคอปเตอร์ ทหารนำรถถังเข้ามาในหมู่บ้านแล้วเป็นต้น โดยผู้แพร่ข่าวสารในลักษณะของข่าวลือ  
จะใช้วิธีบอกกับชาวบ้านซึ่งเป็นเพื่อนบ้าน หรือใช้ให้เครือญาติเป็นผู้ปล่อยข่าว ซึ่งข่าวลือดังกล่าว  
ไม่ได้มีเพียงการใช้คำพูด คำข่มขู่ เท่านั้น ยังมีการนำไปปลิวและสิ่งของไปทิ้งไว้ตามสถานที่ต่างๆ  
ด้วย

แหล่งข้อมูลสำคัญที่บ้านต้นหยงลิมอ กล่าวถึงการเกิดข่าวลือในหมู่บ้านว่า  
(สัมภาษณ์ 24 มิถุนายน 2549) เมื่อเหตุการณ์จบลงแล้วก็ยังมีข่าวลือและมีใบปลิวข่มขู่เข้ามา  
เรื่อยๆ ส่วนมากมาจากหมู่บ้านอื่น เนื้อหาที่เขียนไว้ในใบปลิวทำนองว่า ห้ามชาวบ้านทำงานวัน  
ศุกร์ หากใครออกไปกรีดยางจะถูกตัดหูทิ้ง หรือไม่เช่นนั้น จะให้กินน้ำยางแทนข้าว อย่าง เรื่องตัดหู  
เป็นข่าวลือมาจากบ้านบาโงแซก๊ะ และบ้านฮูรูปาเระ (ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านต้นหยงลิมอแค่  
สะพานข้ามคลองต้นหยงกัน)

“ส่วนใหญ่ข่าวลือจะปล่อยกันที่ร้านน้ำชาเป็นหลัก เพราะถือเป็นแหล่ง  
รวมทั้งชาประจำและชาจร บางทีคนหมู่บ้านอื่นที่มานั่งดื่มชาก็เล่าบอกพวกที่อยู่ใน  
ร้านน้ำชา หรือคนในครอบครัวอาจบังเอิญได้ยินได้ฟังมาจากที่อื่น แล้วนำมา  
พูดคุยกันระหว่างครอบครัวและเพื่อนบ้านอีกทีหนึ่ง”แหล่งข้อมูลสำคัญบ้าน  
ต้นหยงลิมอ กล่าว (สัมภาษณ์ 30 มิถุนายน 2549)

นอกจากข่าวสารในลักษณะข่าวลือปากต่อปากห้ามทำงานวันศุกร์ ห้ามกรีดยาง  
หากชาวบ้านคนใดฝ่าฝืนจะถูกตัดหู ตัดคอแล้ว การปล่อยข่าวสารในลักษณะดังกล่าวตามร้านน้ำ  
ชา ร้านตัดผมในตลาด ตลาดสด ในช่วงที่ผู้วิจัยลงไปเก็บข้อมูลยังมีการทำสงครามจิตวิทยาด้วย  
การปล่อยข่าวห้ามไม่ให้ชาวบ้านใส่เสื้อเหลืองที่มีตราสัญลักษณ์เฉลิมฉลองพระบาทสมเด็จพระ  
เจ้าอยู่หัวครองราชย์ 60 ปี ห้ามสวมสายรัดข้อมือข้อมือสีเหลือง"เรารักในหลวง"ด้วย หากผู้ใดฝ่า  
ฝืนจะถูกตัดแขน โดยมีการตั้งค่าหัวถึง 30,000 บาทและ 5,000 บาทตามลำดับ นอกจากนี้ยังมี  
การโฆษณาชวนเชื่อแบบใช้สิ่งพิมพ์ เช่น นำใบปลิวไปทิ้งตามสถานที่ต่างๆมีข้อความเขียนห้าม  
เป็นลูกจ้างตามโครงการจ้างงานของรัฐ 4,500 บาท หากผู้ใดฝ่าฝืนก็จะถูกดักทำร้ายเป็นต้น โดย  
ข่าวสารดังกล่าวจะมีการพูดกันมากที่ตลาดต้นหยงมัดและร้านน้ำชาในหมู่บ้าน ส่วนที่มีสยิดจาก

การเข้าไปเข้าสังเกตการณ์และร่วมสนทนากับชาวบ้านพบว่า ไม่มีการพูดคุยกันในเรื่องดังกล่าว ยกเว้นการพบใบปลิวที่พิมพ์ข้อความห้ามไม่ให้ชาวบ้านทำตัวใกล้ชิดกับทหารที่ถูกส่งมาประจำในพื้นที่ มิฉะนั้นจะไม่รับรองความปลอดภัยเป็นภาษาไทยและมลายู ซึ่งถูกนำมาวางไว้บนม้านั่งบริเวณหน้ามัสยิดตันหยงลิมอ

ทั้งนี้หากผู้นำทางศาสนาพบเห็นใบปลิวดังกล่าวส่วนใหญ่ก็จะรีบนำไปเผาทิ้ง เพราะตามหลักศาสนาถือว่าเป็นสิ่งไม่ดี และจะไม่มีการกล่าวถึงข้อความในใบปลิวหรือนำข่าวลือมาพูดคุยกันเลย

*“ที่มีมัสยิดจะไม่มีการนำข่าวลือไปปล่อย เพราะตามหลักศาสนาถือว่าเป็นบาป สถานที่นั้นมีความศักดิ์สิทธิ์ เราจะไม่กล่าวถึงสิ่งไม่ดี คนที่ไปละหมาดทุกคนอยากขึ้นสวรรค์ หากใครทำปากมากในมัสยิด เขาจะไม่เชื่อถือเลย”*  
แหล่งข้อมูลสำคัญบ้านตันหยงลิมอ กล่าว(สัมภาษณ์ 30 มิถุนายน 2549)

รอปา มานี ครูประจำโรงเรียนแสงธรรมวิทยา และเป็นชาวบ้านในหมู่บ้านตันหยงลิมอกล่าวว่า (สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2549) สาเหตุที่ร้านน้ำชาเป็นแหล่งการเผยแพร่ข่าวลือ เพราะที่นั่นเป็นแหล่งรวมของผู้คนทั้งชาวจีนและชาวประจำ ชาวลือมันเหมือนลม วันหนึ่งมีคนมานั่งร้านน้ำชา 8 คน แล้วมีข่าวลือเข้ามา คนทั้งหมดก็จะนำข่าวลือไปกระจายที่อื่นอีกเพราะในแต่ละวันเขาไปไหนบ้างเราไม่รู้ แต่เขานำข่าวลือไปด้วย แล้วเขาก็เอาไปเล่าต่อกันอีก ไปตลาดก็เอาไปเล่าที่ตลาด ไปเจอเพื่อนก็เล่าบอกเพื่อน กลับถึงบ้านก็เล่าให้คนในครอบครัวและญาติๆ ฟัง แต่ไม่เคยพบว่ามีคนนำข่าวลือใดๆ ไปพูดคุยกันที่มีมัสยิดเลย

ข้อค้นพบจากการเก็บข้อมูลเชิงลึกของการเกิดข่าวสารในลักษณะข่าวลือในภาคใต้ โดยเฉพาะหมู่บ้านกรณีตัวอย่างทั้งสองนั้น แหล่งชุมชนอย่าง ร้านน้ำชา ร้านค้าในตลาด และการพูดคุยระหว่างเพื่อนบ้านและคนในครอบครัวและเครือญาติทั้งที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกันและต่างหมู่บ้าน การไปมาหาสู่ระหว่างกันและการใช้อุปกรณ์กระจายเสียงอย่างโทรโข่ง และการสื่อสารด้วยโทรศัพท์มือถือ คือปัจจัยสำคัญที่ทำให้ข่าวสารในลักษณะของข่าวลือสามารถแพร่กระจายไปในที่ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว และหากพื้นที่ใดปราศจากการเข้ามาชี้แจงทำความเข้าใจของเจ้าหน้าที่รัฐด้วยแล้วข่าวลือแบบปากต่อปากก็จะทำให้ชาวบ้านมีความเชื่อถือข่าวสารในลักษณะข่าวลือเสมือนประหนึ่งว่าข่าวลือดังกล่าวคือข่าวที่เป็นจริง และถ้ามีเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นด้วยแล้วละก็การใช้ข่าวสารในลักษณะของข่าวลือจะเป็นตัวจุดชนวนความโกรธแค้นสามารถทำได้อย่างง่ายดาย ส่วนในมัสยิดนั้นพบว่า ชาวบ้านจะไม่นำข่าวสารในรูปแบบข่าวลือไปพูดคุยกัน ยกเว้นบางหมู่บ้านในเขตควบคุมของกลุ่มขบวนการหรือแนวร่วม ซึ่งไม่ได้มีการนำข่าว

ลือไปปล่อย แต่มีการประกาศห้ามชาวบ้านทุกคนให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐโดยใช้มัสยิดเป็นสถานที่ประกาศศักราช

#### 4.3 กระบวนการแพร่กระจายของการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือ

แม้การปฏิบัติการข่าวสารในรูปแบบของข่าวลือจะเป็นข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นความจริง และเป็นรายงานที่ไม่ได้มีการตรวจสอบหาข้อเท็จจริง และมีการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง หรือหลายๆบุคคลในเวลาห้วงเวลาเดียวกันซึ่ง David Popenoe.(1977: 409) ระบุว่าโดยปกติการแพร่ข่าวลือไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมสามารถทำได้ 2 ทางด้วยกัน คือ

1. การแพร่ข่าวลือทางปากของผู้ปล่อยข่าวลือไปสู่บุคคลอื่น
2. การแพร่ข่าวลือโดยอาศัยสื่อสารมวลชน วิธีการเช่นนี้จะเห็นได้จากป้ายประกาศต่างสิ่งตีพิมพ์ที่เป็นเอกสารบ้าง หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

ในการศึกษาการปฏิบัติการข่าวสารในรูปแบบข่าวลือในพื้นที่กรณีศึกษาทั้งสองเหตุการณ์ นอกจากคำร่ำลือปากต่อปาก ซึ่งเป็นการส่งผ่านข่าวสารประเภทหนึ่งจากที่สถานที่แห่งหนึ่งไปยังสถานที่อีกแห่งหนึ่งอย่างไม่เป็นทางการโดยหาหลักฐานและคำยืนยันไม่ได้แล้ว พบว่า ยังมีการใช้วิธีโฆษณาชวนเชื่อเหมือนเป็นการประกาศการทำสงครามจิตวิทยาอย่างย่ำๆ ดังจะเห็นได้จากสิ่งตีพิมพ์เป็นเอกสารอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การเขียนด้วยลายมือ และตัวพิมพ์ การใช้ใบปลิว หรือการเขียนคำขู่ หรือการนำสิ่งของเป็นสัญลักษณ์แทนความตายไปวางทิ้งไว้ตามสถานที่ต่างๆ เช่น มัสยิด โรงเรียน ตลาด สวนยาง รวมทั้งที่อื่นๆอีกด้วย

##### 4.3.1 ปากต่อปาก-โทรศัพท์เคลื่อนที่เครื่องมือของการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะข่าวลือเรื่องโจรนิจจา

การแพร่ระบาดของข่าวสารผ่านคำร่ำลือซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วที่บ้านบือนังก็อปะเปาะ ถึงแม้เป็นการศึกษาย้อนหลังนับจากเหตุการณ์ผ่านไปแล้ว 4 ปี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การแก้ปัญหาข่าวสารในลักษณะของข่าวลือ หรือการตั้งรับสถานการณ์อันเกิดจากการปฏิบัติการข่าวสารจากฝ่ายตรงข้ามของเจ้าหน้าที่รัฐที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ยังไม่ได้เกิดเป็นรูปธรรม นอกจากการส่งเจ้าหน้าที่ทหารลงไปทำปฏิบัติการจิตวิทยาในพื้นที่ที่เคยเกิดปัญหาเท่านั้น ส่วนรูปแบบและวิธีการในเชิงรุกยังไม่เกิดขึ้น หลายหมู่บ้านในเขตที่ห่างไกลจากการเข้าไปเยี่ยมเยียนของรัฐ จึงทำให้สงครามข่าวสารจากข่าวลือยังคงทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วย

รูปแบบที่พัฒนาจากเดิมจากเครื่องมือที่ใช้ติดต่อสื่อสาร รวมทั้งการใช้รูปแบบเดิมๆ คือ การเลือกใช้กลุ่มคนและบุคคลปล่อยข่าวสาร ซึ่งที่บ้านบือนังถือเปาะถือเป็นกรณีศึกษาได้อย่างดี ในครั้งนั้นการแพร่กระจายข่าวสารในลักษณะข่าวลือเรื่องโจรนินจา มักจะใช้วิธีการบอกเล่ากันปากต่อปาก การใช้ยานพาหนะ เช่น มอเตอร์ไซค์ และโทรศัพท์มือถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการแจ้งข่าวที่เกิดขึ้นให้เพื่อนบ้านหมู่บ้านใกล้เคียง ญาติพี่น้อง และในย่านชุมชน เช่น ตลาดนัด เทศกาลงานต่างๆ เช่นงานกินเหนียว(แต่งงาน) งานศพ และที่ร้านน้ำชาฯลฯ ให้รับทราบสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นๆ โดยเฉพาะเรื่องการออกอาละวาดของกลุ่มโจรนินจาซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนเดือนรอมฎอน หรือเทศกาลถือศีลอดของชาวไทยมุสลิม และผู้ที่นำข่าวสารในลักษณะข่าวลือมาบอกกล่าวกันในเครือข่ายส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้หญิงที่รับทราบข้อมูลมาจากสามี และลูกชายวัยรุ่น โดยวิธีการสื่อสารในรูปแบบของข่าวลือในกลุ่มผู้ชายจะเกิดขึ้นร้านน้ำชาเป็นหลัก หากต้องการติดต่อสื่อสาร เพื่อส่งข่าวถึงกันจะใช้วิธีการโทรศัพท์แทนการขับรถจักรยานยนต์ไปแจ้งหรือเล่าข่าวสารดังกล่าวมากกว่า ทั้งนี้เนื่องจากปีพ.ศ. 2546 ประชาชนมีการใช้โทรศัพท์มือถือกันอย่างแพร่หลายในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขณะที่การติกลงส่งสัญญาณหรือการประกาศเรียกจากเสียงตามสายตามหมู่บ้านต่างๆหรือตามสถานที่สำคัญทางศาสนากลับมีการใช้น้อยมาก ยกเว้นที่ตลาดนัดตันหยงมัสในช่วงบ่ายวันเกิดเหตุ ซึ่งกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าได้ใช้โทรโข่งแจ้งการจับโจรนินจาให้ชาวบ้านที่มาจับจ่ายซื้อของรับทราบทั่วกัน โดยมีการปลุกเร้าอารมณ์ของกลุ่มผู้ไม่หวังดีแฝงอยู่ พร้อมๆกับการปลุกเร้าความรู้สึกด้วยคำพูดให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่รัฐได้เลือกปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นคนไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในพื้นที่อย่างไร การปลุกเร้าดังกล่าวไม่เพียงทำให้ไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดของอารมณ์ไม่ได้เท่านั้น แต่ยังส่งผลให้กลุ่มคนมีพฤติกรรมแสดงออกก้าวร้าวรุนแรงอีกด้วย

แหวามะ บากา อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ต.บาโงสะโต กล่าวว่า (สัมภาษณ์ 19 สิงหาคม 2549) ตอนเหตุการณ์โจรนินจาที่บ้านบือนังถือเปาะพบว่ามีการใช้โทรศัพท์มือถือแจ้งระดมชาวบ้านเข้ามาสมทบกับพวกที่อยู่ในพื้นที่และมีกลุ่มวัยรุ่นขับมอเตอร์ไซค์ไปแจ้งข่าว และเมื่อมีการบอกเล่ากันปากต่อปากว่าโจรนินจาเป็นฝีมือของเจ้าหน้าที่รัฐ ชาวบ้านก็พร้อมจะเชื่อทันที หากคนที่บอกเล่ามีความน่าเชื่อถือเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เนื่องจากลักษณะของสังคมมุสลิมจะไม่ถามกัน แต่จะเชื่อเหมือนกันเพราะมี ความรู้สึกของความเป็นพวกพ้อง นอกจากนี้การเชื่อว่าคนในหมู่บ้านหรือชุมชนเดียวกันถูกรังแกก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การสร้างข่าวลือประสบความสำเร็จ

การปฏิบัติการข่าวสารในรูปแบบข่าวลือด้วยการเลือกปล่อยข่าวในจุดที่เป็นเขตชุมชนและพื้นที่ที่มีความขัดแย้งทางการเมืองในลักษณะปากต่อปากไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร

โดยตรง เช่น การพูดคุยกันอย่างเปิดเผย การใช้อุปกรณ์การสื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือระดมผู้คน และการทำให้ชาวบ้านที่มีทัศนคติที่โน้มเอียงอยู่แล้วให้คล้อยตาม เป็นจุดนำพาให้ฝูงชนรวมตัวกันได้อย่างรวดเร็ว โดยที่กลุ่มคนที่เข้าร่วมชุมนุมก็ไม่มีที่ตั้งคำถามหาสาเหตุที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันก็ไม่มีคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่รัฐว่าข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร ดังนั้นข่าวสารในลักษณะของข่าวลือจึงเป็นคำตอบว่าเหตุใดจึงนำไปสู่ความรุนแรงแทบทุกครั้ง

#### 4.3.2 การปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะข่าวลือปากต่อปาก-ใบปลิว-และสัญลักษณ์แทนความตายที่ต้นหยงลิมอ

อันที่จริงการเกิดข่าวสารในลักษณะข่าวลือตามหมู่บ้านต่างๆ ในเขตหมู่บ้านชาวไทยมุสลิมนั้นไม่ได้มีลักษณะที่แตกต่างกันมากนัก ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานการณ์ในขณะนั้นๆ มากกว่า โดยเฉพาะช่วงที่มีการจับตัวสองนาวิกโยธินเป็นตัวประกันที่บ้านต้นหยงลิมอ ต.ต้นหยงลิมอ หมู่ 7 ซึ่งจากการเข้าไปเก็บข้อมูลพบว่า ในวันเกิดเหตุมีกระบวนการปฏิบัติการข่าวโดยการใช้อาวุธลือใน 2 ช่วงเวลาด้วยกัน คือ ใช้วิธีการสื่อสารในลักษณะปากต่อปากเพื่อสร้างความสับสนในช่วงวันเกิดเหตุ และหลังจากปัญหายุติแล้วประมาณสองเดือนได้มีการนำใบปลิวไปทิ้งไว้ตามสถานที่ต่างๆ โดยใบปลิวจะมีการเขียนข้อความเป็นภาษาไทย และเป็นภาษามลายูห้ามชาวบ้านให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ และการไม่รับรองความปลอดภัยของผู้ที่เข้าไปเป็นลูกจ้างรัฐตามโครงการจ้างงาน รวมทั้งการใช้สิ่งของเป็นสัญลักษณ์แทนความตายข่มขู่ซึ่งชาวไทยมุสลิมเรียกว่า "บือฤห์ ซือมาแย มายะ" ซึ่งประกอบด้วย ข้าวสาร 1 ลิตร ไข่ไก่ 1 ฟอง ผ้าขาว 1 ผืน เงินจำนวน 20 บาท ซึ่งมักจะใช้ในการประกอบพิธีละหมาดศพแขวนไว้ที่ต้นยางเป็นการข่มขู่ชาวบ้านส่วนใหญ่จึงไม่มีใครกล้าฝ่าฝืนเนื่องจากกลัวอันตรายที่มองไม่เห็น



รูปที่ 14 สวนยางพาราสถานที่ที่มีการนำสัญลักษณ์แทนความตาย "บือฤห์ ซือมาแย มายะ" มาแขวนเพื่อข่มขู่ชาวบ้าน



รูปที่ 15 ใบปลิวของ กอ.สสส.จขต. ขอความร่วมมือจาก  
ชาวบ้านต้นหยงลิมอไม่ให้เชื่อคำยุยงของผู้ไม่หวังดี

ลาเต๊ะ กาลิง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ต.ต้นหยงลิมอ กล่าวว่า (สัมภาษณ์ 30 กรกฎาคม 2549) ทุกวันนี้ชาวบ้านต้องรอให้สว่างก่อนจึงจะกล้าออกไปกรีดยาง และเคยมีบางรายออกไปแล้วเจอबीดฤทธิ์ ซือมาแย มาแย แขนงไว้ที่ต้นยาง ก็ไม่กล้าไปอีกเลย ชาวบ้านคนอื่นๆที่ทราบเรื่องก็ไม่กล้าออกไปด้วยเหมือนกัน เพราะไม่รู้ว่าหากฝ่าฝืนแล้วจะเกิดอะไรขึ้น

ผู้วิจัยพบว่านอกจากการใช้ข่าวลือและสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้ในพิธีละหมาดศพเป็นสัญลักษณ์ข่มขู่ชาวบ้านแล้ว ยังมีการนำใบปลิววางทิ้งไว้ตามถนนในหมู่บ้านและมีข้อความข่มขู่โดยเขียนเป็นภาษามลายูกำกับ ห้ามไม่ให้ชาวบ้านให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐหากใครฝ่าฝืนจะไม่รับรองความปลอดภัย และตามมาด้วยการทิ้งใบปลิวพร้อมกับปล่อยข่าวลือห้ามชาวบ้านออกไปทำงานวันศุกร์ ถ้าใครฝ่าฝืนจะถูกตัดคอ ตัดใบหูทิ้ง เป็นต้น

ชายหนุ่มวัย 25 ปีคนหนึ่งแห่งบ้านต้นหยงลิมอ บอกว่า ตามปกติเด็กวัยรุ่นในหมู่บ้านมักจะชวนกันออกไปดักนกในป่าช่วงเช้าๆ เพราะในป่ามีนกขมิ้นจำนวนมาก เดินไปกับเพื่อนเห็นใบปลิวตกกระจายอยู่ข้างๆทางในหมู่บ้าน เขียนเป็นภาษานายู(มลายู)ว่า ห้ามออกไปกรีดยางวันศุกร์ หากใครฝ่าฝืนจะถูกตัดหู และจะให้กินน้ำยางแทนข้าว จึงนำเอาไปให้ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนชาวบ้านคนอื่นๆที่ออกไปกรีดยางเขาก็เจอและเก็บใบปลิวมาอ่าน แล้วก็คุยกันทั้งหมู่บ้านว่าจะเอายังไงดี วันนั้นทั้งหมู่บ้านจากที่เจียบอยู่แล้ว เจียบกว่าเดิมอีก วันศุกร์ที่นี้ก็เหมือนวันหยุดราชการไปเลย ส่วนชาวบ้านไม่มีใครกล้าออกไปกรีดยาง

“ใบปลิวที่ถูกนำมาทิ้งช่วงแรกเป็นของทหารที่ไปรยมาจาก เครื่องบิน เขาเขียนว่า อย่าเชื่อคำยุยงปลุกปั่นของกลุ่มบุคคลผู้ไม่หวังดี ขอให้ ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐและจะให้ความยุติธรรม แต่ชาวบ้านกำลังโกรธและ เสียใจ คนที่เก็บได้ก็เอามาจิกทิ้ง ไม่มีใครอ่าน แต่หลังจากนั้นไม่นาน ก็มีใบปลิว ชูชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ หากใครใกล้ชิดหรือให้ความร่วมมือ จะไม่รับรองความปลอดภัย ทั้งสองใบจะเขียนเป็นภาษานายูและภาษาไทย”ชาย หนุ่มคนเดิม กล่าว (สัมภาษณ์ 2 กรกฎาคม 2549)

การใช้ใบปลิวและสัญลักษณ์บางอย่างที่เกี่ยวกับความตายกล่าวได้ว่าเป็นการ ปฏิบัติการข่าวสารอีกประเภทหนึ่ง ด้วยการใช้วิธีการโฆษณาชวนเชื่อและการทำสงครามจิตวิทยา ซึ่งส่งผลกระทบต่อในวงกว้างอย่างเห็นได้ชัด สำหรับชาวบ้านนั้นเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินทำให้ทุกคนหวาดกลัวไม่มีใครกล้าขัดคำสั่งในใบปลิว ไม่กล้าเข้าไปกรีดขาง และพร้อมใจ กันหยุดทำงานทุกวันศุกร์ แม้จะเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่จะแก้ปัญหาข่าวสารในลักษณะข่าวลือของ ฝ่ายตรงข้ามด้วยการปล่อยข่าวด้าน เช่น การโปรยใบปลิวลงมาจากเฮลิคอปเตอร์เพื่อขอความ ร่วมมือในทุกๆด้านเพื่อความมั่นคงของชาติ และพร้อมที่จะให้การดูแลด้านความปลอดภัยแต่ ปรากฏว่าชาวบ้านก็ไม่ได้ให้ความสนใจแม้แต่น้อย

#### 4.4. ช่องทางการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือภายใต้สถานการณ์ผิดปกติ

การเกิดการปฏิบัติการข่าวสารและการแพร่กระจายของข่าวสารในลักษณะของข่าวลือทั้ง ในเรื่องการออกอากาศของ“โจรบินจา”ที่บ้านบือนังกือเปาะและการสร้างความสับสนด้วยการ ปล่อยข่าวทหารนำรถถังบุกเข้ามาปราบชาวบ้านที่บ้านตันหยงลิมอ แม้จะมีลักษณะและวิธีการไม่ แตกต่างกันมากนัก แต่กลับมีข้อยุติไปในทิศทางทางเดียวกัน นั่นคือ การเสียชีวิตของเจ้าหน้าที่ ตำรวจตชด.2 นาย ในเดือนเมษายน พ.ศ.2546 และการเสียชีวิตของทหารนาวิกโยธินอีก 2 นายใน เดือนกันยายน พ.ศ.2548 นั้น จะเห็นได้ว่า วิธีการและช่องทางในการการแพร่กระจายข่าวสารจาก ในลักษณะของข่าวลือมักจะใช้ช่องทางการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายข่าวทางปาก ส่วนการตีพิมพ์เป็นเอกสาร โดยนำไปวางหรือปล่อยทิ้งไว้ตามสถานที่ ต่างๆ รวมทั้งการสร้างควมสับสนให้เกิดขึ้นนั้นจะมีรูปแบบและขั้นตอนเสมือนมีการวางแผน บริหารจัดการไว้แล้ว โดยฝ่ายวางแผนจัดการจะใช้กระบวนการปฏิบัติการด้านข่าวสาร แพร่กระจายข่าวลือให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มฝ่ายตนเองมากที่สุด และหวังผลในการใช้ให้เป็น เครื่องมือทำลายฝ่ายตรงข้ามอย่างเห็นได้ชัด ตามแนวคิดการของการปฏิบัติการข่าวสาร

(2550:3)ที่ระบุว่าการศึกษาการปฏิบัติกรชาวสารเป็นการดำเนินการเพื่อมุ่งโจมตีต่อระบบควบคุมบังคับบัญชา และสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการตกลงใจ ชาวสารและระบบสารสนเทศของฝ่ายตรงข้าม ในขณะที่เดียวกับที่ทำการป้องกันการกระทำในลักษณะเดียวกันของฝ่ายตรงข้ามต่อฝ่ายเรา โดยเป็นการนำเอาพันธกิจการปฏิบัติการทางทหารหลายประการมาบูรณาการอย่างสอดคล้องเป็นระบบเข้าด้วยกันภายใต้การวางแผนของหน่วยงานหรือฝ่ายอำนาจการกลุ่มเดียว เพื่อให้สามารถสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการตกลงใจของฝ่ายตรงข้ามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้ว่าช่องทางของชาวสารจากคำร่ำลือจะไม่มีเปิดเผยแหล่งที่มาที่ไปอย่างเป็นทางการและมักใช้ได้ในสถานการณ์และพื้นที่ที่มีเหตุการณ์ความสับสน ความตึงเครียด อึมครึม กำกวม ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ปกติที่เกิดขึ้น

4.4.1 การก่อตัวของปฏิบัติการชาวสารในลักษณะของชาวสื่อ"โจรนิินจา"ภายใต้สถานการณ์อึมครึมอุสตาซบือราเฮง ปัญหายาเสพติด -น้ำมันเถื่อนและการปลุกปั่นของกลุ่มวัยรุ่นที่บือนังกือเปาะ

ในการเข้าไปเก็บข้อมูลเชิงลึก เพื่อย้อนหลังเหตุการณ์การแพร่ระบาดของชาวสารในลักษณะของชาวสื่อเรื่อง"โจรนิินจา"ในหมู่บ้านบือนังกือเปาะ ปัจจุบันแม้เหตุการณ์จะผ่านไปกว่า 4 ปีแล้ว แต่ภายใต้สถานการณ์ความรุนแรงและภาวะที่ถูกกดดันจากสภาพที่เป็นอยู่ ทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ยอมรับหรือฟื้นความทรงจำ หรือแทบจะไม่มีใครอยากเอ่ยถึงมากนักนอกจากนายอิสมาแอ ตอรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 และชาวบ้านอีก 2-3 รายที่ยอมทบทวนเหตุการณ์ให้ฟัง แต่พบว่ายังมีการปกปิดข้อมูลบางส่วน แม้ว่าปัจจุบันบ้านบือนังกือเปาะจะได้รับการประกาศให้เป็น"หมู่บ้านสันติสุข"ตามโครงการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2549 แล้วก็ตาม แต่ความรุนแรงที่ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้ชาวบ้านยังไม่กล้าให้ข้อมูลในเชิงลึกมากนัก อิสมาแอ ตอรี ผู้ใหญ่บ้านบือนังกือเปาะ ในฐานะที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์ และรู้ความเป็นมาเป็นไปในพื้นที่ให้ข้อมูลเพียงว่า

"ความโกรธแค้นของชาวบ้านมันมีเหตุสะสมที่เคยเกิดขึ้นเมื่อ 2 ปีที่แล้ว เช่นมีการอุมฆ่าอุสตาซคนหนึ่ง มันทำให้ชาวบ้านเก็บกด เคยมีชาวบ้านถูกตำรวจจับแล้วนำไปฝากขังที่โรงพัก แต่พอญาติไปเยี่ยมไม่อยู่แล้ว พบว่าถูกนำตัวไปยิงแล้วนำไปเผาฝังยางในถ้ำน้ำมัน 200 ลิตร" อิสมาแอ ตอรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 บ้านบือนังกือเปาะ กล่าว (สัมภาษณ์ 5 สิงหาคม 2549) และไม่ยอมขยายความเพิ่มเติมว่า อุสตาซผู้นั้นเป็นใครและอยู่ที่ไหน



อย่างไรก็ตามเมื่อผู้วิจัยสอบถามเรื่องการชุมนุมในพื้นที่กับชาวบ้านรายอื่นๆที่เคยให้สัมภาษณ์ทุกคนต่างปฏิเสธที่จะกล่าวถึง และตอบเพียงสั้นๆว่า “ไม่รู้ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์” ขณะที่อุสตาซมุฮัมหมัด รอยานิงอารี ก็มีสีหน้าท่าทางหวาดกลัวเช่นเดียวกัน และไม่ยอมเอ่ยถึงอุสตาซบือราเฮงอีกเลยเมื่อถูกถามว่าเคยรู้จักกันหรือไม่ ส่วนพื้นที่ที่เป็นจุดการทำงานของการปฏิบัติการข่าวสารโดยการแพร่กระจายของข่าวสารในลักษณะของข่าวลือ และเป็นแหล่งที่ผู้วิจัยจะต้องเข้าไปเก็บข้อมูลเชิงลึก โดยเฉพาะที่บ้านบาโงอาแซ ต.ตันหยงมัส และบ้านทำนบ ต.เจลิม พบว่า บุคคลที่น่าจะเป็นแหล่งข้อมูลได้อีกผู้หนึ่ง คือ นายอาหามะ สะอู ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 6 บ้านบาโงอาแซ ได้ถูกยิงเสียชีวิตเมื่อปลายปี 2548 ขณะนั่งเล่นอยู่หน้าบ้าน เช่นเดียวกับนายมาฮามะ เปาะเต็ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ต.เจลิม ซึ่งถูกคนร้ายไม่ทราบจำนวนยิงเสียชีวิตเมื่อเดือนสิงหาคม 2549 ที่ผ่านมา ดังนั้นเขต ต.บาโงสะโต ซึ่งยังมีชาวบ้านถูกฟ้องดำเนินคดีในเหตุการณ์เดียวกัน จึงเป็นพื้นที่เป้าหมายสำคัญในการคลี่คลายสถานการณ์ผิดปกติในห้วงเวลานั้น อย่างไรก็ตาม นอกจากเหตุการณ์นี้แล้ว ยังมีสิ่งผิดปกติที่ทำให้ชาวบ้านเกิดความรู้สึกฝังใจคือ กรณีทหารพรานบุกขึ้นบ้านชาวบ้านยามวิกาลจนถูกยิงเสียชีวิตในเครื่องแบบที่บ้านกาลิสา และแม้ผู้บังคับบัญชาของทหารคนดังกล่าวจะชี้แจงว่าเป็นเรื่องซู้สาวก็ตามแต่ไม่มีใครเชื่อ และชาวบ้านได้ตั้งข้อสังเกตว่า หากทหารพรานรู้จักมักคุ้นกับลูกสาวชาวบ้านจริงคงจะไม่เกิดเหตุการณ์ในลักษณะนี้แน่นอน

นอกจากนี้ก่อนจะเกิดความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อ 2-3 ปีที่แล้วในพื้นที่เขต ต.ตันหยงมัส อ.ระแงะ โดยเฉพาะที่บ้านโต๊ะเปาะชะมีเหตุการณ์การชุมนุมเกิดขึ้นจริงจากฝีมือของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านบือนังถือเปาะเพียง 1 กิโลเมตร โดยมีการชุมนุมนายบือราเฮง ซึ่งเป็นอุสตาซ(ครูสอนศาสนาโรงเรียนตาดีกา)หายไปจากบ้านตอนเที่ยงคืน ด้วยฝีมือกลุ่มชายฉกรรจ์ชุดนอกเครื่องแบบและไม่ทราบว่าเป็นใคร ขับรถปิดอู่พี่สาว-แดงเลือดหมูมาจอดหน้าบ้าน แล้วเรียกนายบือราเฮงไปพูดคุยก่อนที่จะนำตัวออกไปและในที่สุดก็ไม่ได้กลับบ้านอีกเลย

มีข้อมูลระบุว่า หลังเกิดเหตุเช้าวันรุ่งขึ้นภรรยาของนายบือราเฮง ได้มาพบแวหามะ บากา อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ต.บาโงสะโต เพื่อขอความช่วยเหลือ เขาจึงพาลูกและภรรยาของอุสตาซคนดังกล่าวเข้าแจ้งความที่สถานีตำรวจภูธร อ.ระแงะ พร้อมทั้งให้รายละเอียดกับพนักงานสอบสวนว่า รถที่มีลักษณะคล้ายรถปิดอู่ตำรวจสีแดงหมูที่จอดอยู่หน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอระแงะ ไปนำตัวสามีเธอออกมา แต่ตำรวจที่สถานีตำรวจภูธรดังกล่าวปฏิเสธ ดังนั้นแวหามะจึงพาไปพบกับ พ.ต.อ.นพดล เผือกโสภณ ผู้กำกับสภ.อ.ระแงะในขณะนั้น และขอร้องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการตรวจสอบว่ามีตำรวจนายในมีส่วนเกี่ยวข้องกับการอุ้มอุสตาซบือราเฮงออกจากบ้าน

หรือไม่ เพราะเห็นว่าหากตำรวจมีข้อมูลว่า นายบือราเฮงเป็นแกนนำผู้ก่อความไม่สงบจริงการจับกุมดำเนินคดีควรต้องมีพยานหลักฐานชัดเจนและเป็นไปตามขั้นตอนไม่ใช่กระทำการเช่นนี้

อย่างไรก็ตาม ทางตำรวจสรุปว่าไม่มีข้อมูลว่าใครข่มขู่สมาชิกบือราเฮง ทั้งที่ภรรยาของนายบือราเฮงยืนยันว่ารถที่มาจากหน้าบ้านและนำสามีออกไปจากบ้านสิริดเหมือนกับรถตำรวจที่หน้าโรงพัก นอกจากนี้หลังจากอุสตาซบือราเฮงถูกข่มขู่ไปแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจได้หันมาเพ่งเล็งกลุ่มเยาวชนที่ชอบเข้ามานั่งที่ร้านน้ำชาของอุสตาซเฮง พร้อมทั้งถูกทางการเพ่งเล็งว่าเป็นแนวร่วมทั้งหมด ทำให้ผู้ปกครองของเด็กกลุ่มนั้นกลัวว่าลูกตัวเองจะถูกข่มขู่เหมือนอุสตาซบือราเฮง จึงนำตัวมารายงานกับทหาร แต่ปรากฏว่า เมื่อผู้ปกครองนำกลุ่มเด็กวัยรุ่นไปถึงกลับมีข่าวเผยแพร่ ออกตามสื่อว่า กลุ่มแนวร่วมเยาวชนจากบ้านบือราเฮงก็เอาเปาะจำนวน 25 คนออกมารายงานตัว ซึ่งการมีข่าวลักษณะนี้หากมีผู้ที่ไม่ได้เป็นแนวร่วมรวมอยู่ด้วย พวกเขาจะคิดอย่างไรกับการกระทำของเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้อุสตาซบือราเฮงถูกข่มขู่หายไปก่อนเหตุการณ์ปล้นปืนที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร ต.มะรุือ อ.บ่ออก อ.เจาะไอร้อง ปีพ.ศ.2547 และเป็นช่วงหลังเกิดการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือเรื่องโจรนินจา และอยู่ในช่วงเดียวกับรัฐบาลพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ประกาศนโยบายทำสงครามกับยาเสพติดในเดือนกุมภาพันธ์ ปีพ.ศ. 2546 โดยห้วงเวลาใกล้เคียงกันนั้นก็มีการข่มขู่ช่างซ่อมโทรศัพท์จากร้านค้าในตลาดตันหยงมัสหายไปจำนวน 4-5 คน

ในฐานะที่เป็น"คนนอกพื้นที่"และได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์อยู่เนืองๆแวมะ บากา ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า หลังจากอุสตาซบือราเฮงโดนข่มขู่ไปเพียงสองเดือนก็มีข่าวสารเรื่องโจรนินจา หรือออกแกมียะแพร์ระบาดออกมา และเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่มีการส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจพลร่มจากค่ายนเรศวร อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ เข้ามาในพื้นที่ แต่จุดนั้นจะมีเรื่องยาเสพติดเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยหรือไม่ ไม่มีใครทราบ เพราะต้นปี พ.ศ. 2546 เป็นช่วงที่รัฐบาลประกาศทำสงครามกับยาเสพติด ซึ่งในเขตพื้นที่อ.ระแงะก่อนหน้านี้มีปัญหาเรื่องการแพร่ระบาดของยาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้าจริง และจากการประเมินสถานการณ์ยังไม่แน่ใจว่าการสร้างข่าวเรื่องโจรนินจาขึ้นมาจะเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติดหรือไม่ แต่มีสิ่งที่มีผิดปกติที่น่าสังเกตคือช่วงนั้นเริ่มมีเจ้าหน้าที่ตำรวจทหารเข้ามาตั้งด่านตามเส้นทางต่างๆเพื่อตรวจค้นเรื่องยาเสพติดบ้างแล้ว

"จริงๆพื้นที่ในเขตอ.ระแงะมีปัญหาที่ซ้อนทับกันพอสมควรทั้งเรื่องการค้ำ  
... น้ำมันเดือน อาวุธเดือน ผลประโยชน์การเมืองท้องถิ่น ยาเสพติด และเกี่ยวข้อง  
กับกลุ่มขบวนการในพื้นที่ซึ่งต้องอาศัยสิ่งเหล่านี้หล่อเลี้ยง เรื่องการสร้างโจร  
นินจาให้เกิดขึ้นมันมี เพราะหลังจากตชด.2 นายเสียชีวิตลง ข่าวลือเรื่องมนุษย์

น้ำมันหรือออกแกมีเยาะ หายไปจากพื้นที่เลย ชาวบ้านที่นั่นไม่ยอมมีใครพูดถึง  
ผมเชื่อว่ามีคนได้ประโยชน์จากการเสียชีวิตของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งสองแน่นอน  
และทั้งสองคนนั้นก็ไม่ใช่โจรนิจจา เพียงบังเอิญใช้เส้นทางที่เขากำลังมีการตาม  
ล่าโจรนิจจาอยู่พอดี" แวหามะ บากา อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ต.บาโงสะโต  
(สัมภาษณ์ 19 สิงหาคม)

ส่วนเหตุการณ์ชาวบ้านหมู่บ้านกาเลีย ต.กาเลีย อ.ระแงะ จ.นราธิวาสยิงทหาร  
พรานเสียชีวิตเพราะแอบขึ้นบนบ้านชาวบ้านยามวิกาล แม้จะมีคำชี้แจงจากผู้บังคับบัญชาของ  
ทหารคนดังกล่าวว่าเป็นเรื่องขี้สาว และในเวลาไล่เลี่ยกันก็เกิดเหตุการณ์ชายฉกรรจ์บุกเข้าอุ้ม  
อุสตาซบือราเฮงหายไปจากครอบครัวและตามติดมาด้วยการแพร่สะพัดของข่าวลือเรื่องโจรนิจจา  
อย่างต่อเนื่อง หากวิเคราะห์ทั้งสองเหตุการณ์แล้วพบว่า ค่อนข้างมีความเชื่อมโยงกันและเป็น  
ประเด็นที่มองข้ามไม่ได้เด็ดขาด เนื่องจากช่วงที่มีการปราบผู้มีอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด  
ตามนโยบายรัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อุสตาซคนดังกล่าวมีรายชื่ออยู่ในบัญชีดำของ  
เจ้าหน้าที่ตำรวจว่า มีส่วนพัวพันและเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติดในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม  
หลังจากอุสตาซบือราเฮงถูกอุ้มหายไปไม่ถึงเดือน ในพื้นที่หมู่บ้านรอบๆ ต.ตันหยงมัสและพื้นที่  
ใกล้เคียงก็มีข่าวลือเรื่องโจรนิจจาแพร่สะพัดไปอย่างรวดเร็ว พร้อมๆกับการทยอยเข้ามาอบตัวของ  
กลุ่มวัยรุ่นที่ถูกผู้ปกครองนำมารายงานตัว เพราะเกรงจะถูกอุ้มหายเหมือนนายบือราเฮงจำนวน  
25 คน ซึ่งปัจจุบันไม่ปรากฏผลการสอบสวนอย่างเป็นทางการว่า คนกลุ่มดังกล่าวเป็นแนวร่วมที่  
เกี่ยวข้องกับขบวนการยาเสพติดในพื้นที่จริงหรือไม่ ที่แน่ๆคือ ขบวนการสร้างให้โจรนิจจาได้เกิดขึ้น  
เวลานั้นเอง

ในขณะที่ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐและฝ่ายปกครองต่างยอมรับว่า ก่อนหน้าจะ  
เกิดเหตุการณ์โจรนิจจา ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2546 ที่บ้านโตะเปาะมะ หมู่ 10 ซึ่งเป็นหมู่บ้าน  
อยู่ในเขตรอยต่อระหว่างบ้านบือนังถือเปาะหมู่ 5 เวลาประมาณเที่ยงคืนได้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจชุด  
ปราบปรามยาเสพติดภายใต้การนำของโดย พล.ต.ต.คำรณวิทย์ ธูปกระจ่าง ผู้บังคับการ  
ตำรวจภูธร จ.นราธิวาสในขณะนั้น ได้นำชุดปฏิบัติการพิเศษไปอุ้มอุสตาซโรงเรียนตาดีกาคน  
หนึ่งหายออกไปจากหมู่บ้านจริง และเป็นจังหวัดเดียวกับพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด  
โดยเฉพาะยาบ้าอย่างต่อเนื่องดังนั้นเจ้าหน้าที่จึงเพิ่งเล็งว่า อุสตาซคนดังกล่าวน่าจะมีส่วน  
เกี่ยวข้อง เนื่องจากพบว่าบ้านของเขาซึ่งเปิดเป็นร้านน้ำชามีการชุมนุมของกลุ่มวัยรุ่นอย่างคึกคัก  
และเมื่อเจ้าหน้าที่ขอเข้าตรวจค้นมักจะไม่ได้รับความร่วมมืออย่างที่ควรจะเป็น อย่างไรก็ตาม มี

รายงานเชิงลึกจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายที่เกี่ยวข้องระบุตรงกันว่า อูสตาซผู้นี้เป็นหนึ่งในหัวหน้า Rkk Commando (Runda Kunpulan Kecil) หรือหน่วยปฏิบัติการทางยุทธวิธีขนาดเล็กในพื้นที่

ขวัญชาติ วงศ์สุวรรณนท์ นายอำเภอเทพา จ.สงขลา ในฐานะอดีตนายอำเภอระแงะ กล่าว (สัมภาษณ์ 17 สิงหาคม 2549) ก่อนเกิดเหตุโจรนินจาที่บ้านบือนังถือเปาะประมาณ 1 เดือน ในพื้นที่ภาคใต้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดเฉพาะกิจจากส่วนกลางถูกส่งมาปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดนำกำลังไปล้อมอูสตาซโรงเรียนตาดีกาชื่อ นายบือราเฮง จำนวนสกุลไม่ได้ที่บ้านโต๊ะเปาะโดยไม่มีประสานกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอำเภอระแงะ ตามประวัติอูสตาซคนดังกล่าว เป็นคนบ้านกูย อ.ยี่งอ จ.นราธิวาส แต่มาได้ภรรยาที่บ้านโต๊ะเปาะชะ โดยทางอำเภอมีข้อมูลว่า เขาเป็นอูสตาซที่มีแนวคิดที่รุนแรงและไม่ชอบเจ้าหน้าที่รัฐ ไม่เคยให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐในทุกๆเรื่อง และที่บ้านของอูสตาซเฮงจะเป็นแหล่งของสมุขของกลุ่มวัยรุ่นในพื้นที่ ข้อมูลเชิงลึกระบุว่าเขาเป็นหนึ่งในหัวหน้า RKK Commando แต่ยังไม่ได้กระทำการอะไรที่ชัดเจน และคืนวันดังกล่าวตำรวจชุดปราบปรามยาเสพติดของ พล.ต.ต.คำรณวิทย์ ฐูประจ่าง ได้นำตัวอูสตาซบือราเฮงไปจากบ้าน ต่อหน้าต่อตาลูกเมีย ส่วนเขาจะเกี่ยวข้องหรือไม่นั้นเชื่อว่า ผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านคงทราบดี แต่เขาไม่พูด เพราะกลัวจะเป็นอันตราย ทราบว่าตอนเช้าเมียเขาไปแจ้งความที่ สภอ.ระแงะ สายตาเขาเย็นชามาก ไม่สะทกสะท้าน เขาบอกว่า หากเป็นประสงค์ของพระเจ้าเขาก็ไม่ว่าอะไร เขาบอกว่ารถที่มาจากตัวสามมีเขาออกไปจากบ้านเป็นรถตำรวจสีแดงขาว แล้วก็...  
ซีไปที่รถตำรวจซึ่งจอดอยู่หน้าสภอ.ระแงะ

"ผมทราบว่าอูสตาซเฮงถูกล้อมตั้งแต่ตอนกลางคืนแล้ว ตอนเช้าลูกน้องเขามารายงานผมอีกครั้งว่า อูสตาซเฮงถูกตำรวจล้อมไปแล้ว ผมยังบอกกับลูกน้องว่ารู้แล้ว แต่ผมก็ทำอะไรไม่ได้ทั้งๆที่ทราบว่าจะไปปัญหาคงไม่จบสิ้นแน่ๆ แล้วในที่สุดก็เกิดเหตุการณ์เรื่องโจรนินจาขึ้นมา หมู่บ้านที่มีการปล่อยข่าวลือเรื่องโจรนินจาส่วนใหญ่อยู่ในเขตที่เรียกว่าพื้นที่สีแดง มีแนวร่วมแฝงตัวอยู่เป็นจำนวนมาก และเจ้าหน้าที่ก็เข้าไปไม่ถึง" ขวัญชาติ วงศ์สุวรรณนท์ อดีตนายอำเภอระแงะ กล่าว (สัมภาษณ์ 17 สิงหาคม 2549)

ในขณะที่ทางกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 4 ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่ในขณะนั้นก็ทราบเช่นกันว่า ในพื้นที่มีการล้อมอูสตาซผู้นี้หายไปจากบ้านกลางดึกโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดหนึ่ง โดยไม่มีการประสานกับตำรวจตระเวนชายแดน ทั้งที่เจ้าหน้าที่ตชด.ก็มีชุดที่ส่งลงไปสืบหาข้อมูลเรื่องกลุ่มผู้ค้ำและแหล่งผลิตยาเสพติดในพื้นที่ อ.ระแงะอยู่แล้ว และ ส.ต.ท.นพดล ชลชาติ และ ส.ต.ต.สมคิด เจริญชุนทด ก็เป็นเจ้าหน้าที่ชุดหนึ่งที่มีหน้าที่เข้าไปหาข่าวในพื้นที่จึงมีความเป็นไปได้

ว่ากลุ่มแนวร่วมที่อยู่ในขบวนการรับรู้ความเคลื่อนไหวของเจ้าหน้าที่ ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุจึงป้ายความผิดให้เจ้าหน้าที่เพื่อแก้แค้นให้กับอุสตาซที่ถูกอุ้มหายไป

พ.ต.อ.พยอ ม ทิพย์มณี อดีตรองผบก.ตชด.กล่าวว่า (สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2549) จากการประเมินสถานการณ์แล้วในส่วนของตชด.ได้ข้อสรุปขณะนั้นว่า ข่าวลือเรื่องโจรนิจน่าจะเกี่ยวข้องกับยาเสพติด คือ กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดสร้างข่าวลือดังกล่าวนี้ขึ้นมาเพื่อสกัดกั้นการตรวจค้นจากเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ และการอุ้มโต๊ะครูของตำรวจจากส่วนกลางที่ลงมาปฏิบัติภารกิจปราบปรามยาบ้าในช่วงนั้นมีส่วนสำคัญที่ทำให้มีการใช้ข่าวลือเรื่องโจรนิจต่อต้าน หรือทำร้ายเจ้าหน้าที่รัฐ เพราะช่วงนั้นมีหลายหน่วยงานมากที่แปลกหน้าๆเข้ามาปฏิบัติราชการลับในพื้นที่ภาคใต้

ข้อสันนิษฐานของอดีตนายอำเภอระแงะและกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 4 ซึ่งดูแลรับผิดชอบพื้นที่ดังกล่าวในเวลานั้น สอดคล้องกับข้อมูลของ พ.ต.อ.นพตล เผือกโสมณผกอดีผู้กำกับ.สภอ.ระแงะซึ่งยอมรับว่าโจรนิจเกิดจากการถูกกดดันในการตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ในเรื่องยาเสพติดมากกว่าและเจ้าหน้าที่ตำรวจพลร่มทั้งสองนายก็ไม่ใช่ชุดมวลชนสัมพันธ์ แต่เขาได้รับมอบภารกิจให้ไปสืบค้นเรื่องขบวนการค้ายาเสพติด ดังนั้นจึงเกิดกระแสการต่อต้านเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปในพื้นที่ เพราะว่าเส้นทางดังกล่าวมีคนเข้ามาซื้อขายยาเสพติดเป็นประจำ และช่วงนั้นก็มีการตรวจและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆทั้งในและนอกเครื่องแบบลงมาในพื้นที่จำนวนมาก จึงทำให้มีการสร้างกระแสโจรนิจขึ้นมาเพื่อออกมาต่อต้านการเข้าไปของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ แล้วกลุ่มขบวนการได้ปล่อยข่าวลือว่า ทหาร ตำรวจเข้าไปลักขโมยเสื้อผ้าและทรัพย์สินของราษฎร มีการปลุกปั่นให้เกิดความเข้าใจผิดระหว่าง ตำรวจกับชาวบ้าน ทหารกับตำรวจ และทหารกับประชาชน อย่างไรก็ตามความผิดปกติที่เกิดขึ้นจะเห็นได้ว่า ปี พ.ศ. 2546 ข่าวลือเรื่องโจรนิจจะเกิดขึ้นทุกอำเภอ โดยเฉพาะเส้นทางหลักระหว่าง อ.ระแงะ อ.ยี่งอ อ.เรือเสาะ และอ.ศรีสาคร พื้นที่บ้านกาลิซา บาโงอาแซ ปูราไซด์ ออกไปยังอำเภอต่างๆเนื่องจากขบวนการค้ายาเสพติดต้องการใช้เส้นทางนี้ลำเลียงยา เขาใช้วิธีการนี้ในการต่อต้านการเข้าไปตรวจค้นของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยใช้ชาวบ้านและแนวร่วมเป็นเกราะกำบัง

แม้ข้อมูลจากหมู่บ้านบือนังกือเปาะจะทำให้ภาพที่ได้ไม่ชัดเจนมากนัก เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่ยังรู้สึกหวาดกลัวและวิตกกังวลเรื่องความปลอดภัย ประกอบกับในช่วงลงพื้นที่เหตุการณ์ในเขตพื้นที่ ต.ตันหยงมัส อ.ระแงะ จ.นราธิวาส ยังคงเกิดความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากหมู่บ้านรอบนอก ซึ่งคนในพื้นที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องและจากเจ้าหน้าที่รัฐ ทหาร ตำรวจและฝ่ายปกครอง ทำให้ภาพของโจรนิจเริ่มชัดเจนมากขึ้นว่า มีหลาย

ปัจจัยที่ซ้อนทับกันอยู่ ทั้งเรื่องของกลุ่มยาเสพติดที่ใช้วัยรุ่นเป็นเครื่องมือสร้างความรุนแรงขึ้นในพื้นที่ การปลูกปั่นและให้ข้อมูลด้านเดียวของความเป็นรัฐปัตตานี และเงื่อนไขที่สำคัญที่มีการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การอุ้มโต๊ะครูที่บ้านโต๊ะเปาะชะหายไปในช่วงกลางดึกจากครอบครัว โดยฝีมือของกลุ่มชายฉกรรจ์ซึ่งทุกฝ่ายต่างทราบดีว่าเป็นฝีมือของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดของ พล.ต.ต.คำรณวิทย์ ธูปกระจ่าง ซึ่งขณะนั้นได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบเรื่องกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดในพื้นที่ภาคใต้ ดังนั้นจึงเกิดปฏิกิริยาตอบโต้ของกลุ่มแนวร่วมหรือกลุ่มขบวนการในพื้นที่ ด้วยการสร้างข่าวลือหรือตามความหมายของยุทธวิธีที่ใช้ คือ การปฏิบัติการข่าวสาร บิดเบือนข้อมูลควบคู่กับการทำสงครามจิตวิทยากับชาวบ้านที่ไม่รู้อิโหนอิเหนาด้วยเลย

4.4.2 การปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะข่าวลือที่“ต้นหยงลิมอ”หลังกราดยิงร้านน้ำชา-การแทรกแซงของคนนอกหมู่บ้าน-ความฝังใจต่อเหตุการณ์กรือเซะ-ตากใบ และกระแสเกลียดชังทหาร ตำรวจ

การกราดยิงร้านน้ำชากลางหมู่บ้านต้นหยงลิมอด้วยอาวุธสงคราม จนทำให้ อัลฮูวัน อาแวกาจิ เด็กชายวัย 15 ปี เสียชีวิตทันที และนายนิมะ สะอู วัย 26 ปี เสียชีวิตระหว่างถูกนำส่งโรงพยาบาลและมีชาวบ้านได้รับบาดเจ็บอีก 7 คน ในช่วงหัวค่ำคืนวันที่ 20 กันยายน 2548 โดยกองกำลังลึกลับถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ประชาชนจำนวนมากโกรธแค้น การกระทำดังกล่าว ทั้งๆที่ยังไม่ทราบว่าเป็นการกระทำของฝ่ายใด แต่เมื่อมีเจ้าหน้าที่ทั้งทหารและตำรวจเข้าไปตรวจสอบจุดเกิดเหตุด้วยการเก็บหลักฐานซึ่งเป็นปลอกกระสุนปืนชนิดต่างๆใส่ถุงพลาสติก โดยที่ไม่สนใจที่จะสกัดจับบรรดาฆาตกรของใคร่ครวญ และขณะนั้นเป็นช่วงเวลาเดียวกับ เรือโทวินัย นาคบุตร และจำเริญกัณฐ์ ทองเอียด นาวิกโยธินสังกัดค่ายจุฬาภรณ์ 5 ซึ่งทำงานอยู่ในโครงการพระราชดำริได้ขับรถยนต์ติดตามเจ้าหน้าที่ทหารตำรวจเข้ามา โดยระหว่างเหตุการณ์ชุลมุนอยู่นั้นได้มีการตีกลองเพื่อประกาศแจ้งให้ชาวบ้านในหมู่บ้านใกล้เคียงรับทราบว่ามีผู้เสียชีวิต แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารเกรงจะมีปัญหาเรื่องความปลอดภัย จึงรีบพากันออกจากพื้นที่ ในขณะที่นาวิกโยธินทั้งสองนายก็รีบกลับไปสตาร์ทรถเพื่อตามออกไป แต่รถสตาร์ทไม่ติด ทำให้ชาวบ้านซึ่งกำลังอยู่ในอารมณ์โกรธแค้นได้เข้าควบคุมตัวทหารทั้งสองนายนั้นไว้ ประกอบกับการค้นพบอาวุธปืนเอ็ม 16 จำนวน 1 กระบอก และปืนสั้น.38 อีก 2 กระบอกในรถยนต์ที่ทั้งสองขับเข้ามา จึงทำให้ชาวบ้านเข้าใจว่าทั้งสองคนนั้นอาจเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงได้นำไปควบคุมตัวไว้บนชั้นสองของศาลาอเนกประสงค์กลางหมู่บ้าน

แหล่งข้อมูลสำคัญหมู่บ้านต้นหยงลิมอ กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ชาวบ้านเชื่อว่าสองนาวิกโยธินมีส่วนเกี่ยวข้องกับกองกำลังลับที่กราดยิงร้านน้ำชาว่า หลังเกิดเหตุประมาณ 10 นาที ก็มีรถหุ้มเกราะของทหารวิ่งเข้ามา 2 คัน ลักษณะรถคันแรกวิ่งมาจากป่าไผ่ ส่วนอีกคันหนึ่งวิ่งมาจากต้นหยงมัส ลักษณะของรถจะวิ่งหันหน้าชนกัน ทหารที่เข้ามาไม่ถามเลยว่าเกิดอะไรขึ้น คนร้ายเป็นใคร และหนีไปทางไหน พวกเขาสนใจปลอกกระสุนปืนอย่างเดียว และพูดว่า นี่กระสุนปืนอาเก่า นี่กระสุนปืนลูกซอง ถัดจากนั้นไม่กี่นาทีตำรวจหน่วยปฏิบัติการพิเศษ(นปพ.)ก็ขับรถมาสดาคาพิลเตอร์สีดำเข้ามา ชาวบ้านถามทหารว่า ทำไมไม่ช่วยสกัดรถที่วิ่งออกไป เขายังไม่ได้ตอบคำถาม ช่วงนั้นกำลังซุลมุนก็มีรถยนต์เข้ามาอีกคัน มีผู้ชายสองคนเปิดประตูรถลงมา เขาใส่ชุดครึ่งท่อน คือ ใส่เสื้อยืด สวมกางเกงขาสั้นทั้งคู่ สองคนนั้นชาวบ้านไม่เคยเห็นหน้าหรือรู้จักมาก่อน เวลานั้นจะพูดว่าเป็นรอยต่อก็ได้ เนื่องจากมีการตีกลองและประกาศที่มีสยิดเป็นสัญญาณแจ้งเตือนบอกให้ทราบว่ามีคนเสียชีวิต ตำรวจทหารพอได้ยินเสียงกลองก็รีบวิ่งขึ้นรถแล้วขับออกไปอย่างรวดเร็ว ส่วนทหารสองคนรีบวิ่งกลับไปสตาร์ทรถแต่ว่าไม่ติด เห็นอีกครั้งชาวบ้านที่อยู่ด้านนอกได้ควบคุมตัวสองคนนั้นไว้แล้ว

“ชาวบ้านถามว่า เขาเป็นใคร เขาไม่ยอมตอบ เขาไม่ได้แต่งเครื่องแบบเข้ามา ช่วงนั้นชาวบ้านโกรธแค้นมาก ผมก็ถามอีกว่า คุณเป็นใครเข้ามาที่นี่ทำไม เขาไม่ตอบ ชาวบ้านโมโหมาก เขาเห็นอารมณ์ชาวบ้านโกรธ คนที่เป็นนายทหารจึงตอบว่า เป็นทหารนาวิกโยธินอยู่ค่ายจุฬาภรณ์พัฒนา ได้ยินเสียงปืนก็เลยขับรถตามตำรวจเข้ามาดู พวกผมก็ถามเขาว่า คุณเป็นทหาร ทำไมไม่แต่งเครื่องแบบเข้ามาในพื้นที่ ทำไมแต่งตัวแบบนี้เข้ามา เขาก็เงิบ”แหล่งข้อมูลสำคัญในฐานะผู้อยู่ใกล้ซิดในเหตุการณ์ย้อนภาพคืนวันนั้น กล่าว(สัมภาษณ์ 24 มิถุนายน 2549)

อุเช็ง สาเรญ ชาวบ้านต้นหยงลิมอ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า สิ่งที่ทำให้ชาวบ้านรู้สึกคาใจมากก็คือ กระสุนปืนที่ยิงชาวบ้านเป็นของใคร แล้วทหารที่ตั้งด่านตรวจสกัดอยู่ตามเส้นทางต่างๆทำไมไม่ช่วยสกัดรถที่วิ่งผ่านไป มันน่าแปลกมากที่ด่านตรวจตั้งอยู่หัวและท้ายหมู่บ้าน แต่ไม่สามารถสกัดจับรถคันนั้นได้ ในเวลาไม่ถึง 10 นาทีปล่อยให้ออกไปได้ยังไง ขนาดเราเองก็การเห็นสภาพศพชาวบ้านที่ถูกยิงยังล้มพับไปเลย มันโหดร้ายมาก อัลซุวันโดนเต็มทีเลย ส่วนนิมะเราเคยคุยกับเขาทุกวัน ถ้ายังอยู่ปีนี้จะแต่งงานแล้ว เพราะเขามีกำหนดจะแต่งงานในปีนี้ ชาวบ้านทุกคนโกรธแค้นมาก เราไม่รู้ใครทำ แล้วทำเพื่ออะไร การกราดยิงร้านน้ำชาเคยเกิดที่อ.สุโขทัย-ป่าตีมามาก่อน เราก็ไม่คิดว่าจะมาเกิดที่บ้านเรา

“...หากไม่ใช่เป็นการกระทำของนาวิกโยธิน เราก็ไม่รู้ว่าเขาเข้ามาทำไม ทั้งสองคนนี้มีข่าวบอกว่า ชาวบ้านรู้จักและมีความใกล้ชิดกับชาวบ้านที่นี่ เราไม่เคยเห็นหน้าเขามาก่อน และเขาก็ไม่เคยเข้ามาในหมู่บ้านเรา แล้วเข้ามาในยามวิกาลทำไมไม่แต่งตัวชุดทหาร เขาพุ่งกางเกงขาสั้น ใส่เสื้อยืดทั้งสองคน ส่วนรถที่กราดยิงชาวบ้านในคืนนั้น ตอนยิงเราไม่เห็น เพราะกำลังกินข้าวอยู่ที่บ้าน แต่เพื่อนๆเล่าให้ฟังว่า จะไม่ให้เชื่อได้อย่างไรว่าไม่เป็นฝีมือของเจ้าหน้าที่รัฐ ในที่เกิดเหตุเราเก็บหมวกแบเรย์สีดำได้ หมวกใบนั้นมันหายไปไหนไม่ทราบ ไม่รู้ว่าใครเก็บไป แล้วอาวุธปืนอาท้าวที่ใช้อย่างไร มันเป็นอาวุธสงคราม พวกที่เห็นบอกว่าพวกมันนั่งที่ท้ายรถกระบะ ใส่หมวกไอ้โม่งหรือเปล่าไม่แน่ใจ แล้วก็กราดยิง เราได้ยินเสียงปืนมันยิงใจเย็นมาก แล้วก็วิ่งไปที่ร้านน้ำชา มันแค้นจนพูดไม่ออก ตอนนั้นเจ้าหน้าที่ก็ยังจับไม่ได้ สืบสวนไม่ได้ว่า คนร้ายที่เข้ามากราดยิงร้านน้ำชาใครบ้าง” อุเช็ง สาเรณู ชาวบ้านตันหยงลิมอ(สัมภาษณ์ 17 มิถุนายน 2549)

ในการสืบค้นข้อมูลของชั่วโมงวิกฤติที่เกิดขึ้นพร้อมๆกับความสับสนวุ่นวายในหมู่บ้านคืนนั้น แม้ผู้วิจัยจะพยายามซักถามผู้คนที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์อย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะจาก“ต่วนกูซื่อลิ่ง”ครูสอนศาสนาโรงเรียนบ้านตันหยงลิมอ พี่ชายของอัลเอसान นิกาจิและตูแวน อาเพล นิกาจิซึ่งถูกออกหมายจับในข้อหาสังหารสองนาวิกโยธิน พร้อมกับชาวบ้านรายอื่นที่ถูกออกหมายจับในคดีดังกล่าว แต่พวกเขาปฏิเสธที่จะให้รายละเอียดกับผู้วิจัยโดยอ้างว่า ยังรู้สึกหลอนและกลัวกับภาพเหตุการณ์ที่เกิด ยกเว้น อุเช็ง ซาเรณู เพียงคนเดียวที่ยอมพูดคุยด้วย ในขณะที่คนอื่นๆบอกว่า กลัวและไม่อยากนึกถึง เพราะในหมู่บ้านเองชาวบ้านก็ยังแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย โดยส่วนหนึ่งเชื่อว่าทหาร 2 นายนั้นไม่เกี่ยวข้องกับรถที่เข้ามากราดยิงร้านน้ำชา เนื่องจากตรวจสอบอาวุธที่ยึดได้ในรถแล้วเชื่อว่าไม่น่าจะใช่ ขณะที่อีกส่วนหนึ่งเชื่อว่าเกี่ยวข้อง แต่พวกเขายอมรับว่าในคืนวันเกิดเหตุมีข่าวลือแพร่กระจายออกไปยังหมู่บ้านใกล้เคียงว่า ชาวบ้านควบคุมตัวคนที่เข้ามากราดยิงร้านน้ำชาได้แล้ว จึงทำให้คนทยอยเดินทางมาสบทบเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากเดิมที่มีเฉพาะคนตันหยงลิมอ และในช่วงสายวันรุ่งขึ้นตำบลอื่นๆก็เดินทางเข้ามาสบทบ โดยเฉพาะหมู่บ้านสุรูปาละ ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านตันหยงลิมอเพียงสะพานอ้ายแดงชั้นกลาง

แหล่งข้อมูลสำคัญจากหมู่บ้านตันหยงลิมอ เล่าว่า ชาวบ้านนอกหมู่บ้านได้เข้ามาในพื้นที่ตั้งแต่ช่วงกลางดึก และคนที่เข้าได้แสดงอารมณ์โกรธแค้นไม่ยอมรับฟังใครเลยแม้แต่ชาวบ้านที่นี่ ทั้งยังห้ามคนในหมู่บ้านยังถูกสั่งห้ามไม่ให้ออกนอกหมู่บ้าน ยังถามเขาเลยว่า “กะเป็นใคร เดือนร้อนอะไร และมาจากไหน ทำไมคูเตือตร้อนกว่าคนในหมู่บ้านนี้อีก เขาก็ตอบไม่ได้...ระหว่างทางมีผู้ชายคนหนึ่งควักมือเรียกผมไปหา คนนี้เป็นชาวบ้านที่ผมไม่รู้จัก เขาบอกว่าต้องการให้นักข่าวมาเลยเข้ามามาทำข่าว ก็ถามเขาว่านักข่าวไทยไม่ได้หรือ เขายืนกรานไม่เอาอย่างเดียว คุณกันไม่รู้เรื่อง(แหล่งข้อมูลสำคัญบอกกับผู้วิจัยภายหลังว่า ชายคนที่อ้างว่าต้องการ



นักข่าวมาเลยนั้น คือ นายอัลเลนसान นิภาจิ น้องชายของต่วนกูซื่อล้ง ครูสอนศาสนาโรงเรียนตันหยงลิมอ และน้องชายของเขาทั้ง 2 คน คือ อัลเลนसानและตูแวนอาเพลได้หลบหนีออกจากหมู่บ้านตั้งแต่วันเกิดเหตุ อย่างไรก็ตามอัลเลนसानถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมได้เมื่อต้นเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2549 หลังจากทางการมาเลเซียส่งตัวกลับมาให้ทาง การไทยดำเนินคดี ส่วนนายตูแวนอาเพลถูกจับกุมได้เมื่อปลายเดือนมกราคม พ.ศ. 2550 ที่อำเภอตากใบ จ.นราธิวาส

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตัวทหารนาวิกโยธินสองนายจนทำให้ชาวบ้านเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยไม่ได้เกิดจากคนนอกพื้นที่ที่เขามาสืบพบอย่างเดียวก่อเกิดจากคนในพื้นที่ถูกชายไปเสียชีวิตจากการเคลื่อนย้ายกลุ่มผู้ร่วมชุมนุมในเหตุการณ์หน้าสภอ.ตากใบรวมอยู่ด้วย

“มีชาวบ้านหมู่ 2 ตำบลตันหยงลิมอ ซึ่งเป็นญาติห่างๆกันก็เข้ามา เขาโกรธมากกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทุกคนฝังใจว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นฝีมือของทหาร แต่เวลานั้นไม่มีใครกล้าพูด ลูกชายเขาเสียชีวิตจากเหตุการณ์ตากใบ \* บางคนสามีถูกซ้อมระหว่างถูกจับขึ้นรถ บางคนพิการกลับมา”แหล่งข้อมูลสำคัญบ้านตันหยงลิมอ กล่าว(สัมภาษณ์ 26 มิถุนายน 2549)

รอปา มานี ครูโรงเรียนแสงธรรมวิทยา บ้านตันหยงลิมอ บอกความรู้สึกกลางแควงของชาวบ้านที่มีต่อเจ้าหน้าที่รัฐให้ฟังว่า (สัมภาษณ์ 29 กค.49) ชาวบ้านไม่เชื่อว่าทหารสองคนนั้นเป็นคนกราดยิงร้านน้ำชา แต่สงสัยว่าเขาเข้ามาทำไม ถ้าไม่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ อาจมีการนำไปพูดกันว่า ชาวบ้านจับคนร้ายที่กราดยิงร้านน้ำชาไว้ได้ นอกจากนี้ผู้คนที่เข้ามาเคยมีเหตุการณ์ฝังใจ ความรู้สึกไม่ชอบมืออยู่แล้ว และในพื้นที่เองก็มีวิธีการทำให้เกิดเหตุลักษณะนี้ด้วย

โดยเหตุการณ์ฝังใจของชาวบ้านตันหยงลิมอที่มีต่อเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งครูโรงเรียนแสงธรรมวิทยากล่าวถึงได้รับการอธิบายจากผู้นำชุมชนในหมู่บ้านว่าชาวไทยมุสลิมมีความฝังใจเป็นทุนเดิมอยู่แล้วจากหลายเหตุการณ์ตั้งแต่การยิงปืนถล่มเข้าไปที่มีสยิดกรือเซะและการเคลื่อนย้ายผู้ชุมนุมหน้าสภอ.ตากใบ

“ที่มีสยิดกรือเซะไม่เท่าไร แต่ที่ตากใบมีชาวบ้านที่นี่ถูกจับและเสียชีวิตด้วย ความหวาด ระแวงเจ้าหน้าที่มันมืออยู่แล้วจึงไม่ยากที่จะมีการปลุก

\* ในตำบลตันหยงลิมอมีผู้เสียชีวิตที่ถูกระบุว่า เป็นบุคคลสูญหายในเขตอ.ระแงะ ๑ นราธิวาสจากเหตุการณ์ตากใบตามข้อมูลของสภอ.ตากใบ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2549 จำนวน 3 รายคือ นายอาเง็ง อาแว ชาวบ้านหมู่ 1 บ้านนาบุญเว้า นายมาระสุกรี ดาเด๊ะ ชาวบ้านหมู่ 4 บ้านทุ่งเกร็ง และนายมาระซอ แลอุมา ชาวบ้านหมู่ 2 บ้านบางโองแง รวมทั้งบ้านกาญาติและชาวบ้านในอีกหลายหมู่บ้านเขต ต.บอง

ระดมให้เชื่อในสิ่งที่เจ้าหน้าที่รัฐชี้แจงไม่ได้” ลาเต๊ะ การ์ริง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้าน  
ตันหยงลิมอ กล่าว (สัมภาษณ์ 30 กรกฎาคม 2549)

ความซับซ้อนของเหตุการณ์สังหารนาวิกโยธินทั้งสองนายไม่ได้มีเพียง  
กระบวนการปล่อยข่าวลือเพื่อทำร้ายมุ่งหวังเจ้าหน้าที่เท่านั้น การปล่อยข่าวลือว่ากองกำลังลับ  
ที่เข้ามากราดยิงร้านน้ำชาเป็นฝีมือของทหารยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวบ้านที่มีอารมณ์โกรธ  
เกลียดเจ้าหน้าที่เป็นทุนเดิมอยู่แล้วเกิดความรู้สึกต่อต้านและต้องการใช้ความรุนแรงตอบโต้ ทั้งนี้  
ข้อมูลการเสียชีวิตของชาวบ้านตันหยงลิมอจากการเข้าร่วมชุมนุมที่หน้าสภ.ตากใบเมื่อปี 2547  
พบว่ามีจำนวน 3 ราย ตามบันทึกของสภ.ตากใบระบุว่า เป็นบุคคลสูญหาย



รูปที่ 16 มัสยิดกรือเซะ อ.เมือง จ.ปัตตานี



รูปที่ 17 การสลายการชุมนุมที่ อ.ตากใบ  
จ.นราธิวาส

ส่วนความผิดปกติที่เกิดขึ้นในช่วงที่มีการเจรจาต่อรองเพื่อนำทหารนาวิกโยธินทั้งสองนาย  
ออกจากหมู่บ้าน ในทัศนะของเจ้าหน้าที่รัฐไม่ว่าจะเป็นทหาร ตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่  
ได้รับมอบหมายให้เข้าไปควบคุมสถานการณ์ในวันนั้นมีความเห็นตรงกันว่า น่าจะมีการเตรียมการ  
เพื่อสร้างสถานการณ์รอไว้แล้ว เนื่องจากชาวบ้านในหมู่บ้านกำลังมีอารมณ์โกรธแค้น โดย”คน  
นอก”หมู่บ้านที่เข้ามาได้อาศัยช่วงจังหวะนี้ทำการปลุกปั่นยั่วยุ ควบคู่กับ”คนใน”บางส่วนที่มี  
เป้าหมายในแนวทางเดียวกัน โดยที่ตัวแทนเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปเจรจาต่อรองไม่ว่าจะเป็น พล.ต.  
พิเศษ สุวิชัยจร รองแม่ทัพภาคที่ 4 นายนักมุคติน อูมา อดีตส.ส.ในพื้นที่ นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล  
ปลัดจังหวัดนราธิวาส และนายขวัญชาติ วงศ์ศุภรานนท์ นายอำเภอกระแจะ ที่ได้รับอนุญาตจาก  
ชาวบ้านให้เข้าไปร่วมสังเกตการณ์ไม่สามารถสั่งการหรือเตรียมแผนการป้องกันได้เลย เพราะฝ่าย  
แนวร่วมใช้ยุทธวิธีปลุกปั่น สร้างข่าวลือตลอดเวลาที่มีการต่อรองเจรจา ทั้งยังใช้กลุ่มผู้หญิงและ  
เด็กเป็นกันชนเพื่อกดดันการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

พล.ต.พิเชษฐ วิสัยจร แม่ทัพภาค 4 เล่าว่า ความผิดปกติที่พบหน้าหมู่บ้าน ดันหยงลิมคือมี กลุ่มผู้หญิงเข้ามาเยอะมาก ไม่ทราบว่ามีมาจากไหน ส่วนใหญ่แต่งตัวสวยๆทุกคน คลุมฮิญาบ ผู้หญิงที่พบในหมู่บ้านบางคนยังนั่งร้องไห้อยู่ เข้าใจว่าพวกเขาคงโกรธแค้น พอสมควร กับสิ่งที่เกิดขึ้น แต่กลุ่มนี้อารมณ์จะแตกต่างจากพวกที่อยู่ด้านหน้า ซึ่งจะไม่ฟังใครเลย แล้วหน้าตา จะโกรธเกรี้ยวมาก... เขาโกรธแค้นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นฝีมือของเจ้าหน้าที่ เห็นสภาพแล้วก็ เข้าใจจะว่าทำไมพวกเขาถึงโกรธแค้น เขายังไม่ได้ล้างรอยเลือดและเศษมันสมองที่กระเด็นติดกับ ฝาบ้านออกเลย

"ผมได้ยินเสียงตะโกนภาษามลายู แล้วชาวบ้านก็ลุกฮือวิ่งไปที่กลางถนน รู้สึก ตกใจถามันจมุดตีนว่าเกิดอะไรขึ้น เขาบอกว่า มีข่าวทหารนำรถถังเข้ามาอยู่ตรงสามแยก ห่างจาก ร้านน้ำชาประมาณ 1 กิโลเมตร ผมบอกเขาว่า รถถังจะมาได้อย่างไร ผมเป็นคนคุมกำลังอยู่ไม่จริงหรอก เขาไม่เชื่อ ผมจึงซ่อนท้ายมอเตอร์ไซด์เด็กวัยรุ่นในหมู่บ้านออกไปดู ไปถึงสามแยกก็เจอด่าน ตรวจทหาร มีทหารอยู่ 2-3 นาย จึงบอกวัยรุ่นให้พากลับมาแจ้งชาวบ้านว่าไม่มีทหารเข้ามาหรอก มีแต่รถฮัมวี ไม่ใช่รถถัง...ช่วงเวลานั้นรู้สึกถึงความผิดปกติบ้างเหมือนกันว่า น่าจะมีการปล่อยข่าว ลือว่า ทหารนำรถถังเข้ามาเป็นเพราะแกนนำที่เป็นหัวโจกต้องการล่อให้ชาวบ้านที่นิ่งเฝ้าอยู่รอบๆ บริเวณศาลาอเนกประสงค์ออกจากจุดนั้น เพื่อเข้าไปทำร้ายเจ้าหน้าที่" พล.ต.พิเชษฐ วิสัยจร แม่ทัพภาค 4 กล่าว (สัมภาษณ์ 6 กรกฎาคม 2549)

ส่วนน.อ.ไตรขวัญ ไกรกฤษ ผู้บังคับการกรมทหารราบที่ 3 กองพลนาวิกโยธิน ซึ่ง รอคำสั่งอยู่นอกหมู่บ้าน เล่าว่า การเจรจาล้มเหลวเนื่องจากชาวบ้านเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขตลอด ขณะที่ฝ่ายตรงข้ามต้องการให้เจ้าหน้าที่ใช้กำลัง ซึ่งทหารประเมินว่าหากมีการใช้กำลังและอาวุธ เข้าเคลียร์ประชาชนบริเวณนั้น ไม่คุ้ม ดังนั้นฝ่ายตรงข้ามจึงสร้างข่าวลือว่า เจ้าหน้าที่จะใช้กำลัง สลายการชุมนุม และกราดยิงลงมาจากเครื่องบิน

"เข้าใจว่าตอนกลางคืนมีการปล่อยข่าวลือโดยประชาชนที่ได้รับ แรงกระตุ้นว่า เจ้าหน้าที่เป็นคนกราดยิงร้านน้ำชา ...ที่หมู่บ้านดันหยงลิมผล สุดท้ายเราต้องพบกับความสูญเสีย ปัญหาของที่นี่ไม่ได้เกิดจากข่าวลือเป็นหลัก แต่เกิดจากความเข้าใจผิด และการได้รับการปลุกปั่นยุยงจากฝ่ายตรงข้ามใน พื้นที่" น.อ.ไตรขวัญ ไกรกฤษ ผู้บังคับการกรมทหารราบที่ 3 กองพลนาวิกโยธิน กล่าว (สัมภาษณ์ 27 สิงหาคม 2549)

สำหรับ"ฝ่ายตรงข้าม"ที่น.อ.ไตรขวัญกล่าวถึงนั้น มีข้อมูลจากรายงานลับของ ข้าราชการ วงศ์ศุภรานนท์ อดีตนายอำเภอระแงะ สรุปว่า กองกำลังลึกลับที่บุกเข้ามาถึงชาวบ้านใน บ้านน้ำชา คือกลุ่มแนวร่วม ส่วนชาวบ้านที่เสียชีวิต 2 ราย ในจำนวนนั้นเป็นโจร หรือเป็นแนวร่วม ที่อยู่ในขบวนการ ซึ่งโจรระดับหัวหน้า Rkk ที่คุมกำลังในพื้นที่สั่งการให้ยิงโจรลูกน้อง เพื่อก่อมีอบ ทำให้ชาวบ้านเกิดความเข้าใจผิดและคิดเป็นฝีมือของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ชาวบ้านต้องการเอาคืน และฝ่ายแนวร่วมที่ปลุกระดมชาวบ้านโดยบอกว่าเป็นฝีมือของทหาร คือ นายอัลเอนซาน และนาย ตูแวนอาเพล\* ซึ่งเป็นหัวหน้า Rkk Commando ในพื้นที่ และเป็นน้องชายต่างบิดาของตัวนกุซี้ลิ่ง ตัวนสะมะแอ ครูสอนศาสนาโรงเรียนบ้านตันหยงลิมอ โดยพื้นที่การเคลื่อนไหวของคนกลุ่มนี้จะอยู่ในเขตพื้นที่อ.ระแงะ ต.ตันหยงมัส ต.ตันหยงลิมอ ต.บองอ และต.เฉลิม โดยมีการประสานงานกับ เครือข่ายในเขต อ.เจาะไอร้อง อ.สุไหงโกลิก อ.รีอเสาะ อ.ระแงะ และอ.รามัน อ.บันนังสตา จ.ยะลา

"จุดประสงค์ของเขา ต้องการให้เกิดการปะทะระหว่างชาวบ้านและเจ้าหน้าที่หาก มีการเข้าชิงตัวประกัน เขาต้องการทำให้รัฐกับชาวบ้านแยกออกจากกัน เมื่อรู้ว่าเราไม่ยอมปะทะ แน่ๆ เลยมีการถ่วงเวลาเพื่อทำร้ายเจ้าหน้าที่" ข้าราชการ วงศ์ศุภรานนท์ อดีตนายอำเภอระแงะ กล่าว (สัมภาษณ์ 17 สิงหาคม 2549)

บทสรุปที่บ้านตันหยงลิมอสามารถชี้ชัดว่า ขบวนการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะ ของข่าวลือและความขุมนุ่นวุ่นวาย เกิดจากการวางแผนและความตั้งใจให้เหตุการณ์จบลงเช่นนั้น ซึ่งการเข้าไปสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมหลังจากเหตุร้ายผ่านไปแล้ว 10 เดือนผู้วิจัยพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหาร นอกจากนี้ในพื้นที่ยังมีความพยายามสร้างกระแสเกลียดชังตำรวจทหารอยู่ตลอดเวลา จากกลุ่ม ขบวนการด้วยการปล่อยข่าวสาร เพื่อชักจูงให้กลุ่มผู้ญิงและเด็กเข้าร่วมประท้วงต่อต้านการเข้า มาของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย จำนวนนี้มีผู้ญิงหลายคนซึ่งเป็นทั้งภรรยา แม่และพี่น้องและญาติๆถูก ชักชวนให้ร่วมในขบวนการด้วย แต่ข้อค้นพบจากการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มสตรีและเด็กส่วนใหญ่ไม่ ทราบว่าตนเองตกเป็นเครื่องมือของญาติพี่น้องที่ถูกชักชวนให้เข้าร่วมในขบวนการ หรือแนวร่วม ขณะที่เจ้าหน้าที่รัฐทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่สามารถเข้าไปล้วงข้อมูลดังกล่าวได้ เนื่องจากยังมีความ หวาดระแวงไม่ไว้ใจชาวบ้าน และชาวบ้านเองก็ไม่ไว้ใจเจ้าหน้าที่รัฐ

\* นายอัลเอนซาน และนายตูแวนอาเพล นิกากี มีหมายจับในข้อหาร่วมกันฆ่าเจ้าหน้าที่กระทำการตามหน้าที่โดยทรมานหรือกระทำการโดย ทารุณ โดยมีพฤติการณ์ร้ายกาจโยอิน ต.ตันหยงลิมอ,วางระเบิดเทศบาลตันหยงมัส อ.ระแงะ จ.นราธิวาส ทั้งคู่มีค่านำจับ 1,000,000 บาท ตามข้อมูล ของรายงานศูนย์ปฏิบัติการตำรวจแห่งชาติส่วนหน้า จ.ยะลา ปี 2548 โดยขณะนี้อัลเอนซานได้รับการประกันตัวแล้ว

#### 4.5 แบบแผนการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือ

การเกิดข่าวสารในลักษณะข่าวลือเรื่องโจรนิินจาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่เขตจังหวัดยะลา ปัตตานี และลันตูดที่ อ.ระแงะ จ.นราธิวาสเมื่อปี 2546 พบว่ามีเหตุการณ์หลายอย่างที่น่าสนใจจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่หมู่ 5 บ้านบือนังกือเปาะ กล่าวคือ ด้านหนึ่งข่าวสารจากข่าวลือดังกล่าวจะแพร่กระจายมาจากพื้นที่รอบนอก โดยเฉพาะในเขต ต.เฉลิม บ้านท่าบ บ้านบาโงอาแซ ต.ตันหยงมัส บ้านปุราไซค์ บ้านแกม และ ต.บาโงสะโต จากนั้นจึงมีการแพร่กระจายไปยังหมู่บ้านอื่นๆ โดยขณะนั้นความกลัว ความสงสัย ความทุกข์ร้อนที่ถูกซ่อนเร้นอยู่ในหมู่บ้าน และไม่สามารถคลี่คลายได้ ทำให้สถานการณ์ที่ตึงเครียดอยู่แล้วทวีความรุนแรงมากขึ้น Shibutani (1966:57) สรุปลักษณะแบบแผนการปฏิบัติข่าวสารในลักษณะของข่าวลือไว้ว่า จะก่อตัวขึ้นมาอย่างช้าๆ ไม่ทราบแหล่งที่มาโดยความรู้สึกเอนเอียงเป็นสภาวะที่เอื้ออำนวยให้เกิดข่าวลือซึ่งจากการศึกษาของแมคเกรเกอร์ระบุว่า ตัวแปรที่ทำให้ข่าวลือทำงาน คือระดับความคลุมเครือของเหตุการณ์และการนำตัวเองเข้าไปพัวพัน

จากการเข้าไปศึกษาพื้นที่เขต ต.เฉลิม ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของ"โจรนิินจา"แต่ปรากฏว่าไม่มีชาวบ้านคนใดกล้าให้รายละเอียด เนื่องจาก นายมาฮามะ เปาะเต็ง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ต.เฉลิมซึ่งน่าจะเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญอีกคนหนึ่ง ถูกยิงเสียชีวิตที่หน้าบ้านพักเมื่อช่วงต้นเดือนสิงหาคม 2549 ที่ผ่านมา เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้พวกเขาปิดปากเงียบและหากมีการพูดคุยเรื่องดังกล่าว ผู้ที่ให้ข้อมูลมักขอให้พูดคุยในบ้านมากกว่าจะออกมาพบปะตามสถานที่ทั่วไป พวกเขาบอกว่า ทุกวันนี้ไม่ทราบว่าเป็น"ใครเป็นใคร"ดังนั้นการระมัดระวังจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับความปลอดภัยของทุกคนในครอบครัว

##### 4.5.1 กลัว-ระแวง-สับสน-คลุมเครือ ช่องทางปฏิเสธรัฐที่บือนังกือเปาะ

แม้การเกิดข่าวลือในพื้นที่บือนังกือเปาะเรื่องโจรนิินจาจะเป็นที่มาของการตั้งคำถามจากคนภายนอกว่า "โจรนิินจามีจริงหรือไม่? และเกิดขึ้นได้อย่างไร?"จากการเข้าไปเก็บข้อมูลในพื้นที่จากชาวบ้านกลับพบว่า ไม่เคยมีการตั้งคำถามในเรื่องดังกล่าว และพร้อมที่จะเชื่อข่าวลือที่เกิดขึ้น ขณะที่ส่วนของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองถึงจะไม่เชื่อแต่ก็ไม่เคยเข้าไปชี้แจงทำความเข้าใจต่อเรื่องดังกล่าว ทั้งๆที่ทราบว่ามีความเป็นไปได้ที่มีผู้พยายามสร้างข่าวลือต่างๆขึ้นมา โดยอาศัยช่องว่างคือ ความหวาดกลัว ความหวาดระแวงและการขาดการติดต่อสื่อสารที่น่าเชื่อถือได้ คือปัจจัยเร่งสำคัญที่ทำให้ชาวบ้านไม่เชื่อถือคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่รัฐ

ในทุกๆระดับ และปัญหาข่าวลือเรื่องโจรนิินจาชี้ให้เห็นชัดว่า ความกลัว ความเครียด ความหวาดระแวง ความคลุมเครือและการไม่รู้จักจริงที่รัฐชี้แจงไม่ได้มีส่วนสำคัญให้เหตุการณ์ต่างๆบานปลาย

อิสมาแอ ตอรี ผู้ใหญ่บ้านบือนังกือเปาะ กล่าวว่า (สัมภาษณ์ 5 สิงหาคม 2549) นับแต่มีข่าวลือโจรนิินจาไม่เคยมีคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่รัฐเลย ชาวบ้านต้องพึ่งพาตนเองด้วยการตั้งเวรยามรักษาความปลอดภัยตั้งแต่ช่วง 20.00-03.00 น.ไม่ได้หลับนอน และการอาละวาดของโจรนิินจาทำให้ชาวบ้านเครียดมาก เหตุการณ์มันคลุมเครือไม่มีใครทราบว่าจะเกิดอะไรขึ้น ทุกคนต้องอยู่อย่างตึงเครียดและกดดัน มีข่าวลือตลอดว่าโจรนิินจามาโผล่ที่หน้าบ้าน หลังบ้าน ใต้ถุนบ้าน ต้องผลัดกันเฝ้าเวรยาม เปิดไฟสว่างไว้ทุกคืน ทำให้แต่ละเดือนต้องจ่ายค่าไฟเพิ่มขึ้น

"ชีวิตไม่มีความสุข เครียดมากๆ เพราะต้องอยู่อย่างหวาดกลัว กับสิ่งที่มองไม่เห็น"มุสตอฟา ยะฟามะหะมะ ชาวบ้านบือนังกือเปาะ กล่าว (สัมภาษณ์ 5 สิงหาคม 2549)

ส่วนข้อมูลจากหมู่บ้านรอบนอกจากแควหามะ บากา อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ต.บาโงสะโตมีความน่าสนใจเช่นกันในประเด็นที่ว่า ก่อนหน้าที่จะเกิดเหตุจับตัวรวบพร้อมที่บือนังกือเปาะ ในเขต ต.กาลิซา อ.ระแงะ จ.นราธิวาส เคยเกิดกรณีทหารพรานแอบขึ้นบ้านชาวบ้านยามวิกาล แล้วถูกยิงเสียชีวิตในเครื่องแบบ และนับแต่นั้นมาชาวบ้านจึงฝังใจว่า คนที่บุกเข้ามาขโมยของลักทรัพย์ชาวบ้าน เป็นพวกหน่วยรบพิเศษ หรือเป็นพวกโจรนิินจา

ส่วนข้อมูลจาก"คนใน"อย่างมุฮัมหมัด รอยานิง อาวี อุตสาหกรรมโรงเรียนรอสมานียะฮ์ อธิบายบรรยากาศย้อนหลังให้ฟังว่า (สัมภาษณ์ 6 สิงหาคม 2549) ช่วงเกิดเรื่องโจรนิินจาทุกคนรอบครัวที่นี้ยังอยู่เป็นปกติ แต่ก็มีภาวะระมัดระวังเช่น เปิดไฟไว้หน้าบ้าน ใต้ถุนบ้าน มีการซื้อไฟฉายมาเตรียมไว้เวลาเกิดเหตุการณ์ผิดปกติ ไม่ว่าจะเดินทางไปไหนก็มีคนพูดถึงโจรนิินจาตลอด ทำให้สับสนไม่รู้ว่าจริงหรือไม่จริง ค้างไม่กล้าออกไปไหนกลัวและเครียดมาก อยู่อย่างไม่ค่อยมีความสุข...หมู่บ้านเราไม่ค่อยเท่าไร แต่ที่บ้านท่านบ เขต ต.เฉลิม เขาเชื่อกันว่านิินจามีตัวตนจริง ชาวบ้านในหมู่บ้านเองไม่รู้ว่าใครเป็นโจรนิินจา

ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ชาวบ้านเชื่อว่า โจรนิินจาเป็นเจ้าหน้าที่ชุดเฉพาะกิจของรัฐเนื่องจากพฤติกรรมผิดปกติของตชด.สองนาย อันเนื่องมาจากเหตุการณ์การล้อมจับโจรนิินจาของชาวบ้านบ้านบาโงอาแซหรือนั้น ตำรวจทั้งสองนายไม่ได้ชี้แจงกับชาวบ้านว่าตนเองเป็นตำรวจ แต่การขับรถจักรยานยนต์หนีแล้วไปจอดทิ้งไว้ที่สวนยาง ประกอบกับมีข่าวลือว่าโจรนิินจามีฤทธิ์ สามารถกระโดดข้ามต้นยางและหายตัวได้อย่างเร็วจึงทำให้ความหวาดระแวงที่มี

อยู่แล้วขยายวงมากขึ้น ผนวกความสับสนไม่รู้ที่มาที่ไปของชาวบ้านและกระแสข่าวลือต่างๆ เกี่ยวกับโจรนิินจา รวมทั้งการไม่ใส่ใจชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ในพื้นที่เนื่องด้วยความชะล่าใจและมองข้ามความสำคัญของเรื่องดังกล่าว และการละเลยปรากฏการณ์และความเคลื่อนไหวของประชาชนพื้นที่ จึงกลายเป็นช่องว่างที่ทำให้กลุ่มแนวร่วมแฝงตัวเข้ามาชักชวนกลุ่มที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อทางการให้เข้าร่วมเป็นฝ่ายตรงข้ามและปฏิเสธการเข้ามาของฝ่ายรัฐในที่สุด

#### 4.5.2 ลักษณะและแบบแผนการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือที่ต้นหยงลิมอ

ดังที่กล่าวข้างต้นว่าจุดเริ่มต้นของการสังหารนาวิกโยธินสองนายไม่ได้เกิดจากความโกรธเคืองหรือมีเรื่องส่วนตัวกันมาก่อน แต่ชนวนที่ถือเป็นจุดพลิกผันสถานการณ์ในพื้นที่ คือ ความสับสน ความหวาดกลัว และความระแวงของชาวบ้านที่มีต่อเจ้าหน้าที่รัฐ หลังเกิดเหตุการณ์ยิงร้านน้ำชา และเจ้าหน้าที่เองก็ไม่สามารถเข้าไปคลี่คลายสถานการณ์ได้ นอกจากนี้ความคับแค้นและการไม่รับทราบข้อเท็จจริงรวมทั้งต้นทุนแห่งความคับแค้น ความเกลียดชังที่สะสมไว้จากหลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและการละเลยไม่สนใจที่จะติดตามคนร้ายต่างๆ ที่สามารถทำได้ทันที ประกอบกับการถูกยุยงปลุกปั่นจากกลุ่มผู้ไม่หวังดีอยู่ตลอดเวลา การขาดความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติตนของที่เจ้าหน้าที่ระหว่างที่เข้าไปอยู่ในชุมชนมุสลิม ปัญหาการพูดคุยและติดต่อสื่อสาร ยิ่งทำให้ช่องว่างระหว่างรัฐและชาวบ้านถอยห่างกันมากยิ่งขึ้น ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ได้กลายเป็นช่องว่างและเปิดโอกาสฝ่ายตรงข้ามรุกคืบเข้ามาควบคุมพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว

#### 4.5.3. คับแค้น-กลัว-รัฐคลายปมไม่ได้-ถูกปลุกปั่น : ช่องทางปฏิเสธรัฐที่ต้นหยงลิมอ

นอกจากความคับแค้นเกลียดชังเมื่อมีเหตุการณ์ที่รัฐไม่สามารถคลายปมได้แล้ว การปล่อยข่าวลือเพื่อปลุกกระแสเกลียดชังเจ้าหน้าที่จากกลุ่มแนวร่วมที่เคลื่อนไหวอยู่ในพื้นที่ ก็เป็นเงื่อนไขสำคัญ จากการเข้าไปคลุกคลีเพื่อเก็บข้อมูลในหมู่บ้าน และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายพบว่า มีการการเคลื่อนไหวของคนกลุ่มนี้ในวันดังกล่าวจริง และชาวบ้านต่างทราบดีว่าใครเป็นผู้ที่มีบทบาทในการปลุกปั่นอารมณ์ความรู้สึกของพวกเขา รวมทั้งกลุ่มบุคคลภายนอกที่เดินทางเข้ามาสมทบ แต่ไม่มีใครต้องการกล่าวถึงหรือพูดพาดพิงเนื่องจากบุคคลเหล่านั้นเป็นลูกหลานของคนในหมู่บ้าน และเกรงว่าจะเป็นการร้ายหากทำตัวเป็นคนปากมาก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนหนึ่งหมู่บ้านต้นหยงลิมอ เล่าว่า อารมณ์ชาวบ้านขณะเกิดเหตุการณ์ทุกคนทั้งโกรธและเสียใจ ทุกคนร้องไห้ แล้วถามว่าทำไมต้องยิงกันด้วย เขาพูดเป็นภาษานายู(มลายู)ว่า เบอเคปะบอ ( ยิงทำไม) เบอเคตะปีละ (ยิงไม่เลือก) ตะแบชอบากู

(เหตุการณ์นี้ไม่เคยเกิดขึ้น) เห็นสภาพแล้วจึงพูดไม่ออก จึงมาดูนิมะเลือดไหนเป็นทาง ระหว่างนั้น เจ้าของร้านน้ำชาได้อุ้มนิมะเข้าไปในครัว หลานชายเขาที่กำลังนั่งกินข้าวอยู่ก็ถูกกระสุนปืนเข้าที่มือด้วย ลมหายใจนิมะเบามาก ชาวบ้านที่แวดล้อมเขาช่วยกันกล่าวคำปฏิญาณให้ เพราะคนมุสลิมเวลาใกล้ตายเราจะต้องบอกให้เขาคิดถึงพระอัลเลาะห์ว่า "ลา อิลา ฮา อิล ลัล เลาะห์" มีความหมายว่า ฉันเป็นพยานว่าไม่มีพระเจ้าองค์อื่นใดนอกเหนือจากพระอัลเลาะห์ แล้วก็ช่วยกันยกเขาขึ้นรถพร้อมกับคนอื่นๆ เข้าตายระหว่างทางที่นำส่งโรงพยาบาล ส่วนอัลซุวันลูกชาย เจ้าของร้านขายข้าวยาตายตั้งแต่ตอนนั้นแล้ว

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ชาวบ้านมีความรู้สึกชิงชังหยาบและตำราวจในพื้นที่ไม่ใช่เพราะการถูกละเลยติดตามคนร้ายอย่างเดียว หากเพราะอาการรีบร้อนแสดงความกลัวและรีบออกไปหลังจากได้ยินเสียงกลองจากมัสยิดที่ตีมัสเป็นสัญญาณแจ้งเตือนให้ทราบว่ามีคนเสียชีวิตอันเป็นการแสดงให้ถึงความไม่เข้าใจ ความมีอคติของเจ้าหน้าที่รัฐต่อชาวบ้านมากกว่าจึงทำให้ความรู้สึกต่อต้านและโกรธแค้นเพิ่มขึ้นทวีคูณ เพราะชาวบ้านคิดว่า เจ้าหน้าที่รัฐเมื่อลงมาอยู่ในพื้นที่ควรมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของชุมชนมุสลิม เนื่องด้วยตามปกติการตีกลองแจ้งเตือนในลักษณะนี้ จะแตกต่างจากการตีกลองในเดือนฮารีรายอ(รวมฎอน)เพื่อประกาศดูดวงจันทร์ คือการตีบอกข่าวว่ามีคนตายเสียงกลองจะดัง ตึง ตึง ตึง (ตีสามครั้ง ครั้งละ 3 คน) จากนั้นจึงมีการประกาศว่า"อัลเลาะห์ อัล กุบิล"แปลว่าพระอัลเลาะห์ผู้ยิ่งใหญ่

ขณะเดียวกันชาวบ้านในหมู่บ้านแห่งนี้มีอารมณ์ร่วมเกลียดกลัวทหารตำรวจเป็นทุนเดิมอยู่แล้วจากเหตุการณ์กรือเซะตากใบ และความรู้สึกร่วมที่ถูกเพาะบ่มทางความคิดและการกระทำของเจ้าหน้าที่ที่ดูเหมือนจะมีการกระทำที่รังแกชาวบ้านมาโดยตลอด ดังนั้นอารมณ์ร่วมของความเป็นพวกเดียวกันจึงเกิดขึ้นง่าย ส่วนเจ้าหน้าที่รัฐไม่ว่าจะเป็นทหารหรือตำรวจ ไม่เคยใส่ใจความรู้สึกของชาวบ้าน ดังจะเห็นจากการไม่เข้าใจสัญญาณสื่อความหมายของวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การสังเกตความแตกต่างระหว่างการตีกลองเรียกละหมาด และการตีกลองแจ้งข่าวสารในหมู่บ้านจึงทำให้ทั้งสองฝ่ายเกิดความเข้าใจผิดหวาดระแวงซึ่งกันและกัน กล่าวคือ เจ้าหน้าที่รัฐก็รู้สึกหวาดระแวงคิดว่าชาวบ้านเป็นโจร หรือคนไม่ดีทั้งหมู่บ้าน ส่วนชาวบ้านก็มองว่า เจ้าหน้าที่รัฐไม่มีความจริงใจและชอบรังแกชาวบ้านด้วยการยึดเยียดข้อหา ตรวจค้น ยึดสิ่งของ

อย่างไรก็ตาม ความสับสนของสถานการณ์ทำให้ชาวบ้านเองแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม โดยกลุ่มหนึ่งเชื่อปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นฝีมือของสองนาวิกโยธิน ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งไม่เชื่อ แต่ยังคงสงสัยว่าหากไม่เกี่ยวข้องแล้ว ทหารสองนั้นก็สมควรเข้ามาเนื่องจากชาวบ้านไม่เคยรู้จักและเห็นหน้าพวกเขามาก่อน นอกจากนี้ในพื้นที่เองก็มีวิธีการทำให้เกิดเหตุลักษณะนี้ด้วยโดยการปลุก



ระดมกลุ่มชาวบ้านทั้งนอกและในหมู่บ้านให้เข้ามาร่วมชุมนุมซึ่งเป็นการขยายผลจากข่าวลือเรื่องนั้นๆ โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยในการแพร่กระจายข่าวสารทำให้การป้องกัน ต่อต้านควบคุม และปิดกั้นข้อมูลในลักษณะข่าวลือเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้ข้อมูลทางด้านความมั่นคงของอำเภอระแงะระบุว่า ต.ตันหยงลิมอ เป็นพื้นที่หนึ่งในหมู่บ้านสีแดงที่มีการเคลื่อนไหวของแกนนำและกลุ่มขบวนการ แต่พื้นที่ดังกล่าวก็ไม่ได้อยู่ในอันตรายทั้งหมด เช่น ตำบลตันหยงลิมอหมู่ 7 ถูกจัดให้เป็นโซนสีแดง ส่วน หมู่ 3,4,6 เป็นเขตสีเหลือง และหมู่ 1 เป็นสีแดงจุดเดียวที่บ้านดามาวะ หมู่ 2 บ้านบาโงบาแง ขณะที่หมู่ 8 แดงเป็นพื้นที่แดงจุดเดียวที่บ้านกายูมาตี

ขณะที่มุมหนึ่งของเหตุการณ์วันนั้นถูกทบทวนจากยายมะแะ นิและ เจ้าของร้านน้ำชา วัย 63 ปี เล่าว่า ตอนเช้าเห็นคนทั้งคู่หญิง ผู้ชาย วัยรุ่น แต่งตัวกันสวยๆ เข้ามาในหมู่บ้าน พวกเขาบอกว่ามาจากเจาะไอร้องกับบ้านบองอ จะมาช่วยคนตันหยงลิมอ เราไม่รู้จักมาก่อนว่าเขาเป็นใคร ผู้หญิงที่เข้ามาชวนให้ชาวบ้านในหมู่บ้านออกไปช่วยปิดสะพาน เล่าให้ฟังว่า ลูกชายและผัวของพวกเขาตายที่หน้าสภ.ตากใบ จากการกระทำของเจ้าหน้าที่ หมู่บ้านนี้ ก็มีชาวบ้าน 4 คนถูกจับที่ตากใบเหมือนกัน ตาย 3 คน แล้วก็มีพิการคนหนึ่ง ที่ไม่ตายก็มี ไม่เหมือนคนที่เจาะไอร้องกับที่บองอ ที่นั่นผู้หญิงที่มาเล่าว่า ตายไปหลายคน ... ทำไมรู้ว่ามีคนจาก อ.เจาะไอร้องและ อ.บองอ เข้ามาที่นี่ เพราะว่าได้คุยกับเขา แล้วเจาะไอร้องกับหมู่บ้านนี้ก็อยู่ห่างกันเพียงประมาณ 15 กิโลเมตร ขับรถไปมาหากันแค่ 10 นาทีก็ถึงแล้ว พวกผู้หญิง ถือไม้มาคนละอัน เดินเข้ามาชวนและบอกว่า ไม่ต้องกลัวทหาร ให้ไปช่วยกันปิดสะพาน พอคนในหมู่บ้านไม่ออกไป ก็ถูกตำว่า ขนาดเขาเป็นคนนอกยังเข้ามาช่วย แต่คนตันหยงลิมอทำไมไม่ทำอะไรเลย

“ได้ยินวัยรุ่นดำคนในหมู่บ้านนี้ว่า ไข่เหี้ยเฮี้ย ฎมาช่วยมึงแท้ๆ พวกมึงยังไม่ออกมาเลย...ยายกลัวทหาร และกลุ่มคนไม่ดี เราไม่ว่าเขาเป็นยังไง มาตีหรือมาร้าย ตอนนั้นเวลาจะคุยกับใครต้องระวัง” ยายมะแะ นิและ เจ้าของร้านน้ำชา กล่าว (สัมภาษณ์ 6 มิถุนายน 2549)

ส่วนวีรยุทธ ดอคอ ชาวบ้านตันหยงลิมอ กล่าวว่า (สัมภาษณ์ 23 มิถุนายน 2549) เหตุการณ์มันยิ่งสับสนขึ้นเรื่อยๆ ในช่วงที่มีข่าวว่าทหารจะนำกำลังเข้ามาชิงตัวประกัน ชาวบ้านก็กลัววิ่งขึ้นไปดู คนที่ช่วยเผ่าทหารสองคนที่บริเวณศาลาอเนกประสงค์ก็วิ่งตามไปด้วย แล้วก็เกิดเหตุการณ์ร้ายเกิดขึ้น บอกได้ว่าชาวบ้านไม่มีใครคิดอยากจะให้เรื่องจบอย่างนี้ ถ้าเราคิดจะทำร้ายทหารจริงทำไม่ไม่ทำตั้งแต่คืนนั้นเลย ปล่อยให้ทำไป ไม่มีประโยชน์ พวกเราก็จัดกำลังไว้ดูแลความปลอดภัยกันไม่ให้ใครเข้าใกล้ แต่ตอนเกิดเหตุไม่มีใครฟังใคร มันซุลมุนมากห้ามไม่อยู่ ไม่กล้า เพราะเราไม่ว่าใครเข้ามาบ้าง แต่คนที่ปลุกปั่นมีแน่ๆ

จากคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านพบข้อมูลหลายช่วงที่น่าสนใจ กล่าวคือ นอกจากในหมู่บ้านแห่งนี้จะมีแนวร่วมทั้งในและนอกพื้นที่ เข้ามาปลุกปั่นชาวบ้านให้ต่อต้านเจ้าหน้าที่รัฐโดยอาศัยช่องความกลัว รวมทั้งการไม่สามารถคลี่คลายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นๆ ได้จนสั่งสมความรู้สึกเก็บกดคับแค้นไว้ในใจแล้ว ประเด็นที่ถือเป็นชนวนสำคัญและค่อยๆ ถูกคลี่คลายออกมา คือ กลุ่มผู้หญิงนอกพื้นที่จาก อ.เจาะไอร้อง อ.บองอ ที่เดินทางเข้ามาในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะฟังจากข่าวสารในลักษณะของข่าวลือว่า ทหารกราดยิงชาวบ้านหรือ ชาวบ้านสามารถจับทหารไว้เป็นตัวประกัน ส่วนหนึ่งได้สูญเสียลูกและสามีจากเหตุการณ์หน้าสภอ.ตากใบ เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2547 ในลักษณะบุคคลสูญหาย เสียชีวิตและพิการ ส่วนปัญหาที่เกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐคือ การไม่เรียนรู้หลักทางด้านศาสนา ภาษาและวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่

#### 4.6 สรุปสถานการณ์-สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย

4.6.1. การปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะข่าวลือ-ความกดดัน-ถูกกระตุ้น-แนวร่วม-สภาพแวดล้อม สาเหตุรวมประชาทัศน์ตชด.สองนาย

ภาวะที่ประชาชนกำลังเกิดความสับสน ไม่มั่นใจเรื่องความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินต้องตกอยู่ท่ามกลางความกดดันและสถานการณ์อันคลุมเครือพร้อมๆ กับการทำงานของกระบวนการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะข่าวลือที่แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ขณะที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ จึงทำให้เหตุการณ์ที่คล้ายๆ กันจะได้อาศัยในเบื้องต้นทวีความรุนแรงเพิ่มตามลำดับจนอยู่เหนือการควบคุม ความเชื่อฝังใจ ความเครียด ความกลัว ความเดือดร้อน ความโกรธที่สั่งสมและการย้ายจากบุคคลนอกและในหมู่บ้านคือตัวกระตุ้นสำคัญที่ทำให้ ส.ต.อ.โสภณ ชลชาลีและส.ต.ท.สมคิด เจริญนทต ดำรวจตระเวนชายแดนพลร่ม ค่ายนเรศวรตกเป็นจำเลยของฝูงชนที่มีอารมณ์โกรธแค้นจนถูกรุมประชาทัศน์ ดังจะเห็นจากคืนเกิดเหตุชาวบ้านไม่มีใครเชื่อคำชี้แจงเจ้าหน้าที่ว่า บุคคลที่หลบหนีเข้าไปในสวนยางไม่เกี่ยวข้องกับโจรนิินจา อีกทั้งมีการยังระดมคนเข้ามาสมทบอีกเป็นจำนวนมากตั้งแต่ช่วงเช้าตรู่และช่วงสายด้วยการปล่อยข่าวว่า "จับโจรนิินจาได้แล้ว หากใครต้องการดูหน้าโจรนิินจาให้มาที่บ้านผู้ใหญ่บ้านบิอนังกือเปาะ" โดยเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ไม่ได้เตรียมแผนเผชิญเหตุลักษณะนี้มาก่อน จึงเสียเวลาไปกับการวางแผนหลายชั่วโมงว่าทำอย่างไรถึงจะนำตำรวจสองนายออกไปได้โดยไม่ได้รับอันตราย ระยะเวลาที่ทอดยาวออกไปถือเป็นช่องว่างที่ทำให้กระบวนการปล่อยข่าวปลุกเร้าอารมณ์ชาวบ้านโดยกลุ่มแนวร่วมทำงานง่ายขึ้น นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และ

สภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญที่เอื้อให้ชาวบ้านจากทุกสารทิศสามารถเดินทางเข้ามาได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากหมู่บ้านบือนังกือเปาะมีเส้นทางคมนาคมสะดวกสบายเข้าออกได้หลายเส้นทางจะผ่านไปตลาดต้นหยงมัส อำเภอระแงะ หรือเดินทางไป อำเภอหรือเสาะ อำเภอยิ่งอ อำเภอสุคิริน อำเภอจะแนะ อำเภอสุโหงโกลกก็ได้เช่นกัน

อิสมาแอ ตอร์ผู้ใหญ่วัย 5 บ้านบือนังกือเปาะ เล่าว่า (สัมภาษณ์ 5 สิงหาคม 2549) ผู้คนที่เข้ามาควบคุมไม่ได้แล้ว จากคนเพียง 300-400 คนค่อยๆเพิ่มเป็น 5,000-6,000 คนอย่างรวดเร็วในเวลาเพียง 2-3 ชั่วโมง ส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่ทั้งนั้น พูดอย่างไรก็ไม่ฟัง แม้จะนำผู้ใหญ่บ้านทั้ง 6 หมู่บ้านที่เป็นพื้นที่ไทยมุสลิมตั้งแต่ หมู่ 1 บ้านบูกะบายง-บูกะบะแย หมู่ 4 บ้านแกแม หมู่ 5 คือบ้านผม หมู่ 6 บ้านบาโงอาแซ หมู่ 7 บ้านต้นหยงมัส หมู่ 8 บ้านปูราไซต์ ขึ้นมาพูดทำความเข้าใจกับชาวบ้านแต่ไม่มีใครฟังใครเลย ประกอบกับบรรยากาศร้อนเดือนเมษายนไม่เอื้อด้วย ใครจะชี้แจงเขาไม่ฟัง ไม่สนใจ ส่งเรียกให้ฮา ร้องด่าตลอด ส่วนคนจะมาจากทุกสารทิศ

เหตุรุนแรงข้างต้น สรุปได้ว่าเกิดจากความบกพร่องในการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ กล่าวคือ มีการประเมินสถานการณ์ในพื้นที่ผิดพลาดตั้งแต่ต้น โดยเฉพาะการนำกำลังตำรวจมาน้อยเกินไป ไม่มีแผนตั้งรับผู้ชน มีอบและข่าวลือ ไม่ทราบการเคลื่อนไหวของกลุ่มแนวร่วม ทั้งๆที่ก่อนหน้านี้มีสัญญาณว่าการชุมนุมอาจเป็นชนวนของความรุนแรงในพื้นที่จากข่าวสารในลักษณะข่าวลือเรื่องโจรนิงจา และความชะล่าใจดังกล่าวนี้จึงนำมาซึ่งการขาดความเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับผู้ชนที่กำลังมีอารมณ์โกรธแค้น

“ความบกพร่องคือ วันนั้นตำรวจไม่ได้นำกำลังมาเลย มีเพียงตชด.7-8 นาย และอ.ส.อีก 3-4 นาย เจ้าหน้าที่ประเมินสถานการณ์ต่ำเกินไป เขาไม่คิดว่าจะเกิดเหตุร้ายแรงทำร้ายกันจนตาย ช่วงเวลา 12.00 น.แดดร้อนมาก ๆ คนก็เครียด แล้วยังมีคนเข้ามาปลุกระดมใส่ร้ายพลร่ม 2 นายว่า ไปจับเด็กที่หมู่บ้านตงงญอหายไป คนก็เชื่อกันใหญ่ว่า สองคนนี้เป็นโจรนิงจา “อิสมาแอ ตอร์ ผู้ใหญ่วัย 5 บ้านบือนังกือเปาะ กล่าว (สัมภาษณ์ 5 สิงหาคม 2549)

ขวัญชาติ วงศ์ศุภรานนท์ อดีตนายอำเภอระแงะ ซึ่งอยู่ในเหตุการณ์ตั้งแต่ต้นยอมรับว่าการประเมินสถานการณ์ผิดพลาดของตำรวจและการขอให้ส.ส.และส.ว.เข้ามาเจรจาช่วยในพื้นที่ไม่ทำให้บรรยากาศดีขึ้น ในทางตรงข้ามกลับมีชาวบ้านประมาณประมาณ 1,000-2,000

คนได้ ทอยยเข้ามาเรื่อยๆ ส่วนทางเจ้าหน้าที่ก็คิดว่า เป็นชาวบ้านธรรมดาไม่ได้สนใจ และไม่คิดว่า จะเกิดฝูงชนที่มีอารมณ์บ้าคลั่งขนาดนั้น

"วันเกิดเหตุมันมีกลุ่มคนจัดตั้งเข้ามาในพื้นที่ แล้วเหตุการณ์อึดอัดตาชเองตรงนี้เรามองข้ามไม่ได้ว่า มีส่วนสำคัญมาก ทุกครั้งที่มีการอึดอัดคนหายไปจากพื้นที่ เขาก็เอาคืน คือชาวบ้านเขาหวาดระแวงการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว โดยเฉพาะในช่วงที่มีการอึดอัดตาช และโต๊ะครู" ขวัญชาติ วงศ์ศุภรานนท์ อดีตนายอำเภอระแงะ กล่าว (17 สิงหาคม 2549)

ส่วนพ.ต.อ.นพดล เมื่อกโสมถน อดีตผกก.สภอ.ระแงะ ยอมรับว่า (สัมภาษณ์ 9 สิงหาคม 2549) ไม่คิดว่าเรื่องจะบานปลายออกไป จึงนำกำลังที่โรงพักระแงะเพียง 4-5 นายไปสมทบกับกำลังตำรวจตระเวนชายแดนอีก 10 กว่านายเท่านั้น นอกจากนี้การเข้าควบคุมฝูงชน ตำรวจเองก็ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ...เช้าวันนั้นมีชาวบ้านประมาณ 30-40 คนรวมตัวอยู่หน้าบ้านผู้ใหญ่ ตำรวจแจ้งว่า ขอนำตัวตำรวจชด.2 นายกลับมาสอบสวนที่โรงพักก่อนได้หรือไม่ แต่ผู้ใหญ่บ้านไม่ยอมบอกว่า ให้รอ ส.ส. นัดมุดดิน อูมา กับสว.พัศดุคดิน บอดอ ก่อน ซึ่งก็ไม่เข้าใจว่าทำไมต้องรอ แล้วทำไมสองคนนั้นต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับเพราะปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ในความรับผิดชอบของตำรวจ

บทสรุปตรงกันของเจ้าหน้าที่รัฐต่อเหตุการณ์โจรนินจาเมื่อ 4 ปีที่แล้วคือ ตำรวจสองคนนั้นตายเพราะความหวาดระแวงของชาวบ้านและความเข้าใจผิดว่าเขาเป็นโจรนินจา โดยมีการปลุกเร้าอารมณ์ฝูงชนจากกลุ่มวัยรุ่นที่มาให้เชื่อว่า ตำรวจสองนายคือ โจรนินจาจริง นอกจากนี้ยังมีการระดมคนเข้ามาตลอด และพบว่า "มีอบเคลื่อนที่" ดังกล่าวประกอบด้วยชาวบ้านทั้งในและนอกพื้นที่ที่ถูกเรียกเข้ามาสับสนด้วย

จากการศึกษาการแพร่ระบาดของข่าวสารในลักษณะข่าวลือเรื่องโจรนินจาผู้วิจัยพบว่า ประเด็นปัญหาที่ทำให้ข่าวสารดังกล่าวกระจายไปอย่างรวดเร็วพร้อมๆกับการใส่ความคลุมเครือและสร้างความหวาดระแวงในหมู่มวลชนน่าจะเกิดจากการปฏิบัติการทางด้านข่าวสาร ซึ่งได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าแล้ว โดยมีวิธีการคือ ปลอ่ยให้ข่าวสารในลักษณะข่าวลือทำงานอย่างช้าๆแล้วค่อยๆบรรจวัตถุประสงคบางอย่างที่เขาแฝงไว้ เพื่อให้เกิดการแพร่ติดต่อทางอารมณ์ ซึ่ง G.A.Theodorson และ A.G.Theodorson (1979:368) เรียกว่า การระบาศทางสังคม หรือการแพร่ติดต่อทางสังคม (Social Contagion) ให้จบลงด้วยการเข้าร่วมประชาทัศน์ จากฝีมือของกลุ่มแนวร่วมที่แฝงเข้ามาปะปนกับชาวบ้าน ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวชาวบ้านที่เข้าร่วมชุมนุมไม่ทราบ เนื่องจากฝ่ายตรงข้ามหรือแนวร่วมได้มีการวางแผน ปรึบแผน และสั่งการตลอดเวลา

ในขณะที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐก็ตามไม่ทันเนื่องจาก พื้นที่แห่งนี้ไม่เคยเกิดปัญหามาก่อน ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ 7.00-11.00 น. แต่การวางแผนตั้งรับจากตำรวจและฝ่ายเกี่ยวข้องมีเพียงการเจรจาเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ทางหน่วยงานทางด้านความมั่นคงยืนยันตรงกันว่า การวางแผนชิงตัวประกันจำเป็นต้องคิดหนัก ขณะจัดการกับสถานการณ์เฉพาะหน้าก็ยากลำบาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่เคยมีประสบการณ์และไม่ได้ประเมินเหตุการณ์จะเลวร้ายอย่างไร อย่างไรก็ตาม และทุกครั้งเมื่อเหตุการณ์จบลงทุกฝ่ายมักจะอ้างว่า เป็นฝีมือคนนอก ส่วนคำตอบที่ได้รับจากชาวบ้านหลังจากส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปสอบสวนขยายผลคือ "ไม่รู้ ไม่เห็น และคนที่ทำไม่ใช่คนในหมู่บ้าน"

นอกจากนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่า ในการเข้าควบคุมสถานการณ์ในพื้นที่ แม้จะมีผู้ใหญ่บ้าน กำนัน องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)เป็นผู้ดูแล แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เนื่องจากอำนาจรัฐในพื้นที่อ่อนแอมาก ดังจะเห็นจากวิธีการที่รัฐใช้เป็นเงื่อนไขซึ่งให้มองได้ว่า อำนาจรัฐอ่อนลง ขณะที่อำนาจนอกโครงสร้างเข้มแข็งขึ้น ซึ่งจากเหตุการณ์นี้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายยอมรับตรงกันเป็นครั้งแรกว่า เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ต.ตันหยงมัส และชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยสำคัญของการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะข่าวลือเรื่องโจรบินจานั้น มีอำนาจนอกโครงสร้างของรัฐ ในที่นี้อาจหมายถึง กลุ่มแนวร่วม ซึ่งอาจถูกหลอกใช้โดยการปลุกฝังอุดมการณ์ ความโกรธแค้นจากสิ่งที่เจ้าหน้าที่รัฐกระทำ โดยมียาเสพติดเป็นตัวล่อเกิดขึ้นจริง และจากหลายๆเหตุการณ์พบว่า อำนาจนอกโครงสร้างรัฐมีการจัดรูปแบบที่เข้มแข็งมากกว่าอำนาจรัฐในพื้นที่ด้วยซ้ำ

#### 4.6.2. เหตุรุนแรงกราดยิงร้านน้ำชา-ความคับแค้น-ถูกกระตุ้น-แนวร่วม-สาเหตุสังหารทหารนาวิกโยธินสองนาย

กล่าวได้ว่าการเสียชีวิตของชาวบ้าน 2 คนที่บ้านตันหยงลิมอเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์จับทหารนาวิกโยธินสองนายเป็นตัวประกัน และแม้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะผ่านไปนานกว่า 10 เดือน แล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ยังไม่สามารถจับกุมตัวกลุ่มคนร้ายกราดยิงร้านน้ำชามาดำเนินคดีได้แม้แต่คนเดียว นอกจากนี้เหตุการณ์หน้าสภ.ตากใบก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้การปลุกกระดมจากในและนอกพื้นที่ได้ผล

จากการวิจัยพบว่า การปิดล้อมทางเข้าออกหน้าหมู่บ้านตันหยงลิมอของกลุ่มสตรีและเด็กในเหตุการณ์สังหารสองนาวิกโยธิน ส่วนหนึ่งของผู้เข้าร่วมชุมนุมนั้นเป็นคนนอกพื้นที่ที่สูญเสียญาติพี่น้องจากเหตุการณ์หน้าสภ.ตากใบ ผู้หญิงหลายคนอ้างกับชาวบ้านในหมู่บ้านว่า เดินทางมาจากอำเภอจะนะ อำเภอตากใบและจากตำบลใกล้เคียงว่าต้องการเข้ามาช่วยและแก้แค้นเจ้าหน้าที่รัฐ ขณะที่หมู่บ้านตันหยงลิมอพบว่า อารมณ์โกรธเกลียดและคับแค้นต่อการกระทำ



ของเจ้าหน้าที่นอกจากจะเกิดขึ้นจากเหตุกราดยิงร้านชาแล้ว เหตุการณ์หน้าสภ.ตากใบมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้แนวร่วมเข้ามาปลุกปั่นชาวบ้านได้ง่าย เพราะตำบลตันหยงลิมอมีผู้เสียชีวิตและผู้พิการจากเหตุการณ์ดังกล่าวอยู่ด้วย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในหมู่บ้านตันหยงลิมอ เปิดเผยว่า ญาติของเขาที่บ้านทุ่งขมิ้น หมู่ 2 บ้านบาโงบาแง ลูกชายได้เสียชีวิตระหว่างการเคลื่อนย้ายที่หน้าสภ.ตากใบโกรธแค้นกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาก และมีความฝังใจว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นฝีมือของทหาร แต่เวลานั้นไม่มีใครกล้าพูด ผู้หญิงบางรายสามีถูกซ้อมระหว่างถูกจับขึ้นรถ และมีคนส่วนหนึ่งอยากเข้ามาดูว่าเกิดอะไรขึ้น เพราะวัฒนธรรมของคนมุสลิมแม้จะไม่รู้จักกัน ก็ถือว่าทุกคนเป็นพี่น้องกัน การเดินทางไปเยี่ยมศพจึงถือเป็นเรื่องธรรมดา

"พอทหารสองนั้นตาย ชาวบ้านที่นั่นกลายเป็นใจ หมู่บ้านนี้ไม่มีใครเข้ามา ถามว่าแล้วใครเป็นผู้ฆีตให้หมู่บ้านนี้อยู่ในโซนสีแดง ชาวบ้านที่เสียชีวิต 2 ราย ไม่มีค่าเลยหรือ ปัจจุบันคดียังไม่คืบ ไม่มีการตามจับคนร้ายต่างๆที่คืนนั้น หากเจ้าหน้าที่จะทำเขาก็ทำได้ มีอุปกรณ์เครื่องมือพร้อมสกัดตามด่านต่างๆได้ ด่านทหารตั้งอยู่แทบทุกจุด แต่ปล่อยให้รถที่มากกราดยิงชาวบ้านหนีไปได้ ทุกวันนี้ยังไม่รู้ว่าใครยิงชาวบ้าน ไม่มี ความเป็นธรรมอยู่ที่ไหน"ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าว (สัมภาษณ์ 24 มิถุนายน 2549)

นอกจากความคับแค้นที่ชาวบ้านรู้สึกว่าคุณกระทำ การไม่ได้รับความเป็นธรรมและความโกรธแค้นแล้ว กลุ่มแนวร่วมหรือผู้ที่มีแนวความคิดต่อต้านอำนาจรัฐซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการแบ่งแยกดินแดนซึ่งเคลื่อนไหวอยู่ในพื้นที่มาก่อนหน้านั้นได้ใช้ความสัมพันธ์ของความเป็นชาติพันธุ์เดียวกันเข้ามาปลุกปั่นและ การใช้จิตวิทยาปฏิบัติการด้านการข่าวในลักษณะข่าวลือ เพื่อให้ชาวบ้านให้เชื่อว่า เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐจริงๆ

"หมู่บ้านเรายังมีแนวร่วม อย่างที่ ต.ตันหยงลิมอ ในหมู่บ้านนี้ แม้จะเป็นเขตสีแดงแต่ไม่ได้แดงทั้งหมด มันเป็นจุดๆ หมู่ 7 บ้านตันหยงลิมอ ทางกราก็บอกว่าอยู่ในเขตสีแดง หมู่ 3,4,6 เป็นเขตสีเหลือง หมู่ 1 เป็นสีแดงจุดเดียว ที่บ้านดามาเวาะ หมู่ 2 บ้านบาโงบาแงตรงนี้ก็อยู่ในจุดแดง ส่วนหมู่ 8 แดงจุดเดียวเหมือนกันที่บ้านกาญูมาตี"ลาเต๊ะ การิง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 บ้านบือนังก็อเปาะ กล่าว (30 กรกฎาคม 2549)

สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เกิดความรุนแรงขึ้นในพื้นที่บ้านตันหยงลิมอไม่ได้มีเพียงแค่ว่า การปฏิบัติการข่าวในลักษณะข่าวลือเพื่อสร้างความสับสน ความไม่พอใจ ความคับแค้น

หรือการมีคนนอกเข้ามาปลุกปั่นชาวบ้านเท่านั้น แต่ในสายตาของเจ้าหน้าที่รัฐ ยังหมายรวมถึงสภาพพื้นที่ที่ถูกระบุว่า เป็นหมู่บ้านสีแดงก็ยังมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง

พล.ต.พิเศษฐ์ วิสัยจร แม่ทัพภาคที่ 4 กล่าวว่า (สัมภาษณ์ 6 กรกฎาคม 2549) การรวมตัวของชาวบ้านที่ปิดล้อมทางเข้าออกหน้าหมู่บ้านต้นหยงลิมอ เชื่อว่ามีชาวบ้านจำนวนหนึ่งเป็นคนนอกพื้นที่ เข้ามาที่หมู่บ้านต้นหยงลิมอและอีกส่วนหนึ่งเป็นคนในพื้นที่ ซึ่งจริงๆตามวัฒนธรรมของเขาก็คือเป็นเรื่องปกติ เพราะทุกครั้งที่มีคนเสียชีวิตชาวมุสลิมที่ทราบก็มักจะเดินทางมาร่วมฝังศพ และวันนั้นก็มีคนตายถึง 2 ศพจากเหตุการณ์กราดยิงร้านน้ำชาด้วย แต่ส่วนหนึ่งอาจจะมีการปลุกกระดมหรือการใช้กระบวนการปล่อยข่าวลือว่า ทหารฆ่าชาวบ้านก็ได้ นอกจากนี้ความเชื่อที่ว่ามุสลิมทั้งหมดเป็นพี่น้องกัน ตรงนี้ก็ทำให้เขาจูงชักจูงได้ง่าย...เรามีความไม่พอใจเจ้าหน้าที่เป็นทุนเดิมสะสมอยู่แล้ว เพราะในอดีตเขาคงถูกกดขี่และถูกเจ้าหน้าที่กระทำไว้เยอะแล้วสภาพสังคมเขาเองถึงแม้จะไม่ใช่นิวาดีพี่น้องกัน แต่เขาทางชาติพันธุ์เขามีความผูกพันกัน

ขวัญชาติ วงศ์ศุภรานนท์ อดีตนายอำเภอระแงะ ให้ข้อมูลอีกด้านหนึ่งว่า กองกำลังลี้ลับที่บุกเข้ามาถึงร้านน้ำชากลางหมู่บ้าน จนเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต 2 ราย 1 ในจำนวนนั้นเป็นโจร หรือเป็นแนวร่วมที่อยู่ในขบวนการ โดยโจรระดับหัวหน้า Rkk ที่คุมกำลังอยู่ในพื้นที่สั่งการให้ยิงโจรลูกน้อง เพื่อก่อม็อบทำให้ชาวบ้านเกิดความเข้าใจผิดและคิดเป็นฝีมือของเจ้าหน้าที่ โดยฝ่ายแนวร่วมไปปลุกกระดมชาวบ้านโดยบอกว่าเป็นฝีมือของทหาร และส่วนหนึ่งเชื่อว่าเขาคงต้องการเอาคืน โดยนายอัลเอนसान และนายตุแวนอาเพล นิกาจิ สองพี่น้อง เป็นหัวหน้า Rkk ในพื้นที่บ้านต้นหยงลิมอ ต้องการให้เกิดการปะทะระหว่างชาวบ้านและเจ้าหน้าที่หากมีการเข้าชิงตัวประกัน

"ที่ต้นหยงลิมอมากกว่าฝ่ายปกครองจะรู้ว่า เขามีการฝึก Rkk Commando ขึ้นในพื้นที่ โดยใช้เวลาลงระดมมะกริบเสร็จแล้ว ที่บริเวณหลังอบต.ร้างทุกคืน ไม่มีใครกล้าบอกเราเลย เพราะเรามีพวกของฝ่ายเราที่อยู่ในนั้นเพียง 3-4 คน โต๊ะคอเตป แม้เขาจะไม่เห็นด้วย เขาก็ไม่กล้าพูด ปัญหาคือ ทุกคนกลัวตาย บาบอลีซึ่งเป็นชาวบ้านคนหนึ่งนั้นก็อยู่ในขบวนการเครือข่ายเขาเต็มไปหมด ถ้าพื้นที่ไหน อุสตาซบิดเบือน โต๊ะครูต้องบอกความจริง แต่นี่เขาเงิบไม่พูดอะไรแม้จะไม่เห็นด้วย ยอมรับการแก้ปัญหาในเขตพื้นที่ อ.ระแงะ โดยเฉพาะในเขตหมู่บ้านจัดตั้ง ฝ่ายตรงข้ามเข้มแข็งมาก ที่ต้นหยงลิมอกล้าพูดเลยว่า ที่นั่นมีโจรและมีแนวร่วมเคลื่อนไหวอยู่ในพื้นที่ 100 % ผมถึงบอกว่ามันมีดমন"ขวัญชาติ วงศ์ศุภรานนท์ กล่าว (สัมภาษณ์ 17 สิงหาคม 2549)

การเสียชีวิตของทหารนาวิกโยธินทั้งสองนายที่หมู่บ้านต้นหยงลิมอกกล่าวได้ว่า กลุ่มแนวร่วมในพื้นที่มีเจตนาต้องการทำให้เหตุการณ์ยุติในลักษณะนี้อยู่แล้ว ไม่ว่าจะฝ่ายรัฐจะพยายามใช้วิธีการต่อรองเจรจาเพื่อรักษาชีวิตทหารทั้งสองนายด้วยความประนีประนอม และยึดมั่นในตามกระบวนการสันติวิธีหรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าจะเลือกแนวทางใด ความตายของเจ้าหน้าที่รัฐจะเป็นคำตอบสุดท้ายของเหตุการณ์เสมอ ดังนั้นถ้าหากรัฐใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาลงมา ด้วยการเข้าไปชิงตัวประกันออกมาจะทำให้เหตุการณ์จะบานปลายออกไปอีก และในที่สุดก็จะเข้าแผนของฝ่ายตรงข้ามที่วางไว้ ด้วยการให้ชาวบ้านผู้บริสุทธิ์และไม่เกี่ยวข้องด้วยให้เข้ามาเป็นแนวหน้าเพื่อปะทะกับเจ้าหน้าที่รัฐ และมีความเป็นไปได้สูงที่ชาวบ้านส่วนหนึ่งซึ่งอยู่ในกลุ่มขบวนการทราบอยู่แล้ว ขณะที่อีกส่วนหนึ่งไม่รู้ว่าตนเองได้ถูกใช้เป็น"เครื่องมือ"และ"เหยื่อล่อ"ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้งและสงครามแย่งชิงมวลชนในพื้นที่ และหากเป็นเช่นนั้นจริงแผนการแย่งชาวบ้านให้มาอยู่ในฝ่ายของกลุ่มขบวนการก็จะประสบผลสำเร็จ

#### 4.7. ลักษณะของบุคคลที่แพร่กระจายข่าวสารในรูปแบบข่าวลือ

4.7.1 ชาวบ้าน-กลุ่มแนวร่วมเยาวชนเปอญมตอ-กลุ่มผู้ค้ายาเสพติด-กลุ่มผลประโยชน์ผู้สร้างข่าวสารในลักษณะข่าวลือโจรนิวจารุมประชาทัศน์ 2 ตชด.บ็อนังก็อเปาะ

การเกิดกระบวนการแพร่กระจายข่าวสารในรูปแบบของข่าวลือส่วนใหญ่ในพื้นที่พบว่า มักเกิดขึ้นในลักษณะคำร่ำลือและการบอกเล่ากันปากต่อปาก ตามร้านน้ำชา ตลาด ชุมชนหรือรับข้อมูลจากการโฆษณาชวนเชื่อในรูปแบบใบปลิวข่มขู่ แจ่งเตือน ห้ามชาวบ้านให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งการทำสงครามจิตวิทยาอย่างง่ายๆโดยใช้สิ่งของที่ใช้ประกอบพิธีละหมาดศพไปวางทิ้งไว้ตามสถานที่ต่างๆ ดังนั้น การตรวจสอบตัวบุคคลผู้นำข่าวสารในรูปแบบของข่าวลือมาปล่อยไว้ตามสถานที่ต่างๆจึงเป็นเรื่องยาก เพราะส่วนใหญ่ข่าวลือมักเกิดจากคำร่ำลือว่า...เขาเล่าว่า เขาบอกว่า เขารู้กันว่า ได้ยินว่า เสียเป็นส่วนใหญ่

อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยวิธีการเข้าไปเก็บข้อมูลอยู่ในหมู่บ้านแบบการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในหมู่บ้านที่เคยมีปัญหาดังกล่าว พบว่า ข่าวสารในลักษณะข่าวลือในแต่ละหมู่บ้านไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเหมือนข่าวทั่วไป แต่มีความพยายามทำให้มีเป้าหมายชัดเจนว่า การปฏิบัติการข่าวหรือข่าวสารที่บรรลุวัตถุประสงค์บางอย่างลงไปในลักษณะของข่าวลือดังกล่าวจะนำไปสู่ข้อยุติใด



"ผมเคยสงสัยเหมือนกันว่าข่าวลือน่าจะเกิดจากฝีมือของกลุ่มแนวร่วม เพราะว่าเขาไม่ต้องการให้ชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่รัฐมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน แต่ต้องการทำให้ทั้งสองฝ่ายระแวงซึ่งกันและกัน ทุกครั้งที่มีการข่าวลือเข้ามาในพื้นที่ เราหาตัวไม่ได้ว่าใครเป็นคนปล่อยออกมา และโดยนิสัยของสังคมชาวบ้านเองก็มีส่วนช่วยกันกระพือข่าวลือได้เร็วมาก "อิสมาแอ ตอร์ ผู้ใหญ่บ้านบือนังถือเปาะ หมู่ 5 กล่าว (สัมภาษณ์ 5 สิงหาคม 2549)

แม้ผู้ใหญ่อิสมาแอจะไม่ยอมรับหรือปฏิเสธตรงๆว่า ในหมู่บ้านของเขามีกลุ่มที่เรียกว่า"แนวร่วม"เข้าร่วมก่อหวอดในเหตุการณ์ครั้งนั้นหรือไม่ แต่การบอกว่าข่าวลือดังกล่าวน่าจะเกิดจากฝีมือของแนวร่วมชี้ให้เห็นว่า มีความเป็นไปได้สูงว่าในพื้นที่นอกจากจะมีกลุ่มกระบวนการหรือแนวร่วมได้ใช้กระบวนการปฏิบัติการข่าวสารสร้างสถานการณ์บางอย่างให้เกิดขึ้น ซึ่งข้อสันนิษฐานดังกล่าว สอดคล้องกับข้อมูลของ แวหามะ บากา อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ต.บาโงสะโต ที่ยืนยันว่า แนวร่วมมีจริง เนื่องจากในชุมชนมุสลิม ผู้นำศาสนา ทั้ง อุลตาซ โต๊ะครู โต๊ะคอเตป และผู้นำท้องถิ่นจะมีบทบาทสำคัญในการครอบงำชาวบ้านถึง 70% จึงเป็นช่องทางให้ผู้ที่เป็นแนวร่วมซึ่งอยู่ในหมู่บ้านนั้นๆเข้ามาแทรกซึม โดยที่ชาวบ้านไม่ทราบและไม่เชื่อว่า บุคคลผู้ที่ออกมาละหมาดที่มีสยิดวันละ 5 เวลาจะเป็นคนไม่ดี หรือเป็นแกนนำผู้ก่อความไม่สงบ ดังนั้นหากคนกลุ่มนี้พูดจาชักชวนให้ทำอะไร เขาจะคล้อยตามได้ง่าย เพราะศรัทธาเป็นทุนเดิมอยู่แล้วว่าเป็นคนดี

"เขาจะใช้วิธีการชุมเปาะ(สาบานตน)ในกลุ่มเด็กวัยรุ่น ส่วนการพูดคุยส่วนใหญ่จะทำกันในมัสยิดบ้างหรือที่อื่นบ้าง โดยพยายามพูดโน้มน้าวให้เกิดความเกลียดชังเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งหากการพูดคุยในลักษณะนี้เกิดขึ้นทุกวัน เด็กก็จะค่อยๆเปลี่ยนแนวคิดโดยไม่รู้ตัว จากนั้นจึงเริ่มใช้ให้แนวร่วมออกปฏิบัติการ หรือทำงาน จากงานเล็กๆไปงานใหญ่"แวหามะ บากา อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ต.บาโงสะโตกล่าว(สัมภาษณ์ 19 สิงหาคม 2549)

ส่วนข้อมูลเชิงลึกจากผลการศึกษาวิจัยในพื้นที่พบว่า ตั้งแต่ปีพ.ศ.2544-2546 พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ว่าจะเป็น จังหวัดยะลา ปัตตานีและนราธิวาส โดยเฉพาะเขต อ.ระแงะ จ.นราธิวาส มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรง ทุกๆคืนกลุ่มเด็กวัยรุ่นจะขับรถจักรยานยนต์เวียนเข้า-ออกตามหมู่บ้านต่างๆเป็นกลุ่มๆซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็ไม่ทราบว่าการูกชายออกจากบ้านไปที่ใดบ้าง ดังนั้นหากพื้นที่นี้มีปัญหาดังกล่าวจริงจึงมีความเป็นไปได้เช่นกันว่า กลุ่มแนวร่วมในพื้นที่ซึ่งมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดได้ใช้กลุ่มเยาวชนที่ติดยาเสพติดเป็นเครือข่ายส่งยาตามหมู่บ้านทั่วไป พร้อมทั้งการชักชวนให้เยาวชนกลุ่มนี้เข้าร่วมกับ

กลุ่มขบวนการเพื่อปกป้องผลประโยชน์ตนเอง โดยนำเยาวชนกลุ่มดังกล่าวเข้ารับการฝึกวิชาทหาร ตอนกลางคืนจากกลุ่มผู้นำศาสนาที่เรียกว่า "อุลามาห์" หรือกลุ่มผู้นำศาสนาที่จบการศึกษาจากต่างประเทศทางด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยาที่มีแนวความคิดรุนแรง ส่วนใหญ่เป็นพวก โต๊ะครู และอุสตาซบางคนที่สอนอยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาและโรงเรียนปอเนาะ คนกลุ่มนี้จะอาศัยอยู่ในเขตเมืองและกระจายฝังตัวในเขตพื้นที่ต่างๆ เช่น โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ โรงเรียนสัมพันธวิทยา อ.เจาะไอร้อง โรงเรียนอิสลามบูรณโต๊ะนอ อ.เมือง และโรงเรียนปอเนาะพ้อมิ่ง โรงเรียนปอเนาะลาลอ ในเขต อ.สายบุรี จ.ปัตตานี จากนั้นจึงขยายเครือข่ายมาเรื่อยๆ โดยทำการปลุกฝังแนวคิดเรื่องรัฐปัตตานี และขบวนการแบ่งแยกดินแดนควบคู่กันไป โดยกลุ่มอุดมการณ์ที่เรียกว่า แนวหน้าเพื่อปลดปล่อยสาธารณรัฐปัตตานี หรือ The Barisan Revolus National ทั้งนี้เคยมีรายงานลับในระดับพื้นที่เข้ามาว่า ในปีพ.ศ.2540-2545 มีการนำวัยรุ่นตามหมู่บ้านต่างๆ ไปฝึกวิชาทหารตอนกลางคืน เป็นการทดลองวางระบบในการเรียกเยาวชนมาฝึกเพื่อวางตัวเข้าสู่ขบวนการ

ขวัญชาติ วงศ์ศุภรานนท์ อดีตนายอำเภอระแงะ ยืนยันว่าโจรнинจาเกิดจากการสร้างข่าวกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด กลุ่มผลประโยชน์ในพื้นที่ และกลุ่มแนวร่วมขบวนการต่างๆ โดยเฉพาะจากครอบครัวที่มีลูกเข้าไปอยู่ในกลุ่มขบวนการ ลูกขโมยเงินพ่อแม่ไปซื้อยาเสพติด แล้วก็บอกว่าโจรнинจาเอาไป พ่อแม่ไม่รู้ก็เชื่อแล้วก็นำไปเล่าต่อ

"พวกแบ่งแยกดินแดนกลุ่ม BRN มีไม่ถึง 100% แต่จะมีผลประโยชน์เรื่องยาเสพติดเข้ามาเกี่ยวข้องมากกว่า การทำงานของขบวนการนี้จะใช้โรงเรียนปอเนาะในเครือข่ายในการทดลองวางระบบอย่างเป็นทางการ โดยช่วงที่มีการนำวัยรุ่นไปฝึกได้มีการสร้างข่าวว่า เจ้าหน้าที่รัฐได้ฝึกกำลังทหารหรือหน่วยรบพิเศษเวลากลางคืน โดยหน่วยรบพิเศษนี้จะถูกเรียกว่าเป็นโจรнинจา" ขวัญชาติ วงศ์ศุภรานนท์ อดีตนายอำเภอระแงะ กล่าว (สัมภาษณ์ 18 สิงหาคม 2549)

คำว่า "เครือข่าย" และ "เขตพื้นที่" ซึ่งอดีตนายอำเภอระแงะระบุว่า มีอุสตาซและโต๊ะครูอยู่เบื้องหลังได้ทำการปลุกฝังรัฐปัตตานีให้กับกลุ่มวัยรุ่น จากการสอบถามชาวบ้านบ้านบือนึ่งก็พอจะช่วงอายุระหว่าง 40- 50 ปี โดยการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการหลายคนยอมรับว่าเกิดขึ้นจริง แต่ไม่มีผู้ใดสามารถให้รายละเอียดได้มากนัก ขณะที่หลายคนๆ ไม่กล้าที่จะเอ่ยถึงและตอบสั้นๆ ว่า "กลัว"

อย่างไรก็ตามเครือข่ายและเขตพื้นที่ของแนวร่วมผู้ก่อความไม่สงบได้รับการอธิบายเพิ่มเติม จาก พ.ต.อ.นพดล เมื่อกโสภณ อดีตผกก.สภอ.ระแงะ ว่า โครงสร้างการทำงานของ "แนวร่วม" ในพื้นที่ว่ามีโครงสร้าง 5 ส่วนด้วยกัน และกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการสร้างข่าวลือใน

พื้นที่จะมี 2 กลุ่มสำคัญ คือ กลุ่มจรรยา จะประกอบด้วย *Commando Rkk* และเปอมุดอ -เปอมูตี ที่กระจายกำลังคุมอยู่ในหมู่บ้านต่างๆที่มีการจัดตั้งไว้แล้ว ซึ่งสามารถปฏิบัติการได้ทันทีที่มีคำสั่ง ส่วนกลุ่มมาซา หรือกลุ่มเสี่ยงที่จะกลายเป็นเยาวชนเปอมุดอ โดยผู้ที่ถูกอบรมให้เป็นแนวร่วมจะกระจายอยู่ในหมู่บ้านมีสัดส่วนอยู่ที่ 50:50 และมี *ตรงแง\** เป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือทั้งในเรื่องการหาข่าวส่งให้กับกลุ่มและการช่วยปล่อยข่าวลือในพื้นที่ ซึ่งการทำงานจะรวดเร็วมากแต่ผู้ที่กำหนดว่า พื้นที่ไหน ควรจะมีการเข้าไปสร้างความปั่นป่วน ความหวาดระแวงต่อเจ้าหน้าที่รัฐ คือ กลุ่มการเมือง (คุณภาพโครงสร้างของกลุ่มขบวนการผู้ก่อความไม่สงบในเขตพื้นที่อ.ระแงะ)

4.7.2 บุคคลนำเชื้อถือ-เสียบขีมีที่มีแนวคิดตรงกัน-ผู้นำตามธรรมชาติที่คลุกคลีช่วยเหลือชาวบ้าน ผู้เผยแพร่ข่าวสารในลักษณะข่าวลือดับ 2 นาวิกโยธิน

จากข้อมูลเบื้องต้นพอสันนิษฐานได้ว่า บุคคลนำข่าวสารในลักษณะข่าวลือมาแพร่กระจาย คือ ชาวบ้านที่อยู่ในกลุ่มขบวนการแนวร่วม ซึ่งไม่สามารถระบุชัดเจนได้ว่า ควรจะมีบุคลิกลักษณะอย่างไร จึงจะทำให้ข่าวลือที่บุคคลผู้นั้นนำมาเผยแพร่เกิดความน่าเชื่อถือต่อชาวบ้านได้ แม้จะมีการพูดกันกว้างในหมู่เจ้าหน้าที่รัฐและชาวบ้านทั่วไปว่า บุคคลที่ปล่อยข่าวลืออาจเป็นชาวบ้าน กลุ่มวัยรุ่นทั่วไป และผู้นำศาสนาที่มีบทบาทสำคัญในหมู่บ้าน หากการคัดเลือกบุคคลให้แพร่กระจายข่าวลือยังไม่มีคำตอบว่าควรจะเป็นเช่นไร จากการเข้าไปสัมผัสและคลุกคลีในหมู่บ้านตันหยงลิมอ ซึ่งเจ้าหน้าที่เชื่อว่า หมู่บ้านดังกล่าวเป็นหมู่บ้านในโซนสีแดงและเต็มไปด้วยแกนนำและแนวร่วมอยู่ในพื้นที่ช่วง 4-5 เดือนที่ผ่านมา (มิถุนายน-ตุลาคม 2549) ทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกหลายๆเรื่องจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยเฉพาะเรื่องกระบวนการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะข่าวลือในพื้นที่ และต่อไปนี้เป็นคำให้สัมภาษณ์ของเขา

“การปล่อยข่าวลือ คนที่เป็นผู้ปล่อยข่าว ส่วนมากจะต้องเป็นผู้ที่คลุกคลีกับชาวบ้านมาก่อน และได้รับความไว้วางใจสูง อาศัยว่าอาจจะเคยเติบโตมาด้วยกัน มีทุกขีรอนคนคนนั้นจะต้องฟังพาอาศัยได้ และการที่จะทำให้ข่าวลือที่ถูกปล่อยไปนั้นเกิดประสิทธิภาพสิ่งสำคัญที่จะต้องดูระดับการศึกษาของคนในหมู่บ้านว่ามีความทัดเทียมกันหรือไม่ คนที่มีการศึกษาไม่เท่ากันจะมีระบบการกลั่นกรองข้อมูลที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ข่าวลือก็ยังตรวจสอบได้ยาก คำพูดของ

\* *ตรงแง* ที่พ.ต.อ.นพดล เมือกโสมณ กล่าวถึงจากการสอบถามความหมายกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้หนึ่ง อธิบายว่า ในภาษามลายูท้องถิ่นจะใช้คำว่า *เบอริเปอลงงัน* (Penolong) หมายถึงผู้คอยให้ความช่วยเหลือ แต่ในนิยามของหน่วยงานทางด้านความมั่นคงหมายถึง “ทหารบ้าน” ซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนการเคลื่อนไหวในพื้นที่ทุกรูปแบบ

ข่าวลือจะมีผลก็ต่อเมื่อกลุ่มคนที่ปล่อยมีความน่าเชื่อถือ เป็นที่เคารพนับถือของ คนในหมู่บ้าน เช่น ผู้นำ หากใช้ชาวบ้านทั่วไป หรือคนที่เคยแต่พูดโกหก กะล่อน การปล่อยข่าวลือจะไม่เกิดผลและไม่มีความน่าเชื่อถือ การใช้ข่าวลือเพื่อ เป็นอาวุธที่มีประสิทธิภาพอยู่ที่การใช้คนไม่ใช่อยู่ที่ใช้พื้นที่ ส่วนใหญ่ข่าวลือ จะปล่อยกันในร้านน้ำชาเป็นหลักเพราะถือว่าเป็นแหล่งรวมทั้งชาประจำและชา จร ข่าวลือมีหลายวิธีการจะเลือกใช้ ส่วนใหญ่ง่ายและสะดวกที่สุด คือการใช้ตัว บุคคล แต่บุคคลนั้นต้องมีแนวคิดตรงกัน เราไม่ได้ให้ความสำคัญกับพื้นที่ ต้องดู ตัวคนเป็นหลัก คนคนนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นระดับผู้นำในหมู่บ้าน แต่ต้องเป็นคนที่ มีบุคคลเจียบขริม ไม่เป็นคนปากมาก ไม่ชอบพูดเล่นพูดหัว และชาวบ้านให้ความ เคารพนับถือ เวลาเมื่อเรื่องเดือดร้อนก็สามารถพึ่งพาอาศัยกันได้ เป็นธุระให้ คนนี้ อาจเป็นผู้นำตามธรรมชาติก็ได้ ซึ่งในแต่ละพื้นที่จะมีวิธีการคัดเลือกคนไม่ เหมือนกัน"ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าว (สัมภาษณ์ 2 กรกฎาคม 2549)

การทำงานของกลุ่มขบวนการในพื้นที่ไม่ได้มีเพียง"ตรงง"หรือ"เบอร์เปอร์ตูลง ัง"คอยให้ความช่วยเหลือกลุ่มเดียว แต่ยังมีกลไกสนับสนุนข้อมูลจากฝ่ายประเมินสถานการณ์ทาง การเมืองในพื้นที่ด้วยว่าในแต่ละช่วงวันมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นที่ไหนบ้างและมีใครเข้าไปเกี่ยวข้องกับ เจ้าหน้าทีรัฐสามารถคลี่คลายสถานการณ์เกิดขึ้นได้หรือไม่ ซึ่งการจัดตั้งโครงสร้างการทำงาน ดังกล่าวเริ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงปี 2547 และต่อมาสามารถชักจูงมวลชนให้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ไปได้สำเร็จ หลังจากมีผู้เสียชีวิตจำนวนมากจากการเคลื่อนย้ายกลุ่มผู้ชุมนุมจากหน้าสภ.ตากใบ มาয়งค์ค่ายอิงคยุทธบริหาร จ.ปัตตานี ความสูญเสียครั้งนั้นทำให้ชาวไทยมุสลิมรู้สึกว่าคุณเขาได้รับ การปฏิบัติอย่างไรมนุษยธรรมและไม่เป็นธรรม ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุร้ายขึ้นครั้งโตขบวนการ ปฏิบัติการด้านข่าวสารในรูปแบบการปล่อยข่าวลือจากผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มขบวนการก็ จะเริ่มทำงานทันที

"หากเจ้าหน้าที่ไม่สามารถคลี่คลายสถานการณ์ได้ แล้วยังมีการล้อมจับ ชาวบ้าน ขณะที่การทำงานหน่วยงานของรัฐไม่มีประสิทธิภาพ ชี้แจงไม่ได้ว่าใคร ทำ ที่มาที่ไปเป็นอย่างไร แล้วยังโยนความผิดให้ชาวบ้าน ในสถานการณ์ที่สืบสน คลุมเครือชี้แจงที่มาที่ไปไม่ได้นี่แหละ ข่าวลือก็จะใช้ได้ผลเหมือนเป็นการขว้าง บอมเบอแรงย้อนกลับไปหาเจ้าหน้าที่รัฐอย่างรุนแรง และถ้าหากมีการจับ ใต้ฮิมาม ใต้ครูด้วยแล้ว ชาวบ้านจะยังไม่ชอบเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้น หากมีคนเข้า มาปลุกปั่นด้วยแล้วอารมณ์จะออกมาเหมือนที่ตันหยงลิมอและที่เคยเกิดขึ้นใน

หมู่บ้านอื่นๆ โดยผู้ที่ทำหน้าที่นี้อาจจะเป็นเปอร์ตุรงจัน\*ก็ได้"แหล่งข้อมูลสำคัญ  
กล่าว (สัมภาษณ์ 30มิถุนายน 2549)

จะเห็นว่าการทำงานของกลุ่มขบวนการในพื้นที่โดยเฉพาะผู้ที่รับหน้าที่ในการ  
ปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะข่าวลือนั้นมีการคัดเลือกมาอย่างดี และผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากใน  
การช่วยปล่อยข่าวคือ ชาวบ้านทั่วไปที่ไม่มีส่วนได้เสียหรือบางส่วนที่ถูกชักชวนให้ร่วมอยู่ใน  
ขบวนการซึ่งได้กลายเป็น"แนวร่วม"โดยอัตโนมัติไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นทั้งหญิงชาย กลุ่มผู้  
สูญเสียผลประโยชน์ กลุ่มค้ายาเสพติด

สำหรับบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกให้ทำหน้าที่ดังกล่าว มักจะเป็นผู้ที่มีบุคลิกเคร่งครัดตาม  
หลักศาสนา เจ็บขมิ้ม พุดน้อย และในยามที่ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนบุคคลผู้นี้สามารถเป็นที่  
พึ่งพาได้ โดยผู้นำประเภทนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แต่มีลักษณะเป็นผู้นำตาม  
ธรรมชาติ

#### 4.8 สรุปเปรียบเทียบการปฏิบัติการข่าวสารและแพร่กระจายของข่าวสารในลักษณะข่าว ลือที่บ้านบือนังกือเปาะและตันหยงลิมอ

##### 4.8.1.สรุปกระบวนการปฏิบัติการข่าวสารและการแพร่กระจายข่าวสารในลักษณะข่าวลือ เรื่องโจรนิจจาที่บ้านบือนังกือเปาะ

ข่าวสารในรูปแบบของข่าวลือเรื่องการออกอาละวาดของ"มนุษย์น้ำมัน"หรือ "ออ  
แกมีเยาะ"หรือโจรนิจจาเกิดขึ้นครั้งแรกในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยะลา ปัตตานีและ  
นราธิวาส จากนั้นจึงแพร่ระบาดเข้าไปตามหมู่บ้านต่างๆ เริ่มต้นที่ ร้านน้ำชา หมู่บ้านรอบนอก เขต  
ชุมชน โดยเฉพาะเขตพื้นที่ อ.ระแงะ จ.นราธิวาส ตั้งแต่ ตำบลมะรือโบตก ตำบลเฉลิม บ้านท่าบ  
บ้านบาโงอาแซ บ้านกอแนะ และที่บ้านบือนังกือเปาะตามลำดับ การแพร่กระจายข่าวสารเรื่องโจร  
นิจจาจะเป็นในลักษณะการบอกเล่า การพูดคุย คำร่ำลือจากปากต่อปากอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่ง  
บุคคลที่เผยแพร่สารในรูปแบบของข่าวลือ คือ กลุ่มแนวร่วมเยาวชนเปอมุดอ กลุ่มผู้ค้ายาเสพติด  
และกลุ่มผลประโยชน์ ทั้งนี้คนกลุ่มดังกล่าว จะใช้ชาวบ้านเป็นเครื่องมือในการแพร่กระจาย  
ข่าวสารดังกล่าว ผลการศึกษาชี้ชัดว่า การก่อตัวของข่าวสารในลักษณะข่าวลือเรื่องโจรนิจจา

\* เปอร์ตุรงจันหมายถึงผู้ช่วยอัมเยาะ หรือผู้ใหญ่บ้านงา ซึ่งมีหน้าที่ในการติดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่และมีหน้าที่ในการช่วยสร้างข่าว  
ลือในช่วงสถานการณ์โศกนาฏกรรมหนึ่ง

ก่อนจะเกิดเหตุจลาจลประท้วงที่ต.สองนายที่บ้านปือนังก็ปะเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2546 เกิดขึ้นล่วงหน้าประมาณ 2-3 เดือน หลังจากอุสตาซปือราเฮง ครูสอนศาสนาโรงเรียนตาดีกา บ้านโต๊ะเปาะมะ หมู่ 10 ต.ตันหยงมัส ถูกชายฉกรรจ์กลุ่มหนึ่งอุ้มหายไปจากบ้านกลางดึกในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ในปีเดียวกัน นับแต่นั้นเป็นต้นมา ข่าวสารในลักษณะข่าวลือการออกอาละวาดของกลุ่มโจรнинจาหรือมนุษย์น้ำมัน และการถูกบีบเบียนข้อมูลให้เชื่อว่า โจรнинจา คือ เจ้าหน้าที่ชุดรบพิเศษที่รัฐส่งมาจัดการกับชาวบ้านได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ความกลัว ความระแวง ความสับสน และความคลุมเครือในสถานการณ์ที่ไม่สามารถหาคำอธิบายได้ กับการถูกกระตุ้นทางความคิด อารมณ์ ความรู้สึกในรูปแบบการทำสงครามจิตวิทยาจากกลุ่มแนวร่วมที่แฝงตัวเข้าร่วมชุมนุมในวันดังกล่าว ทำให้การแพร่ระบาดของอารมณ์ของฝูงชนเป็นไปก้าวร้าวและรุนแรง โดยมีลักษณะทางกายภาพอย่างสภาพอากาศร้อน ร้อนอบอ้าวในเดือนเมษายนท่ามกลางฝูงชนกว่า 2,000-3,000 ซึ่งมาชุมนุมแออัดอยู่ในที่แคบๆ บริเวณหน้าบ้านผู้ใหญ่บ้าน และการประเมินสถานการณ์ที่ผิดพลาดของเจ้าหน้าที่รัฐและฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปัญหาทางการสื่อสาร ความชะล่าใจ และความไม่เอาใจใส่ต่อเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวของกลุ่ม ฝ่ายต่างๆในพื้นที่ ทำให้เจ้าหน้าที่ที่ไม่สามารถรับทราบข้อมูลเพื่อนำมาประเมินเพื่อแก้ไขสถานการณ์ได้ทันเวลา และในที่ส.ต.อ.โสภณ ชลชาติและ ส.ต.ท.สมคิด เจริญทศ จึงถูกฝูงชนรวมประท้วงจนเสียชีวิตในบ่ายวันนั้นเอง

4.8.2.สรุปเปรียบเทียบการปฏิบัติการข่าวสารและแพร่กระจายของข่าวสารในลักษณะข่าวลือที่หมู่บ้านตันหยงลิมอ

ข่าวสารในลักษณะข่าวลือที่บ้านตันหยงลิมอเกิดขึ้นหลังจากเหตุการณ์กองกำลังลี้ลับที่อยู่บนท้ายรถปิคอัพใช้อาวุธปืนสงครามกราดยิงร้านน้ำชากลางหมู่บ้านตันหยงลิมอ เมื่อช่วงหัวค่ำวันที่ 19 กันยายน 2548 ทำให้ชาวบ้านเสียชีวิตทันที 2 ราย และเวลาไล่เลี่ยกันชาวบ้านได้ล้อมจับเรือโทวินัย นาคะบุตรและจำเอนกัการ ทองเอียด ทหารนาวิกโยธินสองนายเป็นตัวประกัน เนื่องจากเชื่อว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับกองกำลังลี้ลับ การตีกลองจากมัสยิดเพื่อแจ้งเตือนให้คนในหมู่บ้านรับทราบว่า มีผู้เสียชีวิตกลายเป็นจุดเริ่มต้นของความหวาดระแวงของเจ้าหน้าที่รัฐต่อชาวบ้าน ขณะเดียวกัน การไม่สนใจติดตามตัวคนร้ายเพื่อทำคดีให้ประจักษ์ ทำให้มีการปล่อยข่าวลือ ในครอบครัว ตามร้านน้ำชาในหมู่บ้าน และหมู่บ้านใกล้เคียง หากเป็นบุคคลที่กลุ่มขบวนการฯ ส่งเข้ามาปล่อยข่าวจะเรียกว่า "ตรงแง" โดยคนผู้นั้นจะต้องมีบุคลิกลักษณะน่าเชื่อถือ ีเย็บขริม และมีแนวความคิดตรงกัน อาจเป็นผู้นำตามธรรมชาติหรือบุคคลที่ชาวบ้านเชื่อถือศรัทธา

นอกจากนี้ยังพบว่า การปล่อยข่าวสารในลักษณะของข่าวลือที่บ้านต้นหยงลิมอ มีลักษณะการปล่อยข่าวแบบฉับพลันทันทีและหวังผลให้เกิดการเบี่ยงเบนพฤติกรรมและความสนใจจากกลุ่มผู้ชุมนุมในลักษณะการใช้คำพูดบอกกันปากต่อปากว่า ทหารนำรถถังบุกเข้ามาที่กลางหมู่บ้าน ทหารจะกราดยิงลงมาจากเฮลิคอปเตอร์ ฯลฯ โดยพยายามสร้างความรู้สึกคับแค้นกลัว และปลุกปั่นให้เชื่อว่า รัฐไม่เอาใจใส่ในการคลี่คลายปมปัญหาที่เกิดขึ้น ควบคู่ไปกับการเข้ามาแทรกแซงจากชาวบ้านนอกและในพื้นที่ที่ฝังใจกับเหตุการณ์กรือเซะและตากใบ รวมทั้งมีการเคลื่อนไหวของกลุ่มแนวร่วม ชาวบ้านที่เกลียดชัง ตำรวจ ทหารเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงทำให้ข่าวสารในลักษณะข่าวลือที่ถูกปล่อยออกมาสามารถทำงานได้อย่างรวดเร็ว

ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติการข่าวสารและแพร่กระจายของข่าวสารในลักษณะข่าวลือในเขตพื้นที่การศึกษา มีบางส่วนที่คล้ายกันและมีบางสถานการณ์ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน (ดูตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ประกอบ) กล่าวคือ

1. แหล่งปล่อยข่าวสารในลักษณะข่าวลือ ส่วนที่เหมือนกันที่บ้านบือนังก็อเปาะและต้นหยงลิมอ พบว่า มักเกิดขึ้นที่ร้านน้ำในและนอกหมู่บ้านเหมือนกัน โดยข่าวสารในลักษณะข่าวลือเรื่องโจรนิินจาจะมีแหล่งปล่อยมาจากตลาด หมู่บ้านรอบนอก และในชุมชน เป็นหลัก ส่วนที่มีความแตกต่างที่หมู่บ้านต้นหยงลิมอ พบว่า ชาวบ้านจะเล่าบอกต่อกันในครอบครัว และญาติพี่น้อง

2. วิธีการแพร่กระจายข่าวสารในลักษณะข่าวลือ ที่หมู่บ้านบือนังก็อเปาะและต้นหยงลิมอ พบว่า มีการใช้คำร่ำลือปากต่อปาก และการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นอุปกรณ์ในการสื่อสาร ส่วนที่ต่างคือ การปล่อยข่าวสารในรูปแบบของข่าวลือในตลาดต้นหยงมัสมีการใช้อุปกรณ์ที่ช่วยในการแพร่กระจายโทรโข่งประกาศให้ชาวบ้านที่มาซื้อของรับทราบ ส่วนที่ต้นหยงลิมอ มีการทำสงครามจิตวิทยาโดยใช้การโฆษณาชวนเชื่อ ด้วยใบปลิว และสัญลักษณ์แทนความตายที่เรียกว่า บือฤห์ ซือมาแย มายะ ช่มขู

3. ส่วนบุคคลผู้เผยแพร่ข่าวสารในลักษณะข่าวลือนั้นจะมีแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยที่บ้านบือนังก็อเปาะ จะมีชาวบ้าน กลุ่มแนวร่วมเยาวชนเปอร์มุดอ กลุ่มผู้ค้ายาเสพติด และกลุ่มผลประโยชน์ ส่วนที่หมู่บ้านต้นหยงลิมอ ผู้ปล่อยข่าวสารในลักษณะข่าวลือจะต้องเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ มีบุคลิกที่เจียบขริ่ม มีแนวความคิดตรงกัน เป็นผู้นำตามธรรมชาติ และเป็นบุคคลที่ชาวบ้านเชื่อถือศรัทธา

4. สำหรับความผิดปกติที่นำไปสู่การทำงานของข่าวสารในลักษณะของลืออย่างมีประสิทธิภาพนั้น ที่หมู่บ้านบือนังก็อเปาะพบว่า มีหลายเหตุการณ์ด้วยกันและจะต่าง

จากที่หมู่บ้านต้นหยงลิมอ คือ อุตสาหกรรมอุ้ม มีกลุ่มผู้ค้าของเถื่อน ขบวนการค้ายาเสพติด ส่วนที่หมู่บ้านต้นหยงลิมอพบว่า มีการแทรกแซงของชาวบ้านนอกพื้นที่ ความเกลียดชัง ทหาร ตำรวจ และความหวังใจในเหตุการณ์กรือเซะและตากใบ และส่วนที่เหมือนกันคือ ทั้งสองหมู่บ้านพบว่า มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มแนวร่วมวัยรุ่น

5. ในการเข้าควบคุมสถานการณ์ในพื้นที่นั้น พบว่าพื้นที่กรณีศึกษาทั้งสองหมู่บ้านมีอารมณ์ร่วมปฏิเสธการเข้าไปของรัฐอย่างสิ้นเชิง โดยการเกิดข่าวสารในลักษณะข่าวลือเรื่องโจรนินจาในหมู่บ้านบือนังกือเปาะ ทำให้ชาวบ้านมีความรู้สึก กลัว ระแวง สับสนเนื่องจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นคลุมเครือไม่ทราบว่าจะจริงเป็นอย่างไร ส่วนปัญหาที่บ้านต้นหยงลิมอเกิดจากความคับแค้น กลัว การถูกปลุกปั่น และความรู้สึกว่าคดีที่เกิดขึ้นเจ้าหน้าที่รัฐคลายปมไม่ได้

6. นอกจากนี้ที่บ้านบือนังกือเปาะปัญหาในส่วนของเจ้าหน้าที่รัฐ ทหาร ตำรวจพบว่า ไม่สามารถสื่อสารกับชาวบ้านด้วยภาษามลายูท้องถิ่นได้ และมีทัศนคติ พฤติกรรมการแสดงออกต่อชาวไทยมุสลิมในทางที่ไม่ค่อยดีนัก รวมทั้งความประมาท ชะล่าใจและไม่ใส่ใจต่อความเคลื่อนไหวในพื้นที่จึงทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันท่วงที ขณะที่บ้านต้นหยงลิมอพบว่า ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ เจ้าหน้าที่รัฐไม่ใส่ใจความรู้สึกสูญเสียที่เกิดขึ้นของชาวบ้าน ไม่เข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น เสียงตึกถล่ม และหวาดระแวงชาวบ้านว่าเป็นโจรทั้งหมู่บ้าน เป็นต้น

7. สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยที่หมู่บ้านบือนังกือเปาะและบ้านต้นหยงลิมอส่วนที่เหมือนกันคือ มีปัญหาเกิดจากการถูกกระตุ้นจากกลุ่มแนวร่วม ส่วนที่แตกต่างกันที่บ้านบือนังกือเปาะมีเรื่องสภาพแวดล้อม เช่น อากาศร้อน ข่าวสารในลักษณะของข่าวลือ ความกดดันและการประเมินสถานการณ์ผิดพลาดรวมอยู่ด้วย ส่วนที่ต้นหยงลิมอ พบว่ามีเรื่อง ความคับแค้นจากเหตุการณ์กราดยิงร้านน้ำชา เหตุการณ์กรือเซะ-ตากใบและการที่หมู่บ้านถูกขีดเส้นจากรัฐบาลให้เป็น หมู่บ้านสีแดง

8. พฤติกรรมทำลายล้าง ความโกรธแค้นของพฤติกรรมฝูงชน ประชาชนที่บือนังกือเปาะและหมู่บ้านต้นหยงลิมอ พบว่าไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ ข่าวสารในลักษณะข่าวลือเรื่องโจรนินจา ทำให้ตชด. 2 นายถูกกระทำอย่างทารุณ ด้วยการถูกรุมกระที่บ เตะ ต่อย โดยอาวุธ มีด จอบ เสียม จนได้ทะเลาะ เอาวางรัดอวัยวะเพศ ลากศพมาไว้กลางถนน ส่วนที่ต้นหยงลิมอ สภาพศพของทหารนาวิกโยธินทั้งสองถูกกลุ่มรุมทำร้าย โดยทุบตีด้วยไม้ ถูกแทงด้วยมีด เตะ ต่อย ในสภาพถูกจับมัดคอและมัดมือไว้หลัง



ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือที่หมู่บ้านบือนังกือเปาะและหมู่บ้านต้นหยงลิมอ

กรณีศึกษา 2 เหตุการณ์	แหล่งปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือ	วิธีการแพร่กระจายข่าวสารในลักษณะของข่าวลือ	บุคคลผู้เผยแพร่ข่าวสารในลักษณะของข่าวลือ	สถานการณ์ไม่ปกติ
<p>เหตุการณ์โจรнинจาบ้านบือนังกือเปาะ 2546 ส.ต.อ.โสภณ ชาลีเครือ และส.ต.ท.สมคิด เจริญนท ฎกฝูงชนรุมประชาทัณฑ์</p> <p>เหตุการณ์สังหาร 2 นาวิกโยธินที่บ้านต้นหยงลิมอ 2548เรือโทวินัย นาคะบุตรและจำเอกกำธร ทองเอียดถูกกลุ่มรุมทำร้าย</p>	<p>ร้านน้ำชา,ตลาด,หมู่บ้านรอบนอกชุมชน</p> <p>ร้านน้ำชา,โบปลิว,ในหมู่บ้านหมู่บ้านใกล้เคียงรอบนอก,และครอบครัว</p>	<p>ปากต่อปาก,โทรศัพท์เคลื่อนที่,โทรโข่ง</p> <p>ปากต่อปาก ,โบปลิว,สิ่งของสัญลักษณ์แทนความตาย,โทรศัพท์</p>	<p>ชาวบ้าน,กลุ่มแนวร่วมเยาวชนเปอรูมุดอ,กลุ่มผู้ค้ายาเสพติด,กลุ่มผลประโยชน์</p> <p>บุคคลน่าเชื่อถือ,เสียบขีมีที่มีแนวคิดตรงกัน,ผู้นำตามธรรมชาติ,บุคคลที่ชาวบ้านศรัทธา</p>	<p>อุสตาซบือราเฮงถูกคุ้มกลุ่มผู้ค้าน้ำมันเดือนขบวนการค้ายาเสพติดปล่อยข่าวลือโจรнинจาการปลุกปั่นของกลุ่มวัยรุ่น</p> <p>การแทรกแซงของชาวบ้านนอกพื้นที่ ความฝังใจในเหตุการณ์กรือเซะและตากใบ ความเกลียดชังตำรวจ ทหาร การเคลื่อนไหวของกลุ่มแนวร่วมวัยรุ่น</p>

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบการปฏิบัติการข่าวสารในลักษณะของข่าวลือที่หมู่บ้านบิอนังกือเปาะและหมู่บ้านตันหยงลิมอ

กรณีศึกษา 2 เหตุการณ์	อารมณ์ร่วมในช่องทางปฏิเสธรัฐ	ปัญหาของเจ้าหน้าที่รัฐ	สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย	พฤติกรรมทำลายล้าง
<p>เหตุการณ์โจรชิงจาที่หมู่บ้านบิอนังกือเปาะ 2546 ส.ต.อ.โสภณ ชาลีเครือและส.ต.ท.สมคิด เจิมขุนทด ถูกฝูงชนรุมประชาทัณฑ์</p> <p>เหตุการณ์สังหาร 2 นาวิกโยธินที่บ้านตันหยงลิมอ 2548 เรือโทวินัย นาคะบุตรและจำเอนกกำธร ทองเอียด ถูกกลุ่มรุมทำร้าย</p>	<p>กลัว,ความระแวง,ความสับสน และความคลุมเครือของสถานการณ์</p> <p>คับแคบ,กลัว,รัฐคลายปมไม่ได้ถูกปลุกปั่น</p>	<p>ไม่สามารถสื่อสารกับชาวบ้านด้วยภาษาท้องถิ่น,พฤติกรรมที่แสดงออก,ทัศนคติต่อชาวไทยมุสลิม,ความชะล่าใจ,ไม่ใส่ใจต่อความเคลื่อนไหวในพื้นที่</p> <p>ไม่ใส่ใจความรู้สึกสูญเสียของชาวบ้าน,ไม่เข้าใจ สัญญาณเสียงกลอง ,หวาดระแวงชาวบ้าน</p>	<p>ข่าวลือ,ความกดดัน,ถูกกระตุ้น,แนวร่วม, อากาศร้อน,ประเมินสถานการณ์ผิดพลาด</p> <p>เหตุกราดยิงร้านน้ำชา,ความคับแคบ,ถูกกระตุ้น,แนวร่วม,หมู่บ้านอยู่ในเขตพื้นที่สีแดง</p>	<p>ถูกรุมกระหึบ เตะ ต่อย ใช้มีดจอบ เสียมตีและทุบแทง จนใส่ทะลัก ลากศพของมากกลางถนน เอาวาง และเชือกกล้วยรัดที่อวัยวะเพศ สภาพศพพกซำ ไบปลาแร่และแขนหัก</p> <p>ถูกจับมัดมือไพล่หลัง สภาพศพถูกทุบด้วยไม้ แทงด้วยมีด เตะต่อย เลือดโชกทั้งตัว</p>